

श्रीब्रह्मवैवर्तपुराणोक्त

स्तोत्र-कवच-संग्रह

कुछ प्रेमी तथा श्रद्धालु सज्जनोंका अनुरोध है कि ब्रह्मवैवर्तपुराणमें आये हुए महत्वपूर्ण स्तोत्रों तथा कवचोंका संग्रह पाठ करनेवालोंकी सुविधाके लिये एक स्थानपर अवश्य छाप दिया जाय। उसीके अनुसार यह छपा जा रहा है। श्रद्धा रखनेवालोंके लिये ये स्तोत्र-कवचादि वस्तुतः बड़े ही महत्वपूर्ण और लाभप्रद हैं।

—सम्पादक

गणेशस्तोत्राणि

श्रीविष्णुकृतं गणेशस्तोत्रम्

नारायण उवाच

अथ विष्णुः सभामध्ये सम्पूज्य तं गणेश्वरम् । तुष्टाव परया भक्त्या सर्वविघ्नविनाशकम्॥

श्रीविष्णुरुवाच

ईश त्वां स्तोतुमिच्छामि ब्रह्मज्योतिः सनातनम् । निरूपितुमशक्तोऽहमनुरूपमनीहकम् ॥
प्रवरं सर्वदेवानां सिद्धानां योगिनां गुरुम् । सर्वस्वरूपं सर्वेशं ज्ञानराशिस्वरूपिणम्॥
अव्यक्तमक्षरं नित्यं सत्यमात्मस्वरूपिणम् । वायुतुल्यातिनिर्लिप्तं चाक्षतं सर्वसाक्षिणम्॥
संसारार्णवपारे च मायापोते सुदुर्लभे । कर्णधारस्वरूपं च भक्तानुग्रहकारकम्॥
वरं वरेण्यं वरदं वरदानामपीश्वरम् । सिद्धं सिद्धिस्वरूपं च सिद्धिदं सिद्धिसाधनम्॥
ध्यानातिरिक्तं ध्येयं च ध्यानासाध्यं च धार्मिकम् । धर्मस्वरूपं धर्मज्ञं धर्माधर्मफलप्रदम्॥
बीजं संसारवृक्षाणामङ्कुरं च तदाश्रयम् । स्त्रीपुत्रपुंसकानां च रूपमेतदतीन्द्रियम्॥
सर्वाद्यमग्रपूज्यं च सर्वपूज्यं गुणार्णवम् । स्वेच्छया सगुणं ब्रह्म निर्गुणं चापि स्वेच्छया॥
स्वयं प्रकृतिरूपं च प्राकृतं प्रकृतेः परम् । त्वां स्तोतुमक्षमोऽनन्तः सहस्रवदनेन च॥
न क्षमः पञ्चवक्त्रश्च न क्षमश्चतुराननः । सरस्वती न शक्ता च न शक्तोऽहं तव स्तुतौ ।
न शक्ताश्च चतुर्वेदाः के वा ते वेदवादिनः ॥

इति श्रीब्रह्मवैवर्ते श्रीविष्णुकृतं गणेशस्तोत्रं सम्पूर्णम् ।

गणेशमेकदन्तं च हेरम्बं विघ्ननायकम् । लम्बोदरं शूर्पकर्णं गजवक्त्रं गुहाग्रजम् ॥
नामाष्टार्थं च पुत्रस्य शृणु मातर्हरप्रिये । स्तोत्राणां सारभूतं च सर्वविघ्नहरं परम् ॥
ज्ञानार्थवाचको गश्च णश्च निर्वाणवाचकः । तयोरीशं परं ब्रह्म गणेशं प्रणमाम्यहम् ॥
एकशब्दः प्रधानार्थो दन्तश्च बलवाचकः । बलं प्रधानं सर्वस्मादेकदन्तं नमाम्यहम् ॥
दीनार्थवाचको हेश्च रम्बः पालकवाचकः । दीनानां परिपालकं हेरम्बं प्रणमाम्यहम् ॥
विपत्तिवाचको विघ्नो नायकः खण्डनार्थकः । विपत्खण्डनकारकं नमामि विघ्ननायकम् ॥
विष्णुदत्तैश्च नैवेद्यैर्यस्य लम्बोदरं पुरा । पित्रा दत्तैश्च विविधैर्वन्दे लम्बोदरं च तम् ॥
शूर्पाकारौ च यत्कर्णौ विघ्नवारणकारणौ । सम्पदौ ज्ञानरूपौ च शूर्पकर्णं नमाम्यहम् ॥
विष्णुप्रसादपुष्पं च यन्मूर्ध्नि मुनिदत्तकम् । तद्गजेन्द्रवक्त्रयुक्तं गजवक्त्रं नमाम्यहम् ॥
गुहस्याग्रे च जातोऽयमाविर्भूतो हरालये । वन्दे गुहाग्रजं देवं सर्वदेवाग्रपूजितम् ॥
एतन्नामाष्टकं दुर्गं नामभिः संयुतं परम् । पुत्रस्य पश्य वेदे च तदा कोपं तथा कुरु ॥
एतन्नामाष्टकं स्तोत्रं नानार्थसंयुतं शुभम् । त्रिसंध्यं यः पठेन्नित्यं स सुखी सर्वतो जयी ॥
ततो विघ्नाः पलायन्ते वैनतेयाद् यथोरगाः । गणेश्वरप्रसादेन महाज्ञानी भवेद् ध्रुवम् ॥
पुत्रार्थं लभते पुत्रं भार्यार्थं विपलां स्त्रियम् । महाजडः कवीन्द्रश्च विद्यावांश्च भवेद् ध्रुवम् ॥

इति श्रीब्रह्मवैवर्ते विष्णुपदिष्टं गणेशनामाष्टकं स्तोत्रं सम्पूर्णम् ।

(गणपतिखण्ड ४४। ८५-९८)

2014年12月15日

• **RESEARCH** **QUESTIONS**

शिवस्तोत्राणि

बाणासुरकृतं शिवस्तोत्रम्

सौतिरुवाच

इदं च कवचं प्रोक्तं स्तोत्रं च शृणु शौनक । मन्त्रराजः कल्पतरुर्वसिष्ठो दत्तवान् पुरा ॥

ॐ नमः शिवाय ।

बाणासुर उवाच

वन्दे सुराणां सारं च सुरेशं नीललोहितम् । योगीश्वरं योगबीजं योगिनां च गुरोर्गुरुम् ॥
 ज्ञानानन्दं ज्ञानरूपं ज्ञानबीजं सनातनम् । तपसां फलदातारं दातारं सर्वसम्पदाम् ॥
 तपोरूपं तपोबीजं तपोधनधनं वरम् । वरं वरेण्यं वरदमीड्यं सिद्धगणैर्वरैः ॥
 कारणं भक्तिमुक्तीनां नरकार्णवतारणम् । आशुतोषं प्रसन्नास्यं करुणामयसागरम् ॥
 हिमचन्दनकुन्देन्दुकुमुदाम्भोजसंनिभम् । ब्रह्मज्योतिःस्वरूपं च भक्तानुग्रहविग्रहम् ॥
 विषयाणां विभेदेन विभक्तं बहुरूपकम् । जलरूपमग्निरूपमाकाशरूपमीश्वरम् ॥
 वायुरूपं चन्द्ररूपं सूर्यरूपं महत्प्रभुम् । आत्मनः स्वपदं दातुं समर्थमवलीलया ॥
 भक्तजीवनमीशं च भक्तानुग्रहकातरम् । वेदा न शक्ता यं स्तोतुं किमहं स्तौमि तं प्रभुम् ॥
 अपरिच्छिन्नमीशानमहो वाङ्मनसोः परम् । व्याघ्रचर्माम्बरधरं वृषभस्थं दिगम्बरम् ॥
 त्रिशूलपट्टिशधरं सस्मितं चन्द्रशेखरम् । इत्युक्त्वा स्तवराजेन नित्यं बाणः सुसंयतः ॥
 प्राणमच्छंकरं भक्त्या दुर्वासाश्च मुनीश्वरः । इदं दत्तं वसिष्ठेन गन्धर्वाय पुरा मुने ॥
 कथितं च महास्तोत्रं शूलिनः परमाद्भुतम् । इदं स्तोत्रं महापुण्यं पठेद् भक्त्या च यो नरः ॥
 स्नानस्य सर्वतीर्थानां फलमाप्नोति निश्चितम् । अपुत्रो लभते पुत्रं वर्षमेकं शृणोति यः ॥

संयतश्च हविष्याशी प्रणम्य शंकरं गुरुम् ॥

गलत्कुष्ठो महाशूली वर्षमेकं शृणोति यः । अवश्यं मुच्यते रोगाद् व्यासवाक्यमिति श्रुतम् ॥
 कारागारेऽपि बद्धो यो नैव प्राप्नोति निर्वृतिम् । स्तोत्रं श्रुत्वा मासमेकं मुच्यते बन्धनाद् ध्रुवम् ॥
 भृष्टराज्यो लभेद् राज्यं भक्त्या मासं शृणोति यः । मासं श्रुत्वा संयतश्च लभेद् भृष्टधनो धनम् ॥
 यक्ष्मग्रस्तो वर्षमेकमास्तिको यः शृणोति चेत् । निश्चितं मुच्यते रोगाच्छंकरस्य प्रसादतः ॥
 यः शृणोति सदा भक्त्या स्तवराजमिमं द्विज । तस्यासाध्यं त्रिभुवने नास्ति किञ्चिच्च शौनक ॥
 कदाचिद् बन्धुविच्छेदो न भवेत् तस्य भारते । अचलं परमेश्वर्यं लभते नात्र संशयः ॥
 सुसंयतोऽतिभक्त्या च मासमेकं शृणोति यः । अभार्यो लभते भार्या सुविनीतां सतीं वराम् ॥
 महामूर्खश्च दुर्मेधो मासमेकं शृणोति यः । बुद्धिं विद्यां च लभते गुरुपदेशमात्रतः ॥
 कर्मदुःखी दरिद्रश्च मासं भक्त्या शृणोति यः । ध्रुवं वित्तं भवेत् तस्य शंकरस्य प्रसादतः ॥
 इहलोके सुखं भुक्त्वा कृत्वा कीर्तिं सुदुर्लभाम् । नानाप्रकारधर्मं च यात्यन्ते शंकरालयम् ॥
 पार्षदप्रवरो भूत्वा सेवते तत्र शंकरम् । यः शृणोति त्रिसंध्यं च नित्यं स्तोत्रमनुत्तमम् ॥

इति श्रीब्रह्मवैवर्ते बाणासुरकृतं शिवस्तोत्रं सम्पूर्णम् ।

(ब्रह्मखण्ड १९। ५५-८०)

ॐ नमः शिवाय

असितकृतं शिवस्तोत्रम्

असित उवाच

जगद्गुरो नमस्तुभ्यं शिवाय शिवदाय च । योगीन्द्राणां च योगीन्द्र गुरूणां गुरवे नमः ॥
 मृत्योर्मुक्त्युस्वरूपेण मृत्युसंसारखण्डन । मृत्योरीश मृत्युबीज मृत्युञ्जय नमोऽस्तु ते ॥
 कालरूपं कलयतां कालकालेश कारण । कालादतीत कालस्य कालकाल नमोऽस्तु ते ॥
 गुणातीत गुणाधार गुणबीज गुणात्मक । गुणीश गुणिनां बीज गुणिनां गुरवे नमः ॥
 ब्रह्मस्वरूप ब्रह्मज्ञ ब्रह्मभावनतत्पर । ब्रह्मबीजस्वरूपेण ब्रह्मबीज नमोऽस्तु ते ॥
 इति स्तुत्वा शिवं नत्वा पुरस्तस्थौ मुनीश्वरः । दीनवत् साश्रुनेत्रश्च पुलकाञ्चितविग्रहः ॥
 असितेन कृतं स्तोत्रं भक्तियुक्तश्च यः पठेत् । वर्षमेकं हविष्याशी शंकरस्य महात्मनः ॥
 स लभेद् वैष्णवं पुत्रं ज्ञानिनं चिरजीविनम् । भवेद्धनाढ्यो दुःखी च मूको भवति पण्डितः ॥
 अभार्यो लभते भार्या सुशीलां च पतिव्रताम् । इहलोके सुखं भुक्त्वा यात्यन्ते शिवसंनिधिम् ॥
 इति श्रीब्रह्मवैवर्ते असितकृतं शिवस्तोत्रं सम्पूर्णम् ।

(श्रीकृष्णजन्मखण्ड ३०। ४३-५१)

हिमालयकृतं शिवस्तोत्रम् (१)

हिमालय उवाच

त्वं ब्रह्मा सृष्टिकर्ता च त्वं विष्णुः परिपालकः । त्वं शिवः शिवदोऽनन्तः सर्वसंहारकारकः ॥
 त्वमीश्वरो गुणातीतो ज्योतीरूपः सनातनः । प्रकृतिः प्रकृतीशश्च प्राकृतः प्रकृतेः परः ॥
 नानारूपविधाता त्वं भक्तानां ध्यानहेतवे । येषु रूपेषु यत्प्रीतिस्तत्तद्रूपं विभर्षि च ॥
 सूर्यस्त्वं सृष्टिजनक आधारः सर्वतेजसाम् । सोमस्त्वं शस्यपाता च सततं शीतरश्मिना ॥
 वायुस्त्वं वरुणस्त्वं च त्वमग्निः सर्वदाहकः । इन्द्रस्त्वं देवराजश्च कालो मृत्युर्यमस्तथा ॥
 मृत्युञ्जयो मृत्युमृत्युः कालकालो यमान्तकः । वेदस्त्वं वेदकर्ता च वेदवेदाङ्गपारगः ॥
 विदुषां जनकस्त्वं च विद्वांश्च विदुषां गुरुः । मन्त्रस्त्वं हि जपस्त्वं हि तपस्त्वं तत्फलप्रदः ॥
 वाक् त्वं वाग्धिदेवी त्वं तत्कर्ता तद्गुरुः स्वयम् । अहो सरस्वतीबीजं कस्त्वां स्तोतुमिहेश्वरः ॥
 इत्येवमुक्त्वा शैलेन्द्रस्तस्थौ धृत्वा पदाम्बुजम् । तत्रोवास तमाबोध्य चावरुह्य वृषाच्छिवः ॥
 स्तोत्रमेतन्महापुण्यं त्रिसंध्यं यः पठेन्नरः । मुच्यते सर्वपापेभ्यो भयेभ्यश्च भवार्णवे ॥
 अपुत्रो लभते पुत्रं मासमेकं पठेद् यदि । भार्याहीनो लभेद् भार्या सुशीलां सुमनोहराम् ॥
 चिरकालगतं वस्तु लभते सहसा ध्रुवम् । राज्यभ्रष्टो लभेद् राज्यं शंकरस्य प्रसादतः ॥
 कारागारे श्मशाने च शत्रुग्रस्तेऽतिसङ्कटे । गर्भीरेऽतिजलाकीर्णे भग्नपोते विषादने ॥
 रणमध्ये महाभीते हिंस्रजन्तुसमन्विते । सर्वतो मुच्यते स्तुत्वा शंकरस्य प्रसादतः ॥
 इति श्रीब्रह्मवैवर्ते हिमालयकृतं शिवस्तोत्रं सम्पूर्णम् ।

(श्रीकृष्णजन्मखण्ड ३८। ६५-७८)

हिमालयकृतं शिवस्तोत्रम् (२)

हिमालय उवाच

प्रसीद दक्षयज्ञघ्न नरकार्णवतारक । सर्वात्परूप सर्वेश परमानन्दविग्रह ॥
 गुणार्णव गुणातीत गुणयुक्त गुणेश्वर । गुणबीज महाभाग प्रसीद गुणिनां वर ॥
 योगाधार योगरूप योगज्ञ योगकारण । योगीश योगिनां बीज प्रसीद योगिनां गुरो ॥
 प्रलय प्रलयाद्यैक भवप्रलयकारण । प्रलयान्ते सृष्टिबीज प्रसीद परिपालक ॥
 संहारकाले घोरे च सृष्टिसंहारकारण । दुर्निवार्य दुराराध्य चाशुतोष प्रसीद मे ॥
 कालस्वरूप कालेश काले च फलदायक । कालबीजैक कालघ्न प्रसीद कालपालक ॥
 शिवस्वरूप शिवद शिवबीज शिवाश्रय । शिवभूत शिवप्राण प्रसीद परमाश्रय ॥
 इत्येवं स्तवनं कृत्वा विरराम हिमालयः । प्रशशंसुः सुराः सर्वे मुनयश्च गिरीश्वरम् ॥
 हिमालयकृतं स्तोत्रं संयतो यः पठेन्नरः । प्रददाति शिवस्तस्मै वाञ्छितं राधिके ध्रुवम् ॥

इति श्रीब्रह्मवैवर्ते हिमालयकृतं शिवस्तोत्रं सम्पूर्णम् ।

(श्रीकृष्णजन्मखण्ड ४४ । ६३—७१)

शुक्रकृतं शिवस्तोत्रम्

शुक्र उवाच

सुराणामसुराणां च सर्वेषां जगतामपि । त्वमेव शास्ता भगवान् को वा शास्ति सुरेऽसुरे ॥
 कृत्वा सुराणां साहाय्यं कथं दैत्यान् हनिष्यसि । संहर्तुः सर्वजगतां दैत्यौघे किं च पौरुषम् ॥
 त्वं ज्योतिः परमं ब्रह्म सगुणो निर्गुणः स्वयम् । गुणभेदान्मूर्तिभेदो ब्रह्मविष्णुशिवात्मकः ॥
 बलिद्वारे गदापाणिः स्वयमेव भवान् प्रभो । स्वयं प्रदत्ता शक्राय तस्मै श्रीरपि लीलया ॥
 क्षमस्व भगवच्छम्भो हर क्रोधं च संहर । किं पौरुषं च भवतो ब्राह्मणस्यापि हिंसया ॥
 अहं जीवच्छरीरेण न दास्यामि निशाकरम् । शरणागतदीनार्तं लज्जितं पापसंयुतम् ॥
 अहं च त्वत्पदाम्भोजे शरणं यामि शंकर । यथोचितं कुरु विभो जगत् सर्वं तथैव च ॥
 शुक्रस्य वचनं श्रुत्वा प्रसन्नो भगवाञ्छिवः । इत्युक्त्वा च निशानाथं समानय शुभं भवेत् ॥

इति श्रीब्रह्मवैवर्ते शुक्रकृतं शिवस्तोत्रं सम्पूर्णम् ।

(श्रीकृष्णजन्मखण्ड ८१ । ३५—४२)

मन्त्रसहितं संसारपावनं शिवकवचम्

सौतिरुवाच

शिवस्य कवचं स्तोत्रं श्रूयतामिति शौनक । वसिष्ठेन च यद्दत्तं गन्धर्वाय च यो मनुः ॥
ॐ नमो भगवते शिवाय स्वाहेति च मनुः । दत्तो वसिष्ठेन पुरा पुष्करे कृपया विभो ॥
अयं मन्त्रो रावणाय प्रदत्तो ब्रह्मणा पुरा । स्वयं शम्भुश्च बाणाय तथा दुर्वाससे पुरा ॥
मूलेन सर्वं देयं च नैवेद्यादिकमुत्तमम् । ध्यायेन्नित्यादिकं ध्यानं वेदोक्तं सर्वसम्मतम् ॥
ॐ नमो महादेवाय

बाणासुर उवाच

महेश्वर महाभाग कवचं यत् प्रकाशितम् । संसारपावनं नाम कृपया कथय प्रभो ॥

महेश्वर उवाच

शृणु वक्ष्यामि हे वत्स कवचं परमाद्भुतम् । अहं तुभ्यं प्रदास्यामि गोपनीयं सुदुर्लभम् ॥
पुरा दुर्वाससे दत्तं त्रैलोक्यविजयाय च । ममैवेदं च कवचं भक्त्या यो धारयेत् सुधीः ॥
जेतुं शक्नोति त्रैलोक्यं भगवानिव लीलया । संसारपावनस्यास्य कवचस्य प्रजापतिः ॥
ऋषिश्छन्दश्च गायत्री देवोऽहं च महेश्वरः । धर्मार्थकाममोक्षेषु विनियोगः प्रकीर्तितः ॥
पञ्चलक्षजपेनैव सिद्धिदं कवचं भवेत् ।

यो भवेत् सिद्धकवचो मम तुल्यो भवेद् भुवि । तेजसा सिद्धियोगेन तपसा विक्रमेण च ॥
शम्भुर्मे मस्तकं पातु मुखं पातु महेश्वरः । दन्तपङ्क्तिं नीलकण्ठोऽप्यधरोष्ठं हरः स्वयम् ॥
कण्ठं पातु चन्द्रचूडः स्कन्धौ वृषभवाहनः । वक्षःस्थलं नीलकण्ठः पातु पृष्ठं दिगम्बरः ॥
सर्वाङ्गं पातु विश्वेशः सर्वदिक्षु च सर्वदा । स्वप्ने जागरणे चैव स्थाणुर्मे पातु संततम् ॥
इति ते कथितं बाण कवचं परमाद्भुतम् । यस्मै कस्मै न दातव्यं गोपनीयं प्रयत्नतः ॥
यत् फलं सर्वतीर्थानां स्नानेन लभते नरः । तत् फलं लभते नूनं कवचस्यैव धारणात् ॥
इदं कवचमज्ञात्वा भजेन्मां यः सुमन्धी । शतलक्षप्रजसोऽपि न मन्त्रः सिद्धिदायकः ॥

इति श्रीब्रह्मवैवर्ते मन्त्रसहितं संसारपावनं शिवकवचं सम्पूर्णम् ।

(ब्रह्मखण्ड १९।३९-५४)

~*~*~*~*~

श्रीदुर्गास्तोत्राणि

मन्त्रध्यानसहितं मङ्गलचण्डिकास्तोत्रम्

ॐ ह्रीं श्रीं क्लीं सर्वपूज्ये देवि मङ्गलचण्डिके । ऐं कूं फट् स्वाहेत्येवं चाप्येकविंशाक्षरो मनुः ॥
 पूज्यः कल्पतरुश्चैव भक्तानां सर्वकामदः । दशलक्षजपेनैव मन्त्रसिद्धिर्भवेन्नृणाम् ॥
 मन्त्रसिद्धिर्भवेद् यस्य स विष्णुः सर्वकामदः । ध्यानं च श्रूयतां ब्रह्मन् वेदोक्तं सर्वसम्पत्तम् ॥
 देवीं षोडशवर्षीयां शश्वत्सुस्थिरयौवनाम् । सर्वरूपगुणाढ्यां च कोमलाङ्गीं मनोहराम् ॥
 श्वेतचम्पकवर्णाभां चन्द्रकोटिसमप्रभाम् । वह्निशुद्धांशुकाधानां रत्नभूषणभूषिताम् ॥
 विभ्रतीं कबरीभारं मल्लिकामाल्यभूषिताम् । विम्बोष्ठीं सुदतीं शुद्धां शरत्पद्मनिभाननाम् ॥
 ईषद्धास्यप्रसन्नास्यां सुनीलोत्पललोचनाम् । जगद्धात्रीं च दात्रीं च सर्वेभ्यः सर्वसम्पदाम् ॥
 संसारसागरे घोरं पोतरूपां वरां भजे ॥

देव्याश्च ध्यानमित्येवं स्तवनं श्रूयतां मुने । प्रयतः सङ्कटग्रस्तो येन तुष्टाव शंकरः ॥
 शंकर उवाच

रक्ष रक्ष जगन्मातर्देवि मङ्गलचण्डिके । हारिके विपदां राशेर्हर्षमङ्गलकारिके ॥
 हर्षमङ्गलदक्षे च हर्षमङ्गलचण्डिके । शुभे मङ्गलदक्षे च शुभमङ्गलचण्डिके ॥
 मङ्गले मङ्गलाहं च सर्वमङ्गलमङ्गले । सतां मङ्गलदे देवि सर्वेषां मङ्गलालये ॥
 पूज्या मङ्गलवारे च मङ्गलाभीष्टदैवते । पूज्ये मङ्गलभूपस्य मनुवंशस्य संततम् ॥
 मङ्गलाधिष्ठातृदेवि मङ्गलानां च मङ्गले । संसारमङ्गलाधारे मोक्षमङ्गलदायिनि ॥
 सारे च मङ्गलाधारे पारे च सर्वकर्मणाम् । प्रतिमङ्गलवारे च पूज्ये च मङ्गलप्रदे ॥
 स्तोत्रेणानेन शम्भुश्च स्तुत्वा मङ्गलचण्डिकाम् । प्रतिमङ्गलवारे च पूजां कृत्वा गतः शिवः ॥
 देव्याश्च मङ्गलस्तोत्रं यः शृणोति समाहितः । तन्मङ्गलं भवेच्छश्वत्र भवेत् तदमङ्गलम् ॥
 इति श्रीब्रह्मवैवर्ते मन्त्रध्यानसहितं मङ्गलचण्डिकास्तोत्रं सम्पूर्णम् ।

(प्रकृतिखण्ड ४४। २०—३६)

श्रीकृष्णकृतं दुर्गास्तोत्रम्

श्रीकृष्ण उवाच

त्वमेव सर्वजननी मूलप्रकृतिरीश्वरी । त्वमेवाद्या सृष्टिविधौ स्वेच्छया त्रिगुणात्मिका ॥
 कार्यार्थे सगुणा त्वं च वस्तुतो निर्गुणा स्वयम् । परब्रह्मस्वरूपा त्वं सत्या नित्या सनातनी ॥
 तेजःस्वरूपा परमा भक्तानुग्रहविग्रहा । सर्वस्वरूपा सर्वेशा सर्वाधारा परात्परा ॥
 सर्वबीजस्वरूपा च सर्वपूज्या निराश्रया । सर्वज्ञा सर्वतोभद्रा सर्वमङ्गलमङ्गला ॥
 सर्वबुद्धिस्वरूपा च सर्वशक्तिस्वरूपिणी । सर्वज्ञानप्रदा देवी सर्वज्ञा सर्वभाविनी ॥
 त्वं स्वाहा देवदाने च पितृदाने स्वधा स्वयम् । दक्षिणा सर्वदाने च सर्वशक्तिस्वरूपिणी ॥
 निद्रा त्वं च दया त्वं च तृष्णा त्वं चात्मनः प्रिया । क्षुत्क्षान्तिः शान्तिरीशा च कान्तिः सृष्टिश्च शाश्वती ॥

संक्षिप्त ब्रह्मवैवर्तपुराण

श्रद्धा पुष्टिश्च तन्द्रा च लज्जा शोभा दया तथा । सतां सम्पत्स्वरूपा श्रीर्विपत्तिरसतामिह ॥
 प्रीतिरूपा पुण्यवतां पापिनां कलहाङ्कुरा । शश्वत्कर्ममयी शक्तिः सर्वदा सर्वजीविनाम् ॥
 देवेभ्यः स्वपदो दात्री धातुर्धात्री कृपामयी । हिताय सर्वदेवानां सर्वासुरविनाशिनी ॥
 योगनिद्रा योगरूपा योगदात्री च योगिनाम् । सिद्धिस्वरूपा सिद्धानां सिद्धिदा सिद्धियोगिनी ॥
 माहेश्वरी च ब्रह्माणी विष्णुमाया च वैष्णवी । भद्रदा भद्रकाली च सर्वलोकभयंकरी ॥
 ग्रामे ग्रामे ग्रामदेवी गृहदेवी गृहे गृहे । सतां कीर्तिः प्रतिष्ठा च निन्दा त्वमसतां सदा ॥
 महायुद्धे महामारी दुष्टसंहाररूपिणी । रक्षास्वरूपा शिष्टानां मातेव हितकारिणी ॥
 वन्द्या पूज्या स्तुता त्वं च ब्रह्मादीनां च सर्वदा । ब्राह्मण्यरूपा विप्राणां तपस्या च तपस्विनाम् ॥
 विद्या विद्यावतां त्वं च बुद्धिर्बुद्धिमतां सताम् । मेधास्मृतिस्वरूपा च प्रतिभा प्रतिभावताम् ॥
 राज्ञां प्रतापरूपा च विशां वाणिज्यरूपिणी । सृष्टौ सृष्टिस्वरूपा त्वं रक्षारूपा च पालने ॥
 तथान्ते त्वं महामारी विश्वस्य विश्वपूजिते । कालरात्रिर्महारात्रिर्मोहरात्रिश्च मोहिनी ॥
 दुरत्यया मे माया त्वं यया सम्मोहितं जगत् । यया मुग्धो हि विद्वांश्च मोक्षमार्गं न पश्यति ॥
 इत्यात्मना कृतं स्तोत्रं दुर्गाया दुर्गनाशनम् । पूजाकाले पठेद् यो हि सिद्धिर्भवति वाञ्छिता ॥
 वन्ध्या च काकवन्ध्या च मृतवत्सा च दुर्भगा । श्रुत्वा स्तोत्रं वर्षमेकं सुपुत्रं लभते ध्रुवम् ॥
 कारागारे महाघोरे यो बद्धो दृढबन्धने । श्रुत्वा स्तोत्रं मासमेकं बन्धनान्मुच्यते ध्रुवम् ॥
 यक्षग्रस्तो गलत्कुष्ठी महाशूली महाज्वरी । श्रुत्वा स्तोत्रं वर्षमेकं सद्यो रोगात् प्रमुच्यते ॥
 पुत्रभेदे प्रजाभेदे पत्नीभेदे च दुर्गतः । श्रुत्वा स्तोत्रं मासमेकं लभते नात्र संशयः ॥
 राजद्वारे श्मशाने च महारण्ये रणस्थले । हिंस्रजन्तुसमीपे च श्रुत्वा स्तोत्रं प्रमुच्यते ॥
 गृहदाहे च दावाग्नौ दस्युसैन्यसमन्विते । स्तोत्रश्रवणमात्रेण लभते नात्र संशयः ॥
 महादरिद्रो मूर्खश्च वर्षं स्तोत्रं पठेत्तु यः । विद्यावान् धनवान्श्चैव स भवेन्नात्र संशयः ॥
 इति श्रीब्रह्मवैवर्ते श्रीकृष्णकृतं दुर्गास्तोत्रं सम्पूर्णम् ।

(प्रकृतिखण्ड ६६।७-३३)

परशुरामकृतं दुर्गास्तोत्रम्

परशुराम उवाच

श्रीकृष्णस्य च गोलोके परिपूर्णतमस्य च । आविर्भूता विग्रहतः पुरा सृष्ट्यनुखस्य च ॥
 सूर्यकोटिप्रभायुक्ता वस्त्रालंकारभूषिता । वह्निशुद्धांशुकाधाना सुस्मिता सुमनोहरा ॥
 नवयौवनसम्पन्ना सिन्दूरविन्दुशोभिता । ललितं कबरीभारं मालतीमाल्यमण्डितम् ॥
 अहोऽनिर्वचनीया त्वं चारुमूर्ति च विभ्रती । मोक्षप्रदा मुमुक्षूणां महाविष्णोर्विधिः स्वयम् ॥
 मुमोह क्षणमात्रेण दृष्ट्वा त्वां सर्वमोहिनीम् । बालैः सम्भूय सहसा सस्मिता धाविता पुरा ॥
 सद्भिः ख्याता तेन राधा मूलप्रकृतिरीश्वरी । कृष्णस्त्वां सहसाहूय वीर्याधानं चकार ह ॥
 ततो डिम्भं महज्जज्ञे ततो जातो महाविराट् । यस्यैव लोमकूपेषु ब्रह्माण्डान्यखिलानि च ॥
 तच्छृङ्गारक्रमेणैव त्वन्निःश्वासो बभूव ह । स निःश्वासो महावायुः स विराट् विश्वधारकः ॥
 तव घर्मजलेनैव पुप्लुवे विश्वगोलकम् । स विराट् विश्वनिलयो जलराशिर्बभूव ह ॥
 ततस्त्वं पञ्चधाभूय पञ्चमूर्तीश्च विभ्रती । प्राणाधिष्ठातृमूर्तिर्या कृष्णस्य परमात्मनः ॥
 कृष्णप्राणाधिकां राधां तां वदन्ति पुराविदः ॥
 वेदाधिष्ठातृमूर्तिर्या वेदाशास्त्रप्रसूरपि । तां सावित्रीं शुद्धरूपां प्रवदन्ति मनीषिणः ॥

ऐश्वर्याधिष्ठातृमूर्तिः शान्तिश्च शान्तरूपिणी । लक्ष्मीं वदन्ति संतस्तां शुद्धां सत्त्वस्वरूपिणीम् ॥
 रागाधिष्ठातृदेवी या शुक्लमूर्तिः सतां प्रभुः । सरस्वतीं तां शास्त्रज्ञां शास्त्रज्ञाः प्रवदन्त्यहो ॥
 बुद्धिर्विद्या सर्वशक्त्या मूर्तिरधिदेवता । सर्वमङ्गलमङ्गल्या सर्वमङ्गलरूपिणी ॥

सर्वमङ्गलबीजस्य शिवस्य निलयेऽधुना ॥

शिवे शिवास्वरूपा त्वं लक्ष्मीर्नारायणान्तिके । सरस्वती च सावित्री वेदसूत्रं ह्यहोः प्रिया ॥
 राधा रासेश्वरस्यैव परिपूर्णतमस्य च । परमानन्दरूपस्य परमानन्दरूपिणी ॥

त्वत्कलांशांशकलया देवानामपि योषितः ॥

त्वं विद्या योषितः सर्वास्त्वं सर्वबीजरूपिणी । छाया सूर्यस्य चन्द्रस्य रोहिणी सर्वमोहिनी ॥
 शची शक्रस्य कामस्य कामिनी रतिरीश्वरी । वरुणानी जलेशस्य वायोः स्त्री प्राणवल्लभा ॥
 वह्नेः प्रिया हि स्वाहा च कुबेरस्य च सुन्दरी । यमस्य तु सुशीला च नैऋतस्य च कैटभी ॥
 ईशानस्य शशिकला शतरूपा मनोः प्रिया । देवहूतिः कर्दमस्य वसिष्ठस्याप्यरुन्धती ॥
 लोपामुद्राप्यगस्त्यस्य देवमातादितिस्तथा । अहल्या गौतमस्यापि सर्वाधारा वसुन्धरा ॥
 गङ्गा च तुलसी चापि पृथिव्यां याः सरिद्वराः । एताः सर्वाश्च या ह्यन्याः सर्वास्त्वत्कलयाम्बिके ॥
 गृहलक्ष्मीर्गृहे नृणां राजलक्ष्मीश्च राजसु । तपस्विनां तपस्या त्वं गायत्री ब्राह्मणस्य च ॥
 सतां सत्त्वस्वरूपा त्वमसतां कलहाङ्कुरा । ज्योतीरूपा निर्गुणस्य शक्तिस्त्वं सगुणस्य च ॥
 सूर्ये प्रभास्वरूपा त्वं दाहिका च हुताशने । जले शैत्यस्वरूपा च शोभारूपा निशाकरे ॥
 त्वं भूमौ गन्धरूपा च आकाशे शब्दरूपिणी । क्षुत्पिपासादयस्त्वं च जीविनां सर्वशक्तयः ॥
 सर्वबीजस्वरूपा त्वं संसारे साररूपिणी । स्मृतिर्मेधा च बुद्धिर्वा ज्ञानशक्तिर्विपश्चिताम् ॥
 कृष्णेन विद्या या दत्ता सर्वज्ञानप्रभुः शुभा । शूलिने कृपया सा त्वं यतो मृत्युञ्जयः शिवः ॥
 सृष्टिपालनसंहारशक्तयस्त्रिविधाश्च याः । ब्रह्मविष्णुमहेशानां सा त्वमेव नमोऽस्तु ते ॥
 मधुकैटभभीत्या च त्रस्तो धाता प्रकम्पितः । स्तुत्वा मुमोच यां देवीं तां मूर्धा प्रणमाम्यहम् ॥
 मधुकैटभयोर्युद्धे त्रातासौ विष्णुरीश्वरीम् । बभूव शक्तिमान् स्तुत्वा तां दुर्गां प्रणमाम्यहम् ॥
 त्रिपुरस्य महायुद्धे सरथे पतिते शिवे । यां तुष्टुवुः सुराः सर्वे तां दुर्गां प्रणमाम्यहम् ॥
 विष्णुना वृषरूपेण स्वयं शम्भुः समुत्थितः । जघान त्रिपुरं स्तुत्वा तां दुर्गां प्रणमाम्यहम् ॥
 यदाज्ञया वाति वातः सूर्यस्तपति संततम् । वर्षतीन्द्रो दहत्यग्निस्तां दुर्गां प्रणमाम्यहम् ॥
 यदाज्ञया हि कालश्च शश्वद् भ्रमति वेगतः । मृत्युश्चरति जन्त्वोघे तां दुर्गां प्रणमाम्यहम् ॥
 स्रष्टा सृजति सृष्टिं च पाता पाति यदाज्ञया । संहर्ता संहरेत् काले तां दुर्गां प्रणमाम्यहम् ॥
 ज्योतिःस्वरूपो भगवाञ्छ्रीकृष्णो निर्गुणः स्वयम् । यया विना न शक्तश्च सृष्टिं कर्तुं नमामि ताम् ॥
 रक्ष रक्ष जगन्मातरपराधं क्षमस्व ते । शिशूनामपराधेन कुतो माता हि कुप्यति ॥
 इत्युक्त्वा पर्शुरामश्च प्रणम्य तां रुरोद ह । तुष्टा दुर्गा सम्भ्रमेण चाभयं च वरं ददौ ॥
 अमरो भव हे पुत्र वत्स सुस्थिरतां व्रज । शर्वप्रसादात् सर्वत्र जयोऽस्तु तव संततम् ॥
 सर्वान्तरात्मा भगवांस्तुष्टोऽस्तु संततं हरिः । भक्तिर्भवतु ते कृष्णे शिवदे च शिवे गुरौ ॥
 इष्टदेवे गुरौ यस्य भक्तिर्भवति शाश्वती । तं हन्तुं न हि शक्ताश्च रुष्टाश्च सर्वदेवताः ॥
 श्रीकृष्णस्य च भक्तस्त्वं शिष्यो हि शंकरस्य च । गुरुपत्नीं स्तौषि यस्मात् कस्त्वां हन्तुमिहेश्वरः ॥
 अहो न कृष्णभक्तानामशुभं विद्यते क्वचित् । अन्यदेवेषु ये भक्ता न भक्ता वा निरङ्कुशाः ॥


~~~~~

चन्द्रमा बलवांस्तुष्टो येषां भाग्यवतां भृगो । तेषां तारागणा रुष्टाः किं कुर्वन्ति च दुर्बलाः ॥  
यस्य तुष्टः सभायां चेन्नरदेवो महान् सुखी । तस्य किं वा करिष्यन्ति रुष्टा भृत्याश्च दुर्बलाः ॥  
इत्युक्त्वा पार्वती तुष्टा दत्त्वा रामं शुभाशिषम् । जगामान्तःपुरं तूर्णं हरिशब्दो बभूव ह ॥  
स्तोत्रं वै काण्वशाखोक्तं पूजाकाले च यः पठेत् । यात्राकाले च प्रातर्वा वाञ्छितार्थं लभेद् ध्रुवम् ॥  
पुत्रार्थं लभते पुत्रं कन्यार्थं कन्यकां लभेत् । विद्यार्थं लभते विद्यां प्रजार्थं चाप्नुयात् प्रजाम् ॥  
भृष्टराज्यो लभेद् राज्यं नष्टवित्तो धनं लभेत् ॥

यस्य रुष्टो गुरुर्देवो राजा वा बान्धवोऽथवा । तस्य तुष्टश्च वरदः स्तोत्रराजप्रसादतः ॥  
दस्युग्रस्तोऽहिग्रस्तश्च शत्रुग्रस्तो भयानकः । व्याधिग्रस्तो भवेन्मुक्तः स्तोत्रस्मरणमात्रतः ॥  
राजद्वारे श्मशाने च कारागारे च बन्धने । जलराशौ निमग्नश्च मुक्तस्तत्स्मृतिमात्रतः ॥  
स्वामिभेदे पुत्रभेदे मित्रभेदे च दारुणे । स्तोत्रस्मरणमात्रेण वाञ्छितार्थं लभेद् ध्रुवम् ॥  
कृत्वा हविष्यं वर्षं च स्तोत्रराजं शृणोति या । भक्त्या दुर्गां च सम्पूज्य महाबन्ध्या प्रसूयते ॥  
लभते सा दिव्यपुत्रं ज्ञानिनं चिरजीविनम् । असौभाग्या च सौभाग्यं षण्मासश्चवणात्लभेत् ॥  
नवमासं काकबन्ध्या मृतवत्सा च भक्तितः । स्तोत्रराजं या शृणोति सा पुत्रं लभते ध्रुवम् ॥  
कन्यामाता पुत्रहीना पञ्चमासं शृणोति या । घटे सम्पूज्य दुर्गां च सा पुत्रं लभते ध्रुवम् ॥

इति श्रीब्रह्मवैवर्ते परशुरामकृतं दुर्गास्तोत्रं सम्पूर्णम् ।

(गणपतिखण्ड ४५।१८-७८)

~~~~~

श्रीमहादेवकृतं पार्वत्याः स्तवनम्

श्रीमहादेव उवाच

महालक्ष्मीस्वरूपासि किमसाध्यं तवैश्वरि ॥

सर्वसम्पत्स्वरूपा त्वमनन्तशक्तिरूपिणी । त्वं च यस्य गृहे देवि स चैश्वर्यस्य भाजनम् ॥
न लक्ष्मीर्यद्गृहे तस्य जीवनान्मरणं वरम् । अहं ब्रह्मा च विष्णुश्च त्वयि भक्त्या शुभप्रदे ॥
संहारसृष्टिपाल्ये च त्वत्प्रसादाद् वयं क्षमाः । को वा हिमालयः कोऽहं कौ कार्तिकगणेश्वरौ ॥
त्वद्विहीना ह्यशक्ताश्च त्वया च वयमीश्वराः ।

इति श्रीब्रह्मवैवर्ते श्रीमहादेवकृतं पार्वत्याः स्तवनं सम्पूर्णम् ।

(श्रीकृष्णजन्मखण्ड १६।१२९-१३२ १/२)

~~~~~

## ब्रह्मकृतं जयदुर्गास्तोत्रम् ( एतदेव गोपीकृतं सर्वमङ्गलस्तोत्रम् )

ॐ नमो जयदुर्गायै

ब्रह्मोवाच

दुर्गे शिवेऽभये माये नारायणि सनातनि । जये मे मङ्गलं देहि नमस्ते सर्वमङ्गले ॥  
दैत्यनाशार्थवचनो दकारः परिकीर्तितः । उकारो विघ्ननाशार्थवाचको वेदसम्मतः ॥  
रेफो रोगघ्नवचनो गश्च पापघ्नवाचकः । भयशत्रुघ्नवचनश्चाकारः परिकीर्तितः ॥  
स्मृत्युक्तिस्मरणाद् यस्या एते नश्यन्ति निश्चितम् । अतो दुर्गा हरेः शक्तिर्हरिणा परिकीर्तिता ॥



## शिवेन कृतं प्रकृत्याः स्तोत्रम्

महेश्वर उवाच

ॐ नमः प्रकृत्यै (मन्त्रः) ।

ब्राह्मि ब्रह्मस्वरूपे त्वं मां प्रसीद सनातनि । परमात्मस्वरूपे च परमानन्दरूपिणि ॥  
 भद्रे भद्रप्रदे दुर्गे दुर्गघ्ने दुर्गनाशिनि । पोतस्वरूपेऽजीर्णे त्वं मां प्रसीद भवार्णवे ॥  
 सर्वस्वरूपे सर्वेशि सर्वबीजस्वरूपिणि । सर्वाधारे सर्वविद्ये मां प्रसीद जयप्रदे ॥  
 सर्वमङ्गलरूपे च सर्वमङ्गलदायिनि । समस्तमङ्गलाधारे प्रसीद सर्वमङ्गले ॥  
 निद्रे तन्द्रे क्षमे श्रद्धे तुष्टिपुष्टिस्वरूपिणि । लज्जे मेधे बुद्धिरूपे प्रसीद भक्तवत्सले ॥  
 वेदस्वरूपे वेदानां कारणे वेददायिनि । सर्ववेदाङ्गरूपे च वेदमातः प्रसीद मे ॥  
 दये जये महामाये प्रसीद जगदम्बिके । क्षान्ते शान्ते च सर्वान्ते क्षुत्पिपासास्वरूपिणि ॥  
 लक्ष्मीनारायणक्रोडे स्वष्टुर्वक्षसि भारति । मम क्रोडे महामाये विष्णुमाये प्रसीद मे ॥  
 कलाकाष्ठास्वरूपे च दिवारात्रिस्वरूपिणि । परिणामप्रदे देवि प्रसीद दीनवत्सले ॥  
 कारणे सर्वशक्तीनां कृष्णस्योरसि राधिके । कृष्णप्राणाधिके भद्रे प्रसीद कृष्णपूजिते ॥  
 यशःस्वरूपे यशसां कारणे च यशःप्रदे । सर्वदेवीस्वरूपे च नारीरूपविधायिनि ॥  
 समस्तकामिनीरूपे कलांशेन प्रसीद मे । सर्वसम्पत्स्वरूपे च सर्वसम्पत्प्रदे शुभे ॥  
 प्रसीद परमानन्दे कारणे सर्वसम्पदाम् । यशस्विनां पूजिते च प्रसीद यशसां निधे ॥  
 आधारे सर्वजगतां रत्नाधारे वसुन्धरे । चराचरस्वरूपे च प्रसीद मम मा चिरम् ॥  
 योगस्वरूपे योगीशे योगदे योगकारणे । योगाधिष्ठात्रि देवीशे प्रसीद सिद्धयोगिनि ॥  
 सर्वसिद्धिस्वरूपे च सर्वसिद्धिप्रदायिनि । कारणे सर्वसिद्धीनां सिद्धेश्वरि प्रसीद मे ॥  
 व्याख्यानं सर्वशास्त्राणां मतभेदे महेश्वरि । ज्ञाने यदुक्तं तत्सर्वं क्षमस्व परमेश्वरि ॥  
 केचिद् वदन्ति प्रकृतेः प्राधान्यं पुरुषस्य च । केचित्तत्र मतद्वये व्याख्याभेदं विदुर्बुधाः ॥  
 महाविष्णोर्नाभिदेशे स्थितं तं कमलोद्भवम् । मधुकैटभौ महादैत्यौ लीलया हन्तुमुद्यतौ ॥  
 दृष्ट्वा स्तुतिं प्रकुर्वन्तं ब्रह्माणं रक्षितुं पुरा । बोधयामास गोविन्दं विनाशहेतवे तयोः ॥  
 नारायणस्त्वया शक्त्या जघान तौ महासुरौ । सर्वेश्वरस्त्वया सार्धमनीशोऽयं त्वया विना ॥  
 पुरा त्रिपुरसंग्रामे गगनात् पतिते मयि । त्वया च विष्णुना सार्धं रक्षितोऽहं सुरेश्वरि ॥  
 अधुना रक्ष मामीशे प्रदग्धं विरहाग्निना । स्वात्मदर्शनपुण्येन क्रीणीहि परमेश्वरि ॥

इति श्रीब्रह्मवैवर्ते शिवेन कृतं प्रकृत्याः स्तोत्रं सम्पूर्णम् ।

(श्रीकृष्णजन्मखण्ड ४३।७४-९६)

## शिवकृतं दुर्गास्तोत्रम्

श्रीमहादेव उवाच

रक्ष रक्ष महादेवि दुर्गे दुर्गतिनाशिनि । मां भक्तमनुरक्तं च शत्रुग्रस्तं कृपामयि ॥  
 विष्णुमाये महाभागे नारायणि सनातनि । ब्रह्मस्वरूपे परमे नित्यानन्दस्वरूपिणि ॥

त्वं च ब्रह्मादिदेवानामम्बिके जगदम्बिके । त्वं साकारे च गुणतो निराकारे च निर्गुणात् ॥  
 मायया पुरुषस्त्वं च मायया प्रकृतिः स्वयम् । तयोः परं ब्रह्म परं त्वं बिभर्षि सनातनि ॥  
 वेदानां जननी त्वं च सावित्री च परात्परा । वैकुण्ठे च महालक्ष्मीः सर्वसम्पत्स्वरूपिणी ॥  
 मर्त्यलक्ष्मीश्च क्षीरोदे कामिनी शेषशायिनः । स्वर्गेषु स्वर्गलक्ष्मीस्त्वं राजलक्ष्मीश्च भूतले ॥  
 नागादिलक्ष्मीः पाताले गृहेषु गृहदेवता । सर्वशस्यस्वरूपा त्वं सर्वैश्वर्यविधायिनी ॥  
 रागाधिष्ठातृदेवी त्वं ब्रह्मणश्च सरस्वती । प्राणानामधिदेवी त्वं कृष्णस्य परमात्मनः ॥  
 गोलोके च स्वयं राधा श्रीकृष्णस्यैव वक्षसि । गोलोकाधिष्ठिता देवी वृन्दावनवने वने ॥  
 श्रीरासमण्डले रम्या वृन्दावनविनोदिनी । शतशृङ्गाधिदेवी त्वं नाम्ना चित्रावलीति च ॥  
 दक्षकन्या कुत्र कल्पे कुत्र कल्पे च शैलजा । देवमातादितिस्त्वं च सर्वाधारा वसुन्धरा ॥  
 त्वमेव गङ्गा तुलसी त्वं च स्वाहा स्वधा सती । त्वदंशांशांशकलया सर्वदेवादियोषितः ॥  
 स्त्रीरूपं चापिपुरुषं देवि त्वं च नपुंसकम् । वृक्षाणां वृक्षरूपा त्वं सृष्टा चाङ्कुररूपिणी ॥  
 वह्नी च दाहिकाशक्तिर्जले शैत्यस्वरूपिणी । सूर्ये तेजःस्वरूपा च प्रभारूपा च संततम् ॥  
 गन्धरूपा च भूमौ च आकाशे शब्दरूपिणी । शोभास्वरूपा चन्द्रे च पद्मसङ्के च निश्चितम् ॥  
 सृष्टौ सृष्टिस्वरूपा च पालने परिपालिका । महामारी च संहारे जले च जलरूपिणी ॥  
 क्षुत्त्वं दया त्वं निद्रा त्वं तृष्णा त्वं बुद्धिरूपिणी । तुष्टिस्त्वं चापि पुष्टिस्त्वं श्रद्धा त्वं च क्षमा स्वयम् ॥  
 शान्तिस्त्वं च स्वयं भान्तिः कान्तिस्त्वं कीर्तिरेव च । लज्जा त्वं च तथा माया भुक्तिमुक्तिस्वरूपिणी ॥  
 सर्वशक्तिस्वरूपा त्वं सर्वसम्पत्प्रदायिनी । वेदेऽनिर्वचनीया त्वं त्वां न जानाति कश्चन ॥  
 सहस्रवक्त्रस्त्वां स्तोतुं न च शक्तः सुरेश्वरि । वेदा न शक्ताः को विद्वान् न च शक्ता सरस्वती ॥  
 स्वयं विधाता शक्तो न न च विष्णुः सनातनः । किं स्तौमि पञ्चवक्त्रेण रणत्रस्तो महेश्वरि ॥

कृपां कुरु महामाये मम शत्रुक्षयं कुरु ।

इति श्रीब्रह्मवैवर्ते शिवकृतं दुर्गास्तोत्रं सम्पूर्णम् ।

(श्रीकृष्णजन्मखण्ड ८८। १५-३५ १/३)

## प्रकृतेर्ब्रह्माण्डमोहनकवचम्

नारद उवाच

भगवन् सर्वधर्मज्ञ सर्वज्ञानविशारद । ब्रह्माण्डमोहनं नाम प्रकृतेः कवचं वद ॥

नारायण उवाच

शृणु वक्ष्यामि हे वत्स कवचं च सुदुर्लभम् । श्रीकृष्णेनैव कथितं कृपया ब्रह्मणे पुरा ॥

ब्रह्मणा कथितं सर्वं धर्माय जाह्नवीतटे । धर्मेण दत्तं मह्यं च कृपया पुष्करे प्रभुः ॥

त्रिपुरारिश्च यद् धृत्वा जघान त्रिपुरं पुरा । मुमोच ब्रह्मा यद् धृत्वा मधुकैटभयोर्भयम् ॥

संजहार रक्तबीजं यद् धृत्वा भद्रकालिका ॥

यद् धृत्वा तु महेन्द्रश्च सम्प्राप कमलालयाम् । यद् धृत्वा च महाकालश्चिरजीवी च धार्मिकः ॥

यद् धृत्वा च महाज्ञानी नन्दी सानन्दपूर्वकम् । यद् धृत्वा च महायोद्धा रामः शत्रुभयंकरः ॥

यद् धृत्वा शिवतुल्यश्च दुर्वासा ज्ञानिनां वरः । ॐ दुर्गेति चतुर्थ्यन्तं स्वाहान्तो मे शिरोऽवतु ॥

=====

मन्त्रः षडक्षरोऽयं च भक्तानां कल्पपादपः । विचारो नास्ति वेदेषु ग्रहणे च मनोर्मुने ॥  
 मन्त्रग्रहणमात्रेण विष्णुतुल्यो भवेन्नरः । मम वक्त्रं सदा पातु ॐ दुर्गायै नमोऽन्ततः ॥  
 ॐ दुर्गे रक्ष इति च कण्ठं पातु सदा मम । ॐ ह्रीं श्रीमिति मन्त्रोऽयं स्कन्धं पातु निरन्तरम् ॥  
 ॐ ह्रीं श्रीं क्लीमिति पृष्ठं च पातु मे सर्वतः सदा । ह्रीं मे वक्षःस्थलं पातु हस्तं श्रीमिति संततम् ॥  
 ॐ श्रीं ह्रीं क्लीं पातु सर्वाङ्गं स्वप्ने जागरणे तथा । प्राच्यां मां पातु प्रकृतिः पातु वह्नी च चण्डिका ॥  
 दक्षिणे भद्रकाली च नैर्ऋते च महेश्वरी । वारुण्यां पातु वाराही वायव्यां सर्वमङ्गला ॥  
 उत्तरे वैष्णवी पातु तथैशान्यां शिवप्रिया । जले स्थले चान्तरिक्षे पातु मां जगदम्बिका ॥  
 इति ते कथितं वत्स कवचं च सुदुर्लभम् । यस्मै कस्मै न दातव्यं प्रवक्तव्यं न कस्यचित् ॥  
 गुरुमभ्यर्च्य विधिवद् वस्त्रालंकारचन्दनैः । कवचं धारयेद् यस्तु सोऽपि विष्णुर्न संशयः ॥  
 भ्रमणे सर्वतीर्थानां पृथिव्याश्च प्रदक्षिणे । यत् फलं लभते लोकस्तदेतदधारणे मुने ॥  
 पञ्चलक्षजपेनैव सिद्धमेतद् भवेद् ध्रुवम् । लोकं च सिद्धकवचं नास्त्रं विध्यति सङ्कटे ॥  
 न तस्य मृत्युर्भवति जले वह्नी विशेद् ध्रुवम् । जीवन्मुक्तो भवेत् सोऽपि सर्वसिद्धेश्वरः स्वयम् ॥  
 यदि स्यात् सिद्धकवचो विष्णुतुल्यो भवेद् ध्रुवम् ।  
 इति श्रीब्रह्मवैवर्ते प्रकृतेर्ब्रह्माण्डमोहनकवचं सम्पूर्णम् ।

(प्रकृतिखण्ड ६७।१-१९<sup>१</sup>/<sub>३</sub>)

~~~~~

मन्त्रसहितं कालीकवचम्

नारद उवाच

कवचं श्रोतुमिच्छामि तां च विद्यां दशाक्षरीम् । नाथ त्वत्तो हि सर्वज्ञ भद्रकाल्याश्च साम्प्रतम् ॥

नारायण उवाच

शृणु नारद वक्ष्यामि महाविद्यां दशाक्षरीम् । गोपनीयं च कवचं त्रिषु लोकेषु दुर्लभम् ॥
 ॐ ह्रीं श्रीं क्लीं कालिकायै स्वाहेति च दशाक्षरीम् । दुर्वासो हि ददौ राज्ञे पुष्करे सूर्यपर्वणि ॥
 दशलक्षजपेनैव मन्त्रसिद्धिः कृता पुरा । पञ्चलक्षजपेनैव पठन् कवचमुत्तमम् ॥
 बभूव सिद्धकवचोऽप्ययोध्यामाजगाम सः । कृत्स्नां हि पृथिवीं जिग्ये कवचस्य प्रसादतः ॥

नारद उवाच

श्रुता दशाक्षरी विद्या त्रिषु लोकेषु दुर्लभा । अधुना श्रोतुमिच्छामि कवचं ब्रूहि मे प्रभो ॥

नारायण उवाच

शृणु वक्ष्यामि विप्रेन्द्र कवचं परमाद्भुतम् । नारायणेन यद् दत्तं कृपया शूलिने पुरा ॥
 त्रिपुरस्य वधे घोरे शिवस्य विजयाय च । तदेव शूलिना दत्तं पुरा दुर्वाससे मुने ॥
 दुर्वाससा च यद् दत्तं सुचन्द्राय महात्मने । अतिगुह्यतरं तत्त्वं सर्वमन्त्रौघविग्रहम् ॥
 ॐ ह्रीं श्रीं क्लीं कालिकायै स्वाहा मे पातु मस्तकम् । क्लीं कपालं सदा पातु ह्रीं ह्रीं ह्रीमिति लोचने ॥
 ॐ ह्रीं त्रिलोचने स्वाहा नासिकां मे सदावतु । क्लीं कालिके रक्ष रक्ष स्वाहा दन्तं सदावतु ॥
 ह्रीं भद्रकालिके स्वाहा पातु मेऽधरयुग्मकम् । ॐ ह्रीं ह्रीं क्लीं कालिकायै स्वाहा कण्ठं सदावतु ॥
 ॐ ह्रीं कालिकायै स्वाहा कर्णयुग्मं सदावतु । ॐ क्लीं क्लीं क्लीं काल्यै स्वाहा स्कन्धं पातु सदा मम ॥

ॐ क्लीं भद्रकाल्यै स्वाहा मम वक्षः सदावतु । ॐ क्लीं कालिकायै स्वाहा मम नाभिं सदावतु ॥
 ॐ ह्रीं कालिकायै स्वाहा मम पुष्टं सदावतु । रक्तबीजविनाशिन्यै स्वाहा हस्तौ सदावतु ॥
 ॐ ह्रीं क्लीं मुण्डमालिन्यै स्वाहा पादौ सदावतु । ॐ ह्रीं चामुण्डायै स्वाहा सर्वाङ्गं मे सदावतु ॥
 प्राच्यां पातु महाकाली आग्नेय्यां रक्तदन्तिका । दक्षिणे पातु चामुण्डा नैऋत्यां पातु कालिका ॥
 श्यामा च वारुणे पातु वायव्यां पातु चण्डिका । उत्तरे विकटास्या च ऐशान्यां साद्रहासिनी ॥
 ऊर्ध्वं पातु लोलजिह्वा मायाद्या पात्वधः सदा । जले स्थले चान्तरिक्षे पातु विश्वप्रसूः सदा ॥
 इति ते कथितं वत्स सर्वमन्त्रौघविग्रहम् । सर्वेषां कवचानां च सारभूतं परात्परम् ॥
 सप्तद्वीपेश्वरो राजा सुचन्द्रोऽस्य प्रसादतः । कवचस्य प्रसादेन मान्धाता पृथिवीपतिः ॥
 प्रचेता लोमशश्चैव यतः सिद्धो बभूव ह । यतो हि योगिनां श्रेष्ठः सौभरिः पिप्पलायनः ॥
 यदि स्यात् सिद्धकवचः सर्वसिद्धीश्वरो भवेत् । महादानानि सर्वाणि तपांसि च व्रतानि च ।

निश्चितं कवचस्यास्य कलां नाहन्ति षोडशीम् ॥

इदं कवचमज्ञात्वा भजेत् कालीं जगत्प्रसूम् । शतलक्षप्रजप्तोऽपि न मन्त्रः सिद्धिदायकः ॥

इति श्रीब्रह्मवैवर्ते मन्त्रसहितं कालीकवचं सम्पूर्णम् ।

(गणपतिखण्ड ३७।१-२४)

ब्रह्माण्डविजयं नाम दुर्गाकवचम्

नारायण उवाच

शृणु नारद वक्ष्यामि दुर्गायाः कवचं शुभम् । श्रीकृष्णेनैव यद् दत्तं गोलोके ब्रह्मणे पुरा ॥
 ब्रह्मा त्रिपुरसंग्रामे शंकराय ददौ पुरा । जघान त्रिपुरं रुद्रो यद् धृत्वा भक्तिपूर्वकम् ॥
 हरो ददौ गौतमाय पञ्चाक्षाय च गौतमः । यतो बभूव पञ्चाक्षः सप्तद्वीपेश्वरो जयी ॥
 यद् धृत्वा पठनाद् ब्रह्मा ज्ञानवाञ्छुक्तिमान् भुवि । शिवो बभूव सर्वज्ञो योगिनां च गुरुर्यतः ।

शिवतुल्यो गौतमश्च बभूव मुनिसत्तमः ॥

ब्रह्माण्डविजयस्यास्य कवचस्य प्रजापतिः । ऋषिश्छन्दश्च गायत्री देवी दुर्गतिनाशिनी ॥
 ब्रह्माण्डविजये चैव विनियोगः प्रकीर्तितः । पुण्यतीर्थं च महतां कवचं परमाद्भुतम् ॥
 ॐ ह्रीं दुर्गतिनाशिन्यै स्वाहा मे पातु मस्तकम् । ॐ ह्रीं मे पातु कपालं च ॐ ह्रीं श्रीमिति लोचने ॥
 पातु मे कर्णयुग्मं च ॐ दुर्गायै नमः सदा । ॐ ह्रीं श्रीमिति नासां मे सदा पातु च सर्वतः ॥
 ह्रीं श्रीं ह्रीमिति दन्तानि पातु क्लीमोष्ठयुग्मकम् । क्लीं क्लीं क्लीं पातु कण्ठं च दुर्गे रक्षतु गण्डकम् ॥
 स्कन्धं दुर्गविनाशिन्यै स्वाहा पातु निरन्तरम् । वक्षो विपद्भिनाशिन्यै स्वाहा मे पातु सर्वतः ॥
 दुर्गे दुर्गे रक्षिणीति स्वाहा नाभिं सदावतु । दुर्गे दुर्गे रक्ष रक्ष पुष्टं मे पातु सर्वतः ॥
 ॐ ह्रीं दुर्गायै स्वाहा च हस्तौ पादौ सदावतु । ॐ ह्रीं दुर्गायै स्वाहा च सर्वाङ्गं मे सदावतु ॥
 प्राच्यां पातु महामाया आग्नेय्यां पातु कालिका । दक्षिणे दक्षकन्या च नैऋत्यां शिवसुन्दरी ॥
 पश्चिमे पार्वती पातु वाराही वारुणे सदा । कुबेरमाता कौबेर्यामैशान्यामीश्वरी सदा ॥
 ऊर्ध्वं नारायणी पातु अम्बिकाधः सदावतु । ज्ञाने ज्ञानप्रदा पातु स्वप्ने निद्रा सदावतु ॥
 इति ते कथितं वत्स सर्वमन्त्रौघविग्रहम् । ब्रह्माण्डविजयं नाम कवचं परमाद्भुतम् ॥

=====

सुस्नातः सर्वतीर्थेषु सर्वयज्ञेषु यत् फलम् । सर्वव्रतोपवासे च तत् फलं लभते नरः ॥
गुरुमध्यर्च्य विधिवद् वस्त्रालंकारचन्दनैः । कण्ठे वा दक्षिणे वाहौ कवचं धारयेत्तु यः ॥
स च त्रैलोक्यविजयी सर्वशत्रुप्रमर्दकः । इदं कवचमज्ञात्वा भजेद् दुर्गतिनाशिनीम् ॥
शतलक्षप्रजसोऽपि न मन्त्रः सिद्धिदायकः ॥

कवचं काण्वशास्त्रोक्तमुक्तं नारद सुन्दरम् । यस्मै कस्मै न दातव्यं गोपनीयं सुदुर्लभम् ॥
इति श्रीब्रह्मवैवर्ते ब्रह्माण्डविजयं नाम दुर्गाकवचं सम्पूर्णम् ।

(गणपतिखण्ड ३९। ३-२३)

~~~~~

## श्रीनारायणस्तोत्राणि

### ब्रह्मादिकृतं श्रीनारायणस्तोत्रम्

ते मनोयायिनः सर्वे सम्प्रापुस्तं मनोहरम् । हरेरन्तःपुरं गत्वा ददृशुः श्रीहरिं पुरः ॥  
रत्नसिंहासनस्थं च रत्नालंकारभूषितम् । रत्नकेयूरवलयरत्ननूपुरशोभितम् ॥  
रत्नकुण्डलयुग्मेन गण्डस्थलविराजितम् । पीतवस्त्रपरीधानं वनमालाविभूषितम् ॥  
शान्तं सरस्वतीकान्तं लक्ष्मीधृतपदाम्बुजम् । कोटिकन्दर्पलीलाभं स्मितवक्त्रं चतुर्भुजम् ॥  
सुनन्दनन्दकुमुदैः पार्श्वदैरुपसेवितम् । चन्दनोक्षितसर्वाङ्गं सरलमुकुटोज्ज्वलम् ॥  
परमानन्दरूपं च भक्तानुग्रहकातरम् । तं प्रणोमुः सुरेन्द्राश्च भक्त्या ब्रह्मादयो मुने ॥  
तुष्टुवुः परया भक्त्या भक्तिनम्रात्मकन्धराः । परमानन्दभारताः पुलकाङ्कितविग्रहाः ॥

ब्रह्मोवाच

नमामि कमलाकान्तं शान्तं सर्वेशमच्युतम् । वयं यस्य कलाभेदाः कलांशकलया सुराः ॥  
मनवश्च मुनीन्द्राश्च मानुषाश्च चराचराः । कलाकलांशकलया भूतास्त्वत्तो निरञ्जन ॥

शंकर उवाच

त्वामक्षयमक्षरं वा राममव्यक्तमीश्वरम् । अनादिमादिमानन्दरूपिणं सर्वरूपिणम् ॥  
अणिमादिकसिद्धीनां कारणं सर्वकारणम् । सिद्धिज्ञं सिद्धिदं सिद्धिरूपं कः स्तोतुमीश्वरः ॥

धर्म उवाच

वेदे निरूपितं वस्तु वर्णनीयं विचक्षणैः । वेदेऽनिर्वचनीयं यत्तन्निर्वक्तुं च कः क्षमः ॥  
यस्य सम्भावनीयं यद् गुणरूपं निरञ्जनम् । तदतिरिक्तं स्तवनं किमहं स्तौमि निर्गुणम् ॥  
ब्रह्मादीनामिदं स्तोत्रं षट्श्लोकोक्तं महामुने । पठित्वा मुच्यते दुर्गाद् वाञ्छितं च लभेन्नरः ॥

इति श्रीब्रह्मवैवर्ते ब्रह्मादिकृतं श्रीनारायणस्तोत्रं सम्पूर्णम् ।

(श्रीकृष्णजन्मखण्ड ४। ५५-६८)

~~~~~

दुर्वाससा कृतं कमलाकान्तस्तोत्रम्

दुर्वास उवाच

त्राहि मां कमलाकान्त त्राहि मां करुणानिधे । दीनबन्धोऽतिदीनेश करुणासागर प्रभो ॥
 वेदवेदाङ्गसंस्पर्धुर्विधातुश्च स्वयं विधे । मृत्योर्मृत्यो कालकाल त्राहि मां संकटार्णवे ॥
 संहारकर्तुः संहार सर्वेश सर्वकारण । महाविष्णुतरोर्बीज रक्ष मां भवसागरे ॥
 शरणागतशोकार्तभयत्राणपरायण । भगवन्नव मां भीतं नारायण नमोऽस्तु ते ॥
 वेदेष्व्याहं च यद् वस्तु वेदाः स्तोतुं न च क्षमाः । सरस्वती जडीभूता किं स्तुवन्ति विपश्चितः ॥
 शेषः सहस्रवक्त्रेण यं स्तोतुं जडतां व्रजेत् । पञ्चवक्त्रो जडीभूतो जडीभूतश्चतुर्मुखः ॥
 श्रुतयः स्मृतिकर्तारो वाणी चेत् स्तोतुमक्षमा । कोऽहं विप्रश्च वेदज्ञः शिष्यः किं स्तौमि मानद ॥
 मनूनां च महेन्द्राणामष्टाविंशतिमे गते । दिवानिशं यस्य विधेरष्टोत्तरशतायुषः ॥
 तस्य पातो भवेद् यस्य चक्षुरुन्मीलनेन च । तमनिर्वचनीयं च किं स्तौमि पाहि मां प्रभो ॥
 इत्येवं स्तवनं कृत्वा पपात चरणाम्बुजे । नयनाम्बुजनीरेण सिधेच भयविह्वलः ॥
 दुर्वाससा कृतं स्तोत्रं हरेश्च परमात्मनः । पुण्यदं सामवेदोक्तं जगन्मङ्गलनामकम् ॥
 यः पठेत् संकटग्रस्तो भक्तियुक्तश्च संयुतः । नारायणस्तं कृपया शीघ्रमागत्य रक्षति ॥
 इति श्रीब्रह्मवैवर्ते दुर्वाससा कृतं कमलाकान्तस्तोत्रं सम्पूर्णम् ।

(श्रीकृष्णजन्मखण्ड २५। ९०—१०१)

श्रीलक्ष्म्याः स्तोत्राणि

लक्ष्म्या ध्यानम्

सहस्रदलपद्मस्य कर्णिकावासिनीं पराम् । शरत्पार्वणकोटीन्दुप्रभाजुष्टवराभाराम् ॥
 स्वतेजसा प्रज्वलन्तीं सुखदृश्यां मनोहराम् । प्रतप्तकाञ्चननिभां शोभां मूर्तिमतीं सतीम् ॥
 रत्नभूषणभूषाढ्यां शोभितां पीतवाससा । ईषद्धास्यप्रसन्नास्यां शश्वत्सुस्थिरयौवनाम् ॥
 सर्वसम्पत्प्रदात्रीं च महालक्ष्मीं भजे शुभाम् ।

(प्रकृतिखण्ड ३९। १०—१२ $\frac{१}{२}$)

लक्ष्म्या मन्त्रः

लक्ष्मीर्मायाकामवाणी ततः कमलवासिनी । स्वाहान्तो वैदिको मन्त्रराजोऽयं द्वादशाक्षरः ॥
 कुबेरोऽनेन मन्त्रेण सर्वैश्वर्यमवाप्तवान् । राजराजेश्वरो दक्षः सावर्णिर्मनुरेव च ॥
 मङ्गलोऽनेन मन्त्रेण समद्वीपवतीपतिः । प्रियव्रतोत्तानपादौ केदारो नृप एव च ॥
 एते च सिद्धा राजेन्द्रा मन्त्रेणानेन नारद ।

(प्रकृतिखण्ड ३९। ४३—४५ $\frac{१}{२}$)

इन्द्रकृतं लक्ष्मीस्तोत्रम्

इन्द्र उवाच

ॐ नमो महालक्ष्म्यै ।

ॐ नमः कमलवासिन्यै नारायण्यै नमो नमः । कृष्णप्रियायै सारायै पद्मायै च नमो नमः ॥
 पद्मपत्रेक्षणायै च पद्मास्यायै नमो नमः । पद्मासनायै पद्मिन्यै वैष्णव्यै च नमो नमः ॥
 सर्वसम्पत्स्वरूपायै सर्वदात्र्यै नमो नमः । सुखदायै मोक्षदायै सिद्धिदायै नमो नमः ॥
 हरिभक्तिप्रदात्र्यै च हर्षदात्र्यै नमो नमः । कृष्णवक्षःस्थितायै च कृष्णोशायै नमो नमः ॥
 कृष्णशोभास्वरूपायै रत्नपद्मे च शोभने । सम्पत्त्यधिष्ठातृदेव्यै महादेव्यै नमो नमः ॥
 शस्याधिष्ठातृदेव्यै च शस्यायै च नमो नमः । नमो बुद्धिस्वरूपायै बुद्धिदायै नमो नमः ॥
 वैकुण्ठे या महालक्ष्मीर्लक्ष्मीः क्षीरोदसागरे । स्वर्गलक्ष्मीरिन्द्रगेहे राजलक्ष्मीर्नृपालये ॥
 गृहलक्ष्मीश्च गृहिणां गेहे च गृहदेवता । सुरभी सा गवां माता दक्षिणा यज्ञकामिनी ॥
 अदितिर्देवमाता त्वं कमला कमलालये । स्वाहा त्वं च हविर्दाने कव्यदाने स्वधा स्मृता ॥
 त्वं हि विष्णुस्वरूपा च सर्वाधारा वसुन्धरा । शुद्धसत्त्वस्वरूपा त्वं नारायणपरायणा ॥
 क्रोधहिंसावर्जिता च वरदा च शुभानना । परमार्थप्रदा त्वं च हरिदास्यप्रदा परा ॥
 यया विना जगत् सर्वं भस्मीभूतमसारकम् । जीवन्मृतं च विश्वं च शवतुल्यं यया विना ॥
 सर्वेषां च परा त्वं हि सर्वबान्धवरूपिणी । यया विना न सम्भाष्यो बान्धवैर्बान्धवः सदा ॥
 त्वया हीनो बन्धुहीनस्त्वया युक्तः सबान्धवः । धर्मार्थकाममोक्षाणां त्वं च कारणरूपिणी ॥
 यथा माता स्तनन्धानां शिशूनां शैशवे सदा । तथा त्वं सर्वदा माता सर्वेषां सर्वरूपतः ॥
 मातृहीनः स्तनत्यक्तः स चेज्जीवति दैवतः । त्वया हीनो जनः कोऽपि न जीवत्येव निश्चितम् ॥
 सुप्रसन्नस्वरूपा त्वं मां प्रसन्ना भवाम्बिके । वैरिग्रस्तं च विषयं देहि मह्यं सनातनि ॥
 वयं यावत् त्वया हीना बन्धुहीनाश्च भिक्षुकाः । सर्वसम्पद्बिहीनाश्च तावदेव हरिप्रिये ॥
 राज्यं देहि श्रियं देहि बलं देहि सुरेश्वरि । कीर्तिं देहि धनं देहि यशो मह्यं च देहि वै ॥
 कामं देहि मतिं देहि भोगान् देहि हरिप्रिये । ज्ञानं देहि च धर्मं च सर्वसौभाग्यमीप्सितम् ॥
 प्रभावं च प्रतापं च सर्वाधिकारमेव च । जयं पराक्रमं युद्धे परमैश्वर्यमेव च ॥
 इत्युक्त्वा च महेन्द्रश्च सर्वैः सुरगणैः सह । प्रणनाम साश्रुनेत्रो मूर्धा चैव पुनः पुनः ॥
 ब्रह्मा च शंकरश्चैव शेषो धर्मश्च केशवः । सर्वे चक्रुः परीहारं सुरार्थं च पुनः पुनः ॥
 देवेभ्यश्च वरं दत्त्वा पुष्पमालां मनोहराम् । केशवाय ददौ लक्ष्मीः संतुष्टा सुरसंसदि ॥
 ययुर्देवाश्च संतुष्टाः स्वं स्वं स्थानं च नारद । देवी ययौ हरेः क्रोडं हृष्टा क्षीरोदशायिनः ॥
 ययतुश्चैव स्वगृहं ब्रह्मेशानी च नारद । दत्त्वा शुभाशिषं तौ च देवेभ्यः प्रीतिपूर्वकम् ॥
 इदं स्तोत्रं महापुण्यं त्रिसंध्यं यः पठेन्नरः । कुबेरतुल्यः स भवेद् राजराजेश्वरो महान् ॥
 सिद्धस्तोत्रं यदि पठेत् सोऽपि कल्पतरुनरः । पञ्चलक्षजपेनैव स्तोत्रसिद्धिर्भवेन्नृणाम् ॥
 सिद्धिस्तोत्रं यदि पठेन्मासमेकं च संयतः । महासुखी च राजेन्द्रो भविष्यति न संशयः ॥

इति श्रीब्रह्मवैवर्ते ध्यानमन्त्रसहितमिन्द्रकृतं लक्ष्मीस्तोत्रं सम्पूर्णम् ।

(प्रकृतिखण्ड ३९।५१-७९)

~*~*~*~*~

लक्ष्म्या मन्त्रो ध्यानं च

नारायण उवाच

दत्त्वा तस्मै च कवचं मन्त्रं च षोडशाक्षरम् । संतुष्टश्च जगन्नाथो जगतां हितकारणम् ॥
ॐ ह्रीं श्रीं क्लीं नमो महालक्ष्म्यै हरिप्रियायै स्वाहा । ददौ तस्मै च कृपया इन्द्राय च महामुने ॥
ध्यानं च सामवेदोक्तं गोपनीयं सुदुर्लभम् । सिद्धैर्मुनीन्द्रैर्दुष्प्राप्यं ध्रुवं सिद्धिप्रदं शुभम् ॥
श्वेतचम्पकवर्णाभां शतचन्द्रसमप्रभाम् । वह्निशुद्धांशुकाधानां रत्नभूषणभूषिताम् ॥
ईषद्धास्यप्रसन्नास्यां भक्तानुग्रहकारकाम् । सहस्रदलपद्मस्थां स्वस्थां च सुमनोहराम् ॥
शान्तां च श्रीहरेः कान्तां तां भजेज्जगतां प्रसुम् ॥

ध्यानेनानेन देवेन्द्र ध्यात्वा लक्ष्मीं मनोहराम् । भक्त्या दास्यसि तस्यै च चोपचाराणि षोडश ॥
स्तुत्वानेन स्तवेनैव वक्ष्यमाणेन वासव । नत्वा वरं गृहीत्वा च लभिष्यसि च निर्वृतिम् ॥
स्तवनं शृणु देवेन्द्र महालक्ष्म्याः सुखप्रदम् । कथयामि सुगोप्यं च त्रिषु लोकेषु दुर्लभम् ॥

इति श्रीब्रह्मवैवर्ते मन्त्रध्यानसहितं लक्ष्म्या ध्यानं सम्पूर्णम् ।

(गणपतिखण्ड २२।१८—२६)

लक्ष्म्याः स्तोत्रम्

नारायण उवाच

देवि त्वां स्तोतुमिच्छामि न क्षमाः स्तोतुमीश्वराः । बुद्धेरगोचरां सूक्ष्मां तेजोरूपां सनातनीम् ॥
अत्यनिर्वचनीयां च को वा निर्वक्तुमीश्वरः ॥
स्वेच्छामयीं निराकारां भक्तानुग्रहविग्रहाम् । स्तौमि वाङ्मनसोः पारां किं वाहं जगदम्बिके ॥
परां चतुर्णां वेदानां पारबीजं भवार्णवे । सर्वशस्याधिदेवीं च सर्वासामपि सम्पदाम् ॥
योगिनां चैव योगानां ज्ञानानां ज्ञानिनां तथा । वेदानां च वेदविदां जननीं वर्णयामि किम् ॥
यया विना जगत् सर्वमवस्तु निष्फलं ध्रुवम् । यथा स्तनान्धबालानां विना मात्रासुखं भवेत् ॥
प्रसीद जगतां माता रक्षास्मान्तिकातरान् । वयं त्वच्चरणाम्भोजे प्रपन्नाः शरणं गताः ॥
नमः शक्तिस्वरूपायै जगन्मात्रे नमो नमः । ज्ञानदायै बुद्धिदायै सर्वदायै नमो नमः ॥
हरिभक्तिप्रदायिन्यै मुक्तिदायै नमो नमः । सर्वज्ञायै सर्वदायै महालक्ष्म्यै नमो नमः ॥
कुपुत्राः कुत्रचित् सन्ति न कुत्रचित् कुमातरः । कुत्र माता पुत्रदोषे तं विहाय च गच्छति ॥
हे मातर्दर्शनं देहि स्तनान्धान् बालकानिव । कृपां कुरु कृपासिन्धुप्रियेऽस्मान् भक्तवत्सले ॥
इत्येवं कथितं वत्स पद्यायाश्च शुभावहम् । सुखदं मोक्षदं सारं शुभदं सम्पदः पदम् ॥
इदं स्तोत्रं महापुण्यं पूजाकाले च यः पठेत् । महालक्ष्मीर्गृहे तस्य न जहाति कदाचन ॥
इत्युक्त्वा श्रीहरिस्तं च तत्रैवान्तरधीयत । देवो जगाम क्षीरोदं सुरैः सार्धं तदाज्ञया ॥

इति श्रीब्रह्मवैवर्ते मन्त्रध्यानसहितं लक्ष्म्याः स्तोत्रं सम्पूर्णम् ।

(गणपतिखण्ड २२।२७—३९)

महालक्ष्म्या मन्त्रो ध्यानं च

महालक्ष्म्याश्च मन्त्रं च शृणु तं कथयामि ते । ॐ श्रीं कमलवासिन्यै स्वाहेति परमाद्भुतम् ॥
 ध्यानं च सामवेदोक्तं शृणु पूजाविधिं मुने । दत्तं तस्मै कुमारेण पुष्कराक्षाय धीमते ॥
 सहस्रदलपद्मस्थां पद्मनाभप्रियां सतीम् । पद्मालयां पद्मवक्त्रां पद्मपत्राभलोचनाम् ॥
 पद्मपुष्पप्रियां पद्मपुष्पतल्पविशायिनीम् । पद्मिनीं पद्महस्तां च पद्ममालाविभूषिताम् ॥
 पद्मभूषणभूषाढ्यां पद्मशोभाविवर्धिनीम् । पद्मकाननं पश्यन्तीं सस्मितां तां भजे मुदा ॥
 इति श्रीब्रह्मवैवर्ते मन्त्रसहितं महालक्ष्म्या ध्यानं सम्पूर्णम् ।

(गणपतिखण्ड ३८। ४५-४९)

देवकृतं लक्ष्मीस्तोत्रम्

देवा ऊचुः

क्षमस्व भगवत्यम्ब क्षमाशीले परात्परे । शुद्धसत्त्वस्वरूपे च कोपादिपरिवर्जिते ॥
 उपमे सर्वसाध्वीनां देवानां देवपूजिते । त्वया विना जगत्सर्वं मृततुल्यं च निष्फलम् ॥
 सर्वसम्पत्स्वरूपा त्वं सर्वेषां सर्वरूपिणी । रासेश्वर्यधिदेवी त्वं त्वत्कलाः सर्वयोषितः ॥
 कैलासे पार्वती त्वं च क्षीरोदे सिन्धुकन्यका । स्वर्गे च स्वर्गलक्ष्मीस्त्वं मर्त्यलक्ष्मीश्च भूतले ॥
 वैकुण्ठे च महालक्ष्मीर्देवदेवी सरस्वती । गङ्गा च तुलसी त्वं च सावित्री ब्रह्मलोकतः ॥
 कृष्णप्राणाधिदेवी त्वं गोलोके राधिका स्वयम् । रासे रासेश्वरी त्वं च वृन्दा वृन्दावने वने ॥
 कृष्णप्रिया त्वं भाण्डीरे चन्द्रा चन्दनकानने । विरजा चम्पकवने शतशृङ्गे च सुन्दरी ॥
 पद्मावती पद्मवने मालती मालतीवने । कुन्ददन्ती कुन्दवने सुशीला केतकीवने ॥
 कदम्बमाला त्वं देवि कदम्बकाननेऽपि च । राजलक्ष्मी राजगोहे गृहलक्ष्मीर्गृहे गृहे ॥
 इत्युक्त्वा देवताः सर्वे मुनयो मनवस्तथा । रुरुर्दुर्नम्रवदनाः शुष्ककण्ठौष्ठतालुकाः ॥
 इति लक्ष्मीस्तवं पुण्यं सर्वदेवैः कृतं शुभम् । यः पठेत् प्रातरुत्थाय स वै सर्वं लभेद् ध्रुवम् ॥
 अभार्यो लभते भार्या विनीतां च सुतां सतीम् । सुशीलां सुन्दरीं रम्यामतिसुप्रियवादिनीम् ॥
 पुत्रपौत्रवर्ती शुद्धां कुलजां कोमलां वराम् । अपुत्रो लभते पुत्रं वैष्णवं चिरजीविनम् ॥
 परमैश्वर्ययुक्तं च विद्यावन्तं यशस्विनम् । भृष्टराज्यो लभेद् राज्यं भृष्टश्रीर्लभते श्रियम् ॥
 हतबन्धुर्लभेद् बन्धुं धनभृष्टो धनं लभेत् । कीर्तिहीनो लभेत् कीर्तिं प्रतिष्ठां च लभेद् ध्रुवम् ॥
 सर्वमङ्गलदं स्तोत्रं शोकसंतापनाशनम् । हर्षानन्दकरं शश्वद्धर्ममोक्षसुहृत्प्रदम् ॥

इति श्रीब्रह्मवैवर्ते देवकृतं लक्ष्मीस्तोत्रं सम्पूर्णम् ।

(श्रीकृष्णजन्मखण्ड ५६। ७५-९०)

इन्द्रं प्रति हरिणोपदिष्टं लक्ष्मीकवचम्

नारद उवाच

आविर्भूय हरिस्तस्मै किं स्तोत्रं कवचं ददौ । महालक्ष्म्याश्च लक्ष्मीशस्तन्मे ब्रूहि तपोधन ॥

नारायण उवाच

पुष्करे च तपस्तप्त्वा विरराम सुरेश्वरः । आविर्बभूव तत्रैव क्लिष्टं दृष्ट्वा हरिः स्वयम् ॥
तमुवाच हृषीकेशो वरं वृणु यथेप्सितम् । स च वत्से वरं लक्ष्मीशस्तस्मै ददौ मुदा ॥
वरं दत्त्वा हृषीकेशः प्रवक्तुमुपचक्रमे । हितं सत्यं च सारं च परिणामसुखावहम् ॥

श्रीमधुसूदन उवाच

गृहाण कवचं शक्र सर्वदुःखविनाशनम् । परमैश्वर्यजनकं सर्वशत्रुविमर्दनम् ॥
ब्रह्मणे च पुरा दत्तं संसारे च जलप्लुते । यद् धृत्वा जगतां श्रेष्ठः सर्वैश्वर्ययुतो विधिः ॥
बभूवुर्मनवः सर्वे सर्वैश्वर्ययुता यतः । सर्वैश्वर्यप्रदस्यास्य कवचस्य ऋषिर्विधिः ॥
पङ्क्तिश्छन्दश्च सा देवी स्वयं पद्मालया सुर । सिद्धैश्वर्यजपेष्वेव विनियोगः प्रकीर्तितः ॥

यद् धृत्वा कवचं लोकः सर्वत्र विजयी भवेत् ॥

मस्तकं पातु मे पद्मा कण्ठं पातु हरिप्रिया । नासिकां पातु मे लक्ष्मीः कमला पातु लोचनम् ॥
केशान् केशवकान्ता च कपालं कमलालया । जगत्प्रसूर्गण्डयुग्मं स्कन्धं सम्पत्प्रदा सदा ॥
ॐ श्रीं कमलवासिन्यै स्वाहा पुष्टं सदावतु । ॐ श्रीं पद्मालयायै स्वाहा वक्षः सदावतु ॥

पातु श्रीर्मम कङ्कालं बाहुयुग्मं च ते नमः ॥

ॐ ह्रीं श्रीं लक्ष्म्यै नमः पादौ पातु मे संततं चिरम् । ॐ ह्रीं श्रीं नमः पद्मायै स्वाहा पातु नितम्बकम् ॥
ॐ श्रीं महालक्ष्म्यै स्वाहा सर्वाङ्गं पातु मे सदा । ॐ ह्रीं श्रीं क्लीं महालक्ष्म्यै स्वाहा मां पातु सर्वतः ॥
इति ते कथितं वत्स सर्वसम्पत्करं परम् । सर्वैश्वर्यप्रदं नाम कवचं परमाद्भुतम् ॥
गुरुमभ्यर्च्य विधिवत् कवचं धारयेत्तु यः । कण्ठे वा दक्षिणे बाहौ स सर्वविजयी भवेत् ॥
महालक्ष्मीर्गृहं तस्य न जहाति कदाचन । तस्य छायेव सततं सा च जन्मनि जन्मनि ॥
इदं कवचमज्ञात्वा भजेत्तु लक्ष्मीं सुमन्दधीः । शतलक्षप्रजप्तोऽपि न मन्त्रः सिद्धिदायकः ॥

इति श्रीब्रह्मवैवर्ते इन्द्रं प्रति हरिणोपदिष्टं लक्ष्मीकवचं सम्पूर्णम् ।

(गणपतिखण्ड २२। १-१७)

महालक्ष्मीकवचम्

नारायण उवाच

सर्वसम्पत्प्रदस्यास्य कवचस्य प्रजापतिः । ऋषिश्छन्दश्च बृहती देवी पद्मालया स्वयम् ॥
धर्मार्थकाममोक्षेषु विनियोगः प्रकीर्तितः । पुण्यबीजं च महतां कवचं परमाद्भुतम् ॥
ॐ ह्रीं कमलवासिन्यै स्वाहा मे पातु मस्तकम् । श्रीं मे पातु कपालं च लोचने श्रीं श्रियै नमः ॥
ॐ श्रीं श्रियै स्वाहेति च कर्णयुग्मं सदावतु । ॐ श्रीं ह्रीं क्लीं महालक्ष्म्यै स्वाहा मे पातु नासिकाम् ॥
ॐ श्रीं पद्मालयायै च स्वाहा दन्तं सदावतु । ॐ श्रीं कृष्णाप्रियायै च दन्तरन्ध्रं सदावतु ॥

(गणपतिखण्ड ३८। ६४—८२)

नारायणकृतं श्रीकृष्णस्तोत्रम्

(ब्राह्मखण्ड ३। १०-१७)



शिवकृतं श्रीकृष्णस्तोत्रम्

महादेव उवाच

जयस्वरूपं जयदं जयेशं जयकारणम् । प्रवरं जयदानं च वन्दे तमपराजितम् ॥
विश्वं विश्वेश्वरेशं च विश्वेशं विश्वकारणम् । विश्वाधारं च विश्वस्तं विश्वकारणकारणम् ॥
विश्वरक्षाकारणं च विश्वघ्नं विश्वजं परम् । फलबीजं फलाधारं फलं च तत्फलप्रदम् ॥
तेजःस्वरूपं तेजोदं सर्वतेजस्विनां वरम् । इत्येवमुक्त्वा तं नत्वा रत्नसिंहासने वरे ॥

नारायणं च सम्भाष्य स उवास तदाज्ञया ॥

इति शम्भुकृतं स्तोत्रं यो जनः संयतः पठेत् । सर्वसिद्धिर्भवेत्तस्य विजयश्च पदे पदे ॥
संततं वर्धते मित्रं धनमैश्वर्यमेव च । शत्रुसैन्यं क्षयं याति दुःखानि दुरितानि च ॥

इति श्रीब्रह्मवैवर्ते शिवकृतं श्रीकृष्णस्तोत्रं सम्पूर्णम् ।

(ब्रह्मखण्ड ३। २४—२९)

ब्रह्मकृतं श्रीकृष्णस्तोत्रम्

ब्रह्मोवाच

कृष्णं वन्दे गुणातीतं गोविन्दमेकमक्षरम् । अव्यक्तमव्ययं व्यक्तं गोपवेषविधायिनम् ॥
किशोरवयसं शान्तं गोपीकान्तं मनोहरम् । नवीननीरदश्यामं कोटिकन्दर्पसुन्दरम् ॥
वृन्दावनवनाभ्यर्णं रासमण्डलसंस्थितम् । रासेश्वरं रासवासं रासोल्लाससमुत्सुकम् ॥
इत्येवमुक्त्वा तं नत्वा रत्नसिंहासने वरे । नारायणेशौ सम्भाष्य स उवास तदाज्ञया ॥
इति ब्रह्मकृतं स्तोत्रं प्रातरुत्थाय यः पठेत् । पापानि तस्य नश्यन्ति दुःस्वप्नः सुस्वप्नो भवेत् ॥
भक्तिर्भवति गोविन्दे पुत्रपौत्रविधिर्धनी । अकीर्तिः क्षयमाप्नोति सत्कीर्तिर्वर्धते चिरम् ॥

इति श्रीब्रह्मवैवर्ते ब्रह्मकृतं श्रीकृष्णस्तोत्रं सम्पूर्णम् ।

(ब्रह्मखण्ड ३। ३५—४०)

धर्मकृतं श्रीकृष्णस्तोत्रम्

धर्म उवाच

कृष्णं विष्णुं वासुदेवं परमात्मानमीश्वरम् । गोविन्दं परमानन्दमेकमक्षरमच्युतम् ॥
गोपेश्वरं च गोपीशं गोपं गोरक्षकं विभुम् । गवामीशं च गोष्ठस्थं गोवत्सपुच्छधारिणम् ॥
गोगोपगोपीमध्यस्थं प्रधानं पुरुषोत्तमम् । वन्दे नवधनश्यामं रासवासं मनोहरम् ॥
इत्युच्चार्य समुत्तिष्ठन् रत्नसिंहासने वरे । ब्रह्मविष्णुमहेशांस्तान् सम्भाष्य स उवास ह ॥
चतुर्विंशतिनामानि धर्मवक्त्रोद्गतानि च । यः पठेत् प्रातरुत्थाय स सुखी सर्वतो जयी ॥
मृत्युकाले हरेर्नाम तस्य साध्यं भवेद् ध्रुवम् । स यात्यन्ते हरेः स्थानं हरिदास्यं लभेद् ध्रुवम् ॥
नित्यं धर्मस्तं घटते नाधर्मं तद्रतिर्भवेत् । चतुर्वर्गफलं तस्य शश्वत् करगतं भवेत् ॥
तं दृष्ट्वा सर्वपापानि पलायन्ते भयेन च । भयानि चैव दुःखानि वैनतेयमिवोरगाः ॥

इति श्रीब्रह्मवैवर्ते धर्मकृतं श्रीकृष्णस्तोत्रं सम्पूर्णम् ।

(ब्रह्मखण्ड ३। ४५—५२)

सरस्वतीकृतं श्रीकृष्णस्तोत्रम्

सरस्वत्युवाच

रासमण्डलमध्यस्थं रासोल्लाससमुत्सुकम् । रत्नसिंहासनस्थं च रत्नभूषणभूषितम् ॥
 रासेश्वरं रासकरं वरं रासेश्वरीश्वरम् । रासाधिष्ठातृदेवं च वन्दे रासविनोदिनम् ॥
 रासायासपरिश्रान्तं रासरासविहारिणम् । रासोत्सुकानां गोपीनां कान्तं शान्तं मनोहरम् ॥
 प्रणम्य तमित्युक्त्वा प्रहृष्टवदना सती । उवास सा सकामा च रत्नसिंहासने वरे ॥
 इति वाणीकृतं स्तोत्रं प्रातरुत्थाय यः पठेत् । बुद्धिमान् धनवान् सोऽपि विद्यावान् पुत्रवान् सदा ॥
 इति श्रीब्रह्मवैवर्ते सरस्वतीकृतं श्रीकृष्णस्तोत्रं सम्पूर्णम् ।

(ब्रह्मखण्ड ३।६०—६४)

महालक्ष्मीकृतं श्रीकृष्णस्तोत्रम्

महालक्ष्मीरुवाच

सत्यस्वरूपं सत्येशं सत्यबीजं सनातनम् । सत्याधारं च सत्यज्ञं सत्यमूलं नमाम्यहम् ॥ १ ॥
 इति श्रीब्रह्मवैवर्ते महालक्ष्मीकृतं श्रीकृष्णस्तोत्रं सम्पूर्णम् ।

(ब्रह्मखण्ड ३।६८)

दुर्गाकृतं श्रीकृष्णस्तोत्रम्

प्रकृतिरुवाच

अहं प्रकृतिरीशानी सर्वेशा सर्वरूपिणी । सर्वशक्तिस्वरूपा च मया च शक्तिमज्जगत् ॥
 त्वया सृष्टा न स्वतन्त्रा त्वमेव जगतां पतिः । गतिश्च पाता स्रष्टा च संहर्ता च पुनर्विधिः ॥
 परमानन्दरूपं त्वां वन्दे चानन्दपूर्वकम् । चक्षुर्निमेषकाले च ब्रह्मणः पतनं भवेत् ॥
 तस्य प्रभावमतुलं वर्णितुं कः क्षमो विभो । भूभङ्गलीलामात्रेण विष्णुकोटिं सृजेत्तु यः ॥
 चराचरांश्च विश्वेषु देवान् ब्रह्मपुरोगमान् । मद्विधाः कति वा देवीः स्रष्टुं शक्तश्च लीलया ॥
 परिपूर्णतमं स्वीकृत्य वन्दे चानन्दपूर्वकम् । महान् विराड् यत्कलांशो विश्वासंख्याश्रयो विभो ॥
 वन्दे चानन्दपूर्वं तं परमात्मानमीश्वरम् ॥

यं च स्तोतुमशक्ताश्च ब्रह्मविष्णुशिवादयः । वेदा अहं च वाणी च वन्दे तं प्रकृतेः परम् ॥
 वेदाश्च विदुषां श्रेष्ठाः स्तोतुं शक्ता न लक्षतः । निर्लक्ष्यं कः क्षमः स्तोतुं तं निरीहं नमाम्यहम् ॥
 इत्येवमुक्त्वा सा दुर्गा रत्नसिंहासने वरे । उवास नत्वा श्रीकृष्णं तुष्टुष्टुस्तां सुरेश्वराः ॥
 इति दुर्गाकृतं स्तोत्रं कृष्णस्य परमात्मनः । यः पठेदर्चनाकाले स जयी सर्वतः सुखी ॥
 दुर्गा तस्य गृहं त्यक्त्वा नैव याति कदाचन । भवाब्धौ यशसा भाति यात्यन्ते श्रीहरेः पुरम् ॥
 इति श्रीब्रह्मवैवर्ते दुर्गाकृतं श्रीकृष्णस्तोत्रं सम्पूर्णम् ।

(ब्रह्मखण्ड ३।७७—८७)

सावित्रीकृतं श्रीकृष्णस्तोत्रम्

सावित्र्युवाच

नमामि सर्वबीजं त्वां ब्रह्मज्योतिः सनातनम् । परात्परतरं श्यामं निर्विकारं निरञ्जनम् ॥
इति श्रीब्रह्मवैवर्ते सावित्रीकृतं श्रीकृष्णस्तोत्रं सम्पूर्णम् ।

(ब्रह्मखण्ड ४।४)

मालावतीकृतं महापुरुषस्तोत्रम्

मालावत्युवाच

वन्दे तं परमात्मानं सर्वकारणकारणम् । विना येन शवाः सर्वे प्राणिनो जगतीतले ॥
निर्लिप्तं साक्षिरूपं च सर्वेषां सर्वकर्मसु । विद्यमानं न दृष्टं च सर्वैः सर्वत्र सर्वदा ॥
येन सृष्टा च प्रकृतिः सर्वाधारा परात्परा । ब्रह्मविष्णुशिवादीनां प्रसूर्या त्रिगुणात्मिका ॥
जगत्त्रष्टा स्वयं ब्रह्मा नियतो यस्य सेवया । पाता विष्णुश्च जगतां संहर्ता शंकरः स्वयम् ॥
ध्यायन्ते यं सुराः सर्वे मुनयो मनवस्तथा । सिद्धाश्च योगिनः सन्तः संततं प्रकृतेः परम् ॥
साकारं च निराकारं परं स्वेच्छामयं विभुम् । वरं वरेण्यं वरदं वराहं वरकारणम् ॥
तपःफलं तपोबीजं तपसां च फलप्रदम् । स्वयं तपःस्वरूपं च सर्वरूपं च सर्वतः ॥
सर्वाधारं सर्वबीजं कर्म तत्कर्मणां फलम् । तेषां च फलदातारं तद्वीजक्षयकारणम् ॥
स्वयं तेजःस्वरूपं च भक्तानुग्रहविग्रहम् । सेवा ध्यानं न घटते भक्तानां विग्रहं विना ॥
तत्तेजो मण्डलाकारं सूर्यकोटिसमप्रभम् । अतीवकमनीयं च रूपं तत्र मनोहरम् ॥
नवीननीरदश्यामं शरत्पङ्कजलोचनम् । शरत्पार्वणचन्द्रास्यमीषद्धास्यसमन्वितम् ॥
कोटिकन्दर्पलावण्यलीलाधाम मनोहरम् । चन्दनोक्षितसर्वाङ्गं रत्नभूषणभूषितम् ॥
द्विभुजं मुरलीहस्तं पीतकौशेयवाससम् । किशोरवयसं शान्तं राधाकान्तमनन्तकम् ॥
गोपाङ्गनापरिवृतं कुत्रचिर्जने वने । कुत्रचिद् रासमध्यस्थं राधया परिसेवितम् ॥
कुत्रचिद् गोपवेशं च वेष्टितं गोपबालकैः । शतशृङ्गाचलोत्कृष्टे रम्ये वृन्दावने वने ॥
निकरं कामधेनूनां रक्षन्तं शिशुरूपिणम् । गोलोके विरजातीरे पारिजातवने वने ॥
वेणुं कण्ठान्तं मधुरं गोपीसम्मोहकारणम् । निरामये च वैकुण्ठे कुत्रचिच्च चतुर्भुजम् ॥
लक्ष्मीकान्तं पार्षदैश्च सेवितं च चतुर्भुजैः । कुत्रचित् स्वांशरूपेण जगतां पालनाय च ॥
श्वेतद्वीपे विष्णुरूपं पद्मया परिसेवितम् । कुत्रचित् स्वांशकलया ब्रह्माण्डे ब्रह्मरूपिणम् ॥
शिवस्वरूपं शिवदं स्वांशेन शिवरूपिणम् । स्वात्मनः षोडशांशेन सर्वाधारं परात्परम् ॥
स्वयं महद्विराड्रूपं विश्वौघं यस्य लोमसु । लीलया स्वांशकलया जगतां पालनाय च ॥
नानावतारं बिभ्रन्तं बीजं तेषां सनातनम् । वसन्तं कुत्रचित् सन्तं योगिनां हृदये सताम् ॥
प्राणरूपं प्राणिनां च परमात्मानमीश्वरम् । तं च स्तोतुमशक्ताहमबला निर्गुणं विभुम् ॥
निर्लक्ष्यं च निरीहं च सारं वाङ्मनसोः परम् । यं स्तोतुमक्षमोऽनन्तः सहस्रवदनेन च ॥
पञ्चवक्त्रश्चतुर्वक्त्रो गजवक्त्रः षडाननः । यं स्तोतुं न क्षमा माया मोहिता यस्य मायया ॥
यं स्तोतुं न क्षमा श्रीश्च जडीभूता सरस्वती । वेदा न शक्ता यं स्तोतुं को वा विद्वांश्च वेदवित् ॥

किं स्तौमि तमनीहं च शोकार्ता स्त्री परात्परम् । इत्युक्त्वा सा च गान्धर्वी विरराम रुरोद च ॥
 कृपानिधिं प्रणनाम भयार्ता च पुनः पुनः । कृष्णश्च शक्तिभिः सार्धमधिष्ठानं चकार ह ॥
 भर्तुरभ्यन्तरे तस्याः परमात्मा निराकृतिः । उत्थाय शीघ्रं वीणां च धृत्वा स्नात्वा च वाससी ॥
 प्रणनाम देवसङ्घं ब्राह्मणं पुरतः स्थितम् । नेदुर्दुन्दुभयो देवाः पुष्पवृष्टिं च चक्रिरे ॥
 दृष्ट्वा चोपरि दम्पत्योः प्रददुः परमाशिषम् । गन्धर्वो देवपुरतो ननर्त च जगौ क्षणम् ॥
 जीवितं पुरतः प्राप देवानां च वरेण च । जगाम पत्न्या सार्धं च पिता माता च हर्षितः ॥
 उपबर्हणगन्धर्वो गन्धर्वनगरं पुनः । मालावती रत्नकोटिं धनानि विविधानि च ॥
 प्रददौ ब्राह्मणेभ्यश्च भोजयामास तान् सती । वेदांश्च पाठयामास कारयामास मङ्गलम् ॥
 महोत्सवं च विविधं हरेर्नामैकमङ्गलम् । जग्मुर्देवाश्च स्वस्थानं विप्ररूपी हरिः स्वयम् ॥
 एतत् ते कथितं सर्वं स्तवराजं च शौनक । इदं स्तोत्रं पुण्यरूपं पूजाकाले तु यः पठेत् ॥
 हरिभक्तिं हरेर्दास्यं लभते वैष्णवो जनः । वरार्थी यः पठेद् भक्त्या चास्तिकः परमास्थया ॥
 धर्मार्थकाममोक्षाणां निश्चितं लभते फलम् । विद्यार्थी लभते विद्यां धनार्थी लभते धनम् ॥
 भार्यार्थी लभते भार्या पुत्रार्थी लभते सुतम् । धर्मार्थी लभते धर्मं यशोऽर्थी लभते यशः ॥
 भृष्टराज्यो लभेद् राज्यं प्रजाभृष्टः प्रजां लभेत् । रोगार्तो मुच्यते रोगाद् बन्धो मुच्येत बन्धनात् ॥
 भयान्मुच्येत भीतस्तु धनं नष्टधनो लभेत् । दस्युग्रस्तो महारण्ये हिंस्त्रजन्तुसमन्वितः ॥
 दावाग्निदग्धो मुच्येत निमग्नश्च जलार्णवे ॥
 इति श्रीब्रह्मवैवर्ते मालावतीकृतं महापुरुषस्तोत्रं सम्पूर्णम् ॥

(ब्रह्मखण्ड १८।९-४९)

श्रीकृष्णस्य द्वाविंशत्यक्षरो मन्त्रो ध्यानं च

शौनक उवाच

कं मन्त्रं बालकः प्राप कुमारेण च धीमता । दत्तं परं श्रीहरेश्च तद्भवान् वक्तुमर्हति ॥

सौतिरुवाच

कृष्णेन दत्तो गोलोके कृपया ब्रह्मणे पुरा । द्वाविंशत्यक्षरो मन्त्रो वेदेषु च सुदुर्लभः ॥
 तं च ब्रह्मा ददौ भक्त्या कुमाराय च धीमते । कुमारेण स दत्तश्च मन्त्रश्च शिशवे द्विज ॥
 ॐ श्रीं नमो भगवते रासमण्डलेश्वराय । श्रीकृष्णाय स्वाहेति च मन्त्रोऽयं कल्पपादपः ॥
 महापुरुषस्तोत्रं च पूर्वोक्तं कवचं च यत् । अस्यौपयोगिकं ध्यानं सामवेदोक्तमेव च ॥
 तेजोमण्डलरूपे च सूर्यकोटिसमप्रभे । योगिभिर्वाञ्छितं ध्याने योगैः सिद्धगणैः सुरैः ॥
 ध्यायन्ते वैष्णवा रूपं तदभ्यन्तरसंनिधौ । अतीवकमनीयानिर्वचनीयं मनोहरम् ॥
 नवीनजलदश्यामं शरत्पङ्कजलोचनम् । शरत्पार्वणचन्द्रास्यं पङ्कविम्बाधिकाधरम् ॥
 मुक्तापङ्क्तिविनिन्दैकदन्तपङ्क्तिमनोहरम् । सस्मितं मुरलीन्यस्तहस्तावलम्बनेन च ॥
 कोटिकन्दर्पलावण्यलीलाधाम मनोहरम् । चन्द्रलक्षप्रभाजुष्टं पुष्टश्रीयुक्तविग्रहम् ॥
 त्रिभङ्गभङ्गिमायुक्तं द्विभुजं पीतवाससम् । रत्नकेयूरवलयरत्ननूपुरभूषितम् ॥
 रत्नकुण्डलयुग्मेन गण्डस्थलविराजितम् । मयूरपिच्छचूडं च रत्नमालाविभूषितम् ॥
 शोभितं जानुपर्यन्तं मालतीवनमालया । चन्दनोक्षितसर्वाङ्गं भक्तानुग्रहकारकम् ॥
 मणिना कौस्तुभेन्द्रेण वक्षःस्थलसमुज्ज्वलम् । वीक्षितं गोपिकाभिश्च शश्वद्वह्निमलोचनैः ॥

(ब्रह्मखण्ड २१।२७—४४)

श्रीनारायण उवाच

इति श्रीब्रह्मवैवर्ते श्रीनारायणपिङ्गितो भगवत्स्तवः सम्पूर्णः ।

(ब्रह्मखण्ड ३०। १-१२)

देवैः पार्वत्या च कृतं श्रीकृष्णस्तोत्रम्

एतस्मिन्नन्तरे देवाः पार्वतीसहितास्तदा । सद्यो ददृशुराकाशे तेजसां निकरं परम् ॥
कोटिसूर्यप्रभोर्ध्वं च प्रज्वलन्तं दिशो दश । कैलासशैलं पुरतः सर्वदेवादिभिर्युतम् ॥
सर्वान् कुर्वन्तं प्रच्छन्नं विस्तीर्णमण्डलाकृतिम् । दृष्ट्वा तं च भगवतस्तुष्टवृत्ते क्रमेण च ॥

विष्णुरुवाच

ब्रह्माण्डानि च सर्वाणि यत्सोमविवरेषु च । सोऽयं ते षोडशांशश्च के वयं यो महाविराट् ॥

ब्रह्मोवाच

वेदोपयुक्तं दृश्यं यत् प्रत्यक्षं द्रष्टुमीश्वर । स्तोतुं तद् वर्णितुमहं शक्तः किं स्तौमि तत्परम् ॥

શ્રીમહાદેવ ડવાચ

ज्ञानाधिष्ठातृदेवोऽहं स्तौमि ज्ञानपरं च किम् । सर्वानिर्वचनीयं यं तं त्वां स्वेच्छामयं विभुम्॥

धर्म उवाच

अदृश्यमवतारेषु यद् दृश्यं सर्वजन्तुभिः । किं स्तौमि तेजोरूपं तद् भक्तानुग्रहविग्रहम् ॥

देवा ऊचुः

के वयं त्वत्कलांशाश्च किं वा त्वां स्तोतुमीश्वराः । स्तोतुं न शक्ता वेदा यं न च शक्ता सरस्वती ॥

मुनय ऊचुः

वेदान् पठित्वा विद्वांसो वयं किं वेदकारणम् । स्तोतुमीशा न वाणी च त्वां च वाङ्मनसोः परम् ॥

सरस्वत्युवाच

वाग्धिष्ठातृदेवीं मां वदन्ति वेदवादिनः । किञ्चिन्न शक्ता त्वां स्तोतुमहो वाङ्मनसोः परम् ॥

सावित्र्युवाच

वेदप्रसूहं नाथ सुष्टा त्वत्कलया पुरा । किं स्तौमि स्त्रीस्वभावेन सर्वकारणकारणम् ॥

लक्ष्मीरुवाच

त्वदंशविष्णुकान्ताहं जगत्पोषणकारिणी । किं स्तौमि त्वत्कलासृष्टा जगतां बीजकारणम् ॥

हिमालय डबाच

हसन्ति सन्तो मां नाथ कर्मणा स्थावरं परम् । स्तोतुं समुद्यतं क्षुद्रः किं स्तौमि स्तोतुमक्षमः ॥

क्रमेण सर्वे तं स्तुत्वा देवा विररमुर्मुने । देव्यश्च पुनयः सर्वे पार्वती स्तोतुमुद्यता ॥

धौतवस्त्रा जटाभारं बिभ्रती सुव्रता व्रते । प्रेरिता परमात्मानं व्रताराध्यं शिवेन च ॥

ज्वलदग्निशिखारूपा तेजोमूर्तिमती सती । तपसां फलदा माता जगतां सर्वकर्मणाम् ॥

पार्वत्युवाच

कृष्ण जानासि मां भद्र नाहं त्वां ज्ञातुमीश्वरी । के वा जानन्ति वेदज्ञा वेदा वा वेदकारकाः ॥

त्वदंशास्त्वां न जानन्ति कथं ज्ञास्यन्ति त्वत्कलाः । त्वं चापि तत्त्वं जानासि किमन्ये ज्ञातुमीश्वराः ॥

सूक्ष्मात् सूक्ष्मतमोऽव्यक्तः स्थूलात् स्थूलतमो महान् । विश्वस्त्वं विश्वरूपश्च विश्वबीजं सनातनः ॥

कार्यं त्वं कारणं त्वं च कारणानां च कारणम् । तेजःस्वरूपो भगवान् निराकारो निराश्रयः ॥

निर्लिप्तो निर्गुणः साक्षी स्वात्मारामः परात्परः । प्रकृतीशो विराड्बीजं विराड् रूपस्त्वमेव च ।

सगुणस्त्वं प्राकृतिकः कलया सृष्टिहेतवे ॥

प्रकृतिस्त्वं पुमांस्त्वं च वेदान्यो न क्वचिद् भवेत् । जीवस्त्वं साक्षिणो भोगी स्वात्मनः प्रतिबिम्बकः ॥
कर्म त्वं कर्मबीजं त्वं कर्मणां फलदायकः । ध्यायन्ति योगिनस्तेजस्त्वदीयमशरीरिणम् ।

केचिच्चतुर्भुजं शान्तं लक्ष्मीकान्तं मनोहरम् ॥

वैष्णवाश्चैव साकारं कमनीयं मनोहरम् । शङ्खचक्रगदापद्मधरं पीताम्बरं परम् ॥
द्विभुजं कमनीयं च किशोरं श्यामसुन्दरम् । शान्तं गोपाङ्गनाकान्तं रत्नभूषणभूषितम् ॥
एवं तेजस्विनं भक्ताः सेवन्ते संततं मुदा । ध्यायन्ति योगिनो यत्तत्कुतस्तेजस्विनं विना ॥
तत्तेजो बिभ्रतां देव देवानां तेजसा पुरा । आविर्भूतासुराणां च वधाय ब्रह्मणा स्तुता ॥
नित्या तेजःस्वरूपाहं विधृत्य विग्रहं विभो । स्वीरूपं कमनीयं च विधाय समुपस्थिता ॥
मायया तव मायाहं मोहयित्वासुरान् पुरा । निहत्य सर्वान् शैलेन्द्रमगमं तं हिमाचलम् ॥
ततोऽहं संस्तुता देवैस्तारकाक्षेण पीडितैः । अभवं दक्षजायायां शिवस्त्री भवजन्मनि ॥
त्यक्त्वा देहं दक्षयज्ञे शिवाहं शिवनिन्दया । अभवं शैलजायायां शैलाधीशस्य कर्मणा ॥
अनेकतपसा प्राप्तः शिवश्चात्रापि जन्मनि । पाणिं जग्राह मे योगी प्रार्थितो ब्रह्मणा विभुः ॥
शृङ्गारजं च तत्तेजो नालभं देवमायया । स्तौमि त्वामेव तेनेश पुत्रदुःखेन दुःखिता ॥
व्रते भवद्विधं पुत्रं लब्धुमिच्छामि साम्प्रतम् । देवेन विहिता वेदे साङ्गे स्वस्वामिदक्षिणा ॥
श्रुत्वा सर्वं कृपासिन्धो कृपां मां कर्तुमर्हसि । इत्युक्त्वा पार्वती तत्र विरराम च नारद ॥
भारते पार्वतीस्तोत्रं यः शृणोति सुसंयतः । सत्पुत्रं लभते नूनं विष्णुतुल्यपराक्रमम् ॥
संवत्सरं हविष्याशी हरिमभ्यर्च्य भक्तितः । सुपुण्यकव्रतफलं लभते नात्र संशयः ॥
विष्णुस्तोत्रमिदं ब्रह्मन् सर्वसम्पत्तिवर्धनम् । सुखदं मोक्षदं सारं स्वामिसौभाग्यवर्धनम् ॥
सर्वसौन्दर्यबीजं च यशोराशिविवर्धनम् । हरिभक्तिप्रदं तत्त्वज्ञानबुद्धिविवर्धनम् ॥

इति श्रीब्रह्मवैवर्ते देवैः पार्वत्या च कृतं श्रीकृष्णस्तोत्रं सम्पूर्णम् ।

(गणपतिखण्ड ७।१३-१३१)

~~~~~

## श्रीकृष्णस्य सप्तदशाक्षरो मन्त्रः

महादेव उवाच

ॐ श्रीं नमः श्रीकृष्णाय परिपूर्णतमाय च । मन्त्रेषु मन्त्रराजोऽयं महान् सप्तदशाक्षरः ॥  
सिद्धोऽयं पञ्चलक्षेण जपेन मुनिपुङ्गव । तद्दशांशं च हवनं तद्दशांशाभिषेचनम् ॥  
तर्पणं तद्दशांशं च तद्दशांशं च मार्जनम् । सुवर्णानां च शतकं पुरश्चरणदक्षिणा ॥  
मन्त्रसिद्धस्य पुंसश्च विश्वं करतलं मुने । शक्तः पातुं समुद्रांश्च विश्वं संहर्तुमीश्वरः ॥

पाञ्चभौतिकदेहेन वैकुण्ठं गन्तुमीश्वरः ॥

तस्य संस्पर्शमात्रेण पादपङ्कजरेणुना । पृतानि सर्वतीर्थानि सद्यः पूता वसुन्धरा ॥

इति श्रीब्रह्मवैवर्ते श्रीकृष्णस्य सप्तदशाक्षरो मन्त्रः सम्पूर्णः ।

(गणपतिखण्ड ३२।३-७)

~~~~~

परशुरामं प्रति शिवेनोपदिष्टं श्रीकृष्णस्तोत्रम्

महादेव उवाच ॥

परं ब्रह्म परं धाम परं ज्योतिः सनातनम् । निर्लिप्तं परमात्मानं नमामि सर्वकारणम् ॥
 स्थूलात् स्थूलतमं देवं सूक्ष्मात् सूक्ष्मतमं परम् । सर्वदृश्यमदृश्यं च स्वेच्छाचारं नमाम्यहम् ॥
 साकारं च निराकारं सगुणं निर्गुणं प्रभुम् । सर्वाधारं च सर्वं च स्वेच्छारूपं नमाम्यहम् ॥
 अतीवकमनीयं च रूपं निरुपमं विभुम् । करालरूपमत्यन्तं बिभ्रतं प्रणमाम्यहम् ॥
 कर्मणः कर्मरूपं तं साक्षिणं सर्वकर्मणः । फलं च फलदातारं सर्वरूपं नमाम्यहम् ॥
 स्रष्टा पाता च संहर्ता कलया मूर्तिभेदतः । नानामूर्तिः कलांशेन यः पुमांस्तं नमाम्यहम् ॥
 स्वयं प्रकृतिरूपश्च मायया च स्वयं पुमान् । तयोः परं स्वयं शश्वत् तं नमामि परात्परम् ॥
 स्त्रीपुत्रपुंसकं रूपं यो बिभर्ति स्वमायया । स्वयं माया स्वयं मायी यो देवस्तं नमाम्यहम् ॥
 तारणं सर्वदुःखानां सर्वकारणकारणम् । धारणं सर्वविधानां सर्वबीजं नमाम्यहम् ॥
 तेजस्विनां रविर्यो हि सर्वजातिषु ब्राह्मणः । नक्षत्राणां च यश्चन्द्रस्तं नमामि जगत्प्रभुम् ॥
 रुद्राणां वैष्णवानां च ज्ञानिनां यो हि शंकरः । नागानां यो हि शेषश्च तं नमामि जगत्पतिम् ॥
 प्रजापतीनां यो ब्रह्मा सिद्धानां कपिलः स्वयम् । सनत्कुमारो मुनिषु तं नमामि जगद्गुरुम् ॥
 देवानां यो हि विष्णुश्च देवीनां प्रकृतिः स्वयम् । स्वायम्भुवो मनूनां यो मानवेषु च वैष्णवः ।

नारीणां शतरूपा च बहुरूपं नमाम्यहम् ॥

ऋतूनां यो वसन्तश्च मासानां मार्गशीर्षकः । एकादशी तिथीनां च नमामि सर्वरूपिणम् ॥
 सागरः सरितां यश्च पर्वतानां हिमालयः । वसुन्धरा सहिष्णूनां तं सर्वं प्रणमाम्यहम् ॥
 पत्राणां तुलसीपत्रं दारुरूपेषु चन्दनम् । वृक्षाणां कल्पवृक्षो यस्तं नमामि जगत्पतिम् ॥
 पुष्पाणां पारिजातश्च शस्यानां धान्यमेव च । अमृतं भक्ष्यवस्तूनां नानारूपं नमाम्यहम् ॥
 ऐरावतो गजेन्द्राणां वैनतेयश्च पक्षिणाम् । कामधेनुश्च धेनूनां सर्वरूपं नमाम्यहम् ॥
 तैजसानां सुवर्णं च धान्यानां यव एव च । यः केसरी पशूनां च वररूपं नमाम्यहम् ॥
 यक्षाणां च कुबेरो यो ग्रहाणां च बृहस्पतिः । दिक्पालानां महेन्द्रश्च तं नमामि परं वरम् ॥
 वेदसङ्गश्च शास्त्राणां पण्डितानां सरस्वती । अक्षराणामकारो यस्तं प्रधानं नमाम्यहम् ॥
 मन्त्राणां विष्णुमन्त्रश्च तीर्थानां जाह्नवी स्वयम् । इन्द्रियाणां मनो यो हि सर्वश्रेष्ठं नमाम्यहम् ॥
 सुदर्शनं च शस्त्राणां व्याधीनां वैष्णवो ज्वरः । तेजसां ब्रह्मतेजश्च वरेण्यं तं नमाम्यहम् ॥
 बलं यो वै बलवतां मनो वै शीघ्रगामिनाम् । कालः कलयतां यो हि तं नमामि विलक्षणम् ॥
 ज्ञानदाता गुरुणां च मातृरूपश्च बन्धुषु । मित्रेषु जन्मदाता यस्तं सारं प्रणमाम्यहम् ॥
 शिल्पिनां विश्वकर्मा यः कामदेवश्च रूपिणाम् । पतिव्रता च पत्नीनां नमस्यं तं नमाम्यहम् ॥
 प्रियेषु पुत्ररूपो यो नृपरूपो नरेषु च । शालग्रामश्च यन्त्राणां तं विशिष्टं नमाम्यहम् ॥
 धर्मः कल्याणबीजानां वेदानां सामवेदकः । धर्माणां सत्यरूपो यो विशिष्टं तं नमाम्यहम् ॥
 जले शैत्यस्वरूपो यो गन्धरूपश्च भूमिषु । शब्दरूपश्च गगने तं प्रणम्यं नमाम्यहम् ॥
 क्रतूनां राजसूयो यो गायत्री छन्दसां च यः । गन्धर्वाणां चित्ररथस्तं गरिष्ठं नमाम्यहम् ॥
 क्षीरस्वरूपो गव्यानां पवित्राणां च पावकः । पुण्यदानां च यः स्तोत्रं तं नमामि शुभप्रदम् ॥

तृणानां कुशरूपो यो व्याधिरूपश्च वैरिणाम् । गुणानां शान्तरूपो यश्चित्ररूपं नमाम्यहम् ॥
 तेजोरूपो ज्ञानरूपः सर्वरूपश्च यो महान् । सर्वातिर्वचनीयं च तं नमामि स्वयं विभुम् ॥
 सर्वाधारेषु यो वायुर्यथात्मा नित्यरूपिणाम् । आकाशो व्यापकानां यो व्यापकं तं नमाम्यहम् ॥
 वेदानिर्वचनीयं यन्न स्तोतुं पण्डितः क्षमः । यदनिर्वचनीयं च को वा तत् स्तोतुमीश्वरः ॥
 वेदा न शक्ता यं स्तोतुं जडीभूता सरस्वती । तं च वाङ्मनसोः पारं को विद्वान् स्तोतुमीश्वरः ॥
 शुद्धतेजः स्वरूपं च भक्तानुग्रहविग्रहम् । अतीवकमनीयं च श्यामरूपं नमाम्यहम् ॥
 द्विभुजं मुरलीवक्त्रं किशोरं सस्मितं मुदा । शश्वदोपाङ्गनाभिश्च वीक्ष्यमाणं नमाम्यहम् ॥
 राधया दत्तताम्बूलं भुक्तवन्तं मनोहरम् । रत्नसिंहासनस्थं च तमीशं प्रणमाम्यहम् ॥
 रत्नभूषणभूषाढ्यं सेवितं श्वेतचामरैः । पार्षदप्रवरैर्गोपकुमारैस्तं नमाम्यहम् ॥
 वृन्दावनान्तरे रम्ये रासोल्लाससमुत्सुकम् । रासमण्डलमध्यस्थं नमामि रसिकेश्वरम् ॥
 शतशृङ्गे महाशीले गोलोके रत्नपर्वते । विरजापुलिने रम्ये प्रणमामि विहारिणम् ॥
 परिपूर्णतमं शान्तं राधाकान्तं मनोहरम् । सत्यं ब्रह्मस्वरूपं च नित्यं कृष्णं नमाम्यहम् ॥
 श्रीकृष्णस्य स्तोत्रमिदं त्रिसंध्यं यः पठेन्नरः । धर्मार्थकाममोक्षाणां स दाता भारते भवेत् ॥
 हरिदास्यं हरी भक्तिं लभेत् स्तोत्रप्रसादतः । इह लोके जगत्पूज्यो विष्णुतुल्यो भवेद् ध्रुवम् ॥
 सर्वसिद्धेश्वरः शान्तोऽप्यन्ते याति हरेः पदम् । तेजसा यशसा भाति यथा सूर्यो महीतले ॥
 जीवन्मुक्तः कृष्णभक्तः स भवेन्नात्र संशयः । अरोगी गुणवान् विद्वान् पुत्रवान् धनवान् सदा ॥
 षडभिज्ञो दशबलो मनोयायी भवेद् ध्रुवम् । सर्वज्ञः सर्वदक्षैव स दाता सर्वसम्पदाम् ॥

कल्पवृक्षसमः शश्वद् भवेत् कृष्णप्रसादतः ॥

इति श्रीब्रह्मवैवर्ते परशुरामं प्रति शिवेनोपदिष्टं श्रीकृष्णस्तोत्रं सम्पूर्णम् ।

(गणपतिखण्ड ३२ । २७—७४)

ब्रह्मादिकृतः श्रीकृष्णस्तवराजः

नत्वा तेजःस्वरूपं च तमीशं त्रिदशेश्वराः । तत्रोत्थाय ध्यानयुक्ताः प्रतस्थुस्तेजसः पुरः ॥
 ध्यात्वैवं जगतां धाता बभूव सम्पुटाञ्जलिः । दक्षिणे शंकरं कृत्वा वामे धर्मं च नारद ॥
 भक्त्युद्रेकात् प्रतुष्टाव ध्यानैकतानमानसः । परात्परं गुणातीतं परमात्मानमीश्वरम् ॥

ब्रह्मोवाच

वरं वरेण्यं वरदं वरदानां च कारणम् । कारणं सर्वभूतानां तेजोरूपं नमाम्यहम् ॥
 मङ्गल्यं मङ्गलाहं च मङ्गलं मङ्गलप्रदम् । समस्तमङ्गलाधारं तेजोरूपं नमाम्यहम् ॥
 स्थितं सर्वत्र निर्लिप्तमात्मरूपं परात्परम् । निरीहमवितर्क्यं च तेजोरूपं नमाम्यहम् ॥
 सगुणं निर्गुणं ब्रह्म ज्योतीरूपं सनातनम् । साकारं च निराकारं तेजोरूपं नमाम्यहम् ॥
 तमनिर्वचनीयं च व्यक्तमव्यक्तमेककम् । स्वेच्छामयं सर्वरूपं तेजोरूपं नमाम्यहम् ॥
 गुणत्रयविभागाय रूपत्रयधरं परम् । कलया ते सुराः सर्वे किं जानन्ति श्रुतेः परम् ॥
 सर्वाधारं सर्वरूपं सर्वबीजमबीजकम् । सर्वान्तकमनन्तं च तेजोरूपं नमाम्यहम् ॥
 लक्ष्यं यद् गुणरूपं च वर्णनीयं विचक्षणैः । किं वर्णयाम्यलक्ष्यं ते तेजोरूपं नमाम्यहम् ॥
 अशीरं विग्रहवदिन्द्रियवदतीन्द्रियम् । यदसाक्षि सर्वसाक्षि तेजोरूपं नमाम्यहम् ॥

गमनार्हमपादं यदचक्षुः सर्वदर्शनम् । हस्तास्यहीनं यद् भोक्तृ तेजोरूपं नमाम्यहम् ॥
 वेदे निरूपितं वस्तु सन्तः शक्ताश्च वर्णितुम् । वेदेऽनिरूपितं यत्तत्तेजोरूपं नमाम्यहम् ॥
 सर्वेशं यदनीशं यत् सर्वादि यदनादि यत् । सर्वात्मकमनात्मं यत्तेजोरूपं नमाम्यहम् ॥
 अहं विधाता जगतां वेदानां जनकः स्वयम् । पाता धर्मो हरो हर्ता स्तोतुं शक्ता न कोऽपि यत् ॥
 सेवया तव धर्मोऽयं रक्षितारं च रक्षति । तवाज्ञया च संहर्ता त्वया काले निरूपिते ॥
 निषेकलिपिकर्ताहं त्वत्पादाम्भोजसेवया । कर्मिणां फलदाता च त्वं भक्तानां च नः प्रभुः ॥
 ब्रह्माण्डे विम्बसदृशा भूत्वा विषयिणो वयम् । एवं कतिविधाः सन्ति तेष्वनन्तेषु सेवकाः ॥
 यथा न संख्या रेणूनां तथा तेषामणीयसाम् । सर्वेषां जनकश्चेशो यस्तं स्तोतुं च कः क्षमः ॥
 एकैकलोमविवरे ब्रह्माण्डमेकमेककम् । यस्यैव महतो विष्णोः षोडशांशस्तवैव सः ॥
 ध्यायन्ति योगिनः सर्वे तवैतद्रूपमीप्सितम् । त्वद्भक्ता दास्यनिरताः सेवन्ते चरणाम्बुजम् ॥
 किशोरं सुन्दरतरं यद्रूपं कमनीयकम् । मन्त्रध्यानानुरूपं च दर्शयास्माकमीश्वर ॥
 नवीनजलदश्यामं पीताम्बरधरं परम् । द्विभुजं मुरलीहस्तं सस्मितं सुमनोहरम् ॥
 मयूरपिच्छचूडं च मालतीजालमण्डितम् । चन्दनागुरुकस्तूरीकुङ्कुमद्रवचर्चितम् ॥
 अमूल्यरत्नसाराणां भूषणैश्च विभूषितम् । अमूल्यरत्नरचितकिरीटमुकुटोज्ज्वलम् ॥
 शरत्प्रफुल्लकमलप्रभामोघ्यास्यचन्द्रकम् । पङ्कविम्बसमानेन ह्यधरीष्टेन राजितम् ॥
 पङ्कदाडिमबीजाभदन्तपङ्क्तिमनोरमम् । केलीकदम्बमूले च स्थितं रासरसोत्सुकम् ॥
 गोपीवक्त्राणि पश्यन्तं राधावक्षःस्थलस्थितम् । एवं वाञ्छास्ति रूपं ते द्रष्टुं केलिरसोत्सुकम् ॥
 इत्येवमुक्त्वा विश्वसृद् प्रणनाम पुनः पुनः । एवं स्तोत्रेण तुष्टाव धर्मोऽपि शंकरः स्वयम् ।
 ननाम भूयो भूयश्च साश्रुपूर्णविलोचनः ॥

तिष्ठन्तोऽपि पुनः स्तोत्रं प्रचकुस्त्रिदशेश्वराः । व्याप्तास्तत्रामराः सर्वे श्रीकृष्णतेजसा मुने ॥
 स्तवराजमिमं नित्यं धर्मेशब्रह्मभिः कृतम् । पूजाकाले हरेरेव भक्तियुक्तश्च यः पठेत् ॥
 सुदुर्लभां दुर्गां भक्तिं निश्चलां लभते हरेः ॥

सुरासुरमुनीन्द्राणां दुर्लभं दास्यमेव च । अणिमादिकसिद्धिं च सालोक्यादिचतुष्टयम् ॥
 इहैव विष्णुतुल्यश्च विख्यातः पूजितो ध्रुवम् । वाक्सिद्धिर्मन्त्रसिद्धिश्च भवेत्तस्य विनिश्चितम् ॥
 सर्वसौभाग्यमारोग्यं यशसा पूरितं जगत् । पुत्रश्च विद्या कविता निश्चला कमला तथा ॥
 पत्नी पतिव्रता साध्वी सुशीला सुस्थिराः प्रजाः । कीर्तिश्च चिरकालीनाप्यन्ते कृष्णान्तिके स्थितिः ॥

इति श्रीब्रह्मवैवर्ते ब्रह्मादिकृतः श्रीकृष्णस्तवराजः सम्पूर्णः ।

(श्रीकृष्णजन्मखण्ड ५।९१-१२६)

देवैः कृतं गर्भस्थपरमेश्वरस्य श्रीकृष्णस्य स्तवनम्

देवा ऊचुः

जगद्योनिरयोनिस्त्वमनन्तोऽव्यय एव च । ज्योतिःस्वरूपो ह्यनघः सगुणो निर्गुणो महान् ॥
 भक्तानुरोधात् साकारो निराकारो निरङ्कुशः । स्वेच्छामयश्च सर्वेशः सर्वः सर्वगुणाश्रयः ॥
 सुखदो दुःखदो दुर्गो दुर्जनान्तक एव च । निर्व्यूहो निखिलाधारो निःशङ्को निरुपद्रवः ॥
 निरुपाधिश्च निर्लिप्तो निरीहो निधनान्तकः । स्वात्मारामः पूर्णकामो निर्दोषो नित्य एव च ॥

सुभगोऽदुर्भगो वाग्मी दुराराध्यो दुरत्ययः । वेदहेतुश्च वेदाश्च वेदाङ्गो वेदविद् विभुः ॥
इत्येवमुक्त्वा देवाश्च प्रणेमुश्च मुहुर्मुहुः । हर्षाश्रुलोचनाः सर्वे ववृषुः कुसुमानि च ॥
द्विचत्वारिंशन्नामानि प्रातरुत्थाय यः पठेत् । द्वां भक्तिं हरेर्दास्यं लभते वाञ्छितं फलम् ॥
इति श्रीब्रह्मवैवर्ते देवैः कृतं गर्भस्थपरमेश्वरस्य श्रीकृष्णस्य स्तवनं सम्पूर्णम् ।

(श्रीकृष्णजन्मखण्ड ७।५३-५९)

आविर्भावकाले श्रीकृष्णस्वरूपम्

तत्रैव भगवान् कृष्णो दिव्यरूपं विधाय च । हृत्पद्मकोषाद् देवक्या हरिराविर्बभूव ह ॥
अतीवकमनीयं च शरीरं सुमनोहरम् । द्विभुजं मुरलीहस्तं स्फुरन्मकरकुण्डलम् ॥
ईषद्धास्यप्रसन्नास्यं भक्तानुग्रहकातरम् । मणिरत्नेन्द्रसाराणां भूषणैश्च विभूषितम् ॥
नवीननीरदश्यामं शोभितं पीतवाससा । चन्दनागुरुकस्तूरीकुङ्कुमद्रवचर्चितम् ॥
शरत्पार्वणचन्द्रास्यं विम्बाधरमनोहरम् । मयूरपिच्छचूडं च सद्रत्नमुकुटोज्ज्वलम् ॥
त्रिभङ्गवक्रमध्यं च वनमालाविभूषितम् । श्रीवत्सवक्षसं चारुकौस्तुभेन विराजितम् ॥
किशोरवयसं शान्तं कान्तं ब्रह्मेशयोः परम् ॥

ददर्श वसुदेवश्च देवकी पुरतो मुने । तुष्टाय परया भक्त्या विस्मयं परमं ययौ ॥
इति श्रीब्रह्मवैवर्ते आविर्भावकालिकश्रीकृष्णस्वरूपवर्णनं सम्पूर्णम् ।

(श्रीकृष्णजन्मखण्ड ७।७२-७८)

देवक्या सह वसुदेवेन कृतं श्रीकृष्णस्तोत्रम्

वसुदेव उवाच

श्रीमन्तमिन्द्रियातीतमक्षरं निर्गुणं विभुम् । ध्यानासाध्यं च सर्वेषां परमात्मानमीश्वरम् ॥
स्वेच्छामयं सर्वरूपं स्वेच्छारूपधरं परम् । निर्लिप्तं परमं ब्रह्म बीजरूपं सनातनम् ॥
स्थूलात् स्थूलतरं व्याप्तमतिसूक्ष्ममदर्शनम् । स्थितं सर्वशरीरेषु साक्षिरूपमदृश्यकम् ॥
शरीरवन्तं सगुणमशरीरं गुणोत्करम् । प्रकृतिं प्रकृतीशं च प्राकृतं प्रकृतेः परम् ॥
सर्वेशं सर्वरूपं च सर्वान्तकरमव्ययम् । सर्वाधारं निराधारं निर्व्यूहं स्तौमि किं विभो ॥
अनन्तः स्तवनेऽशक्तोऽशक्ता देवी सरस्वती । यं स्तोतुमसमर्थश्च पञ्चवक्त्रः षडाननः ॥
चतुर्मुखो वेदकर्ता यं स्तोतुमक्षमः सदा । गणेशो न समर्थश्च योगीन्द्राणां गुरोर्गुरुः ॥
ऋषयो देवताश्चैव मुनीन्द्रमनुमानवाः । स्वप्ने तेषामदृश्यं च त्वामेवं किं स्तुवन्ति ते ॥
श्रुतयः स्तवनेऽशक्ताः किं स्तुवन्ति विपश्चितः । विहायैवं शरीरं च बालो भवितुमर्हसि ॥
वसुदेवकृतं स्तोत्रं त्रिसंध्यं यः पठेन्नरः । भक्तिदास्यमवाप्नोति श्रीकृष्णचरणाम्बुजे ॥
विशिष्टपुत्रं लभते हरिदासं गुणान्वितम् । संकटं निस्तरेत् तूर्णं शत्रुभीत्याः प्रमुच्यते ॥
इति श्रीब्रह्मवैवर्ते वसुदेवकृतं श्रीकृष्णस्तोत्रं सम्पूर्णम् ।

(श्रीकृष्णजन्मखण्ड ७।८०-९०)

गर्गकृतं श्रीकृष्णस्तोत्रम्

गर्ग उवाच

हे कृष्ण जगतां नाथ भक्तानां भयभञ्जन । प्रसन्नो भव मामीश देहि दास्यं पदाम्बुजे ॥
 त्वत्पित्रा मे धनं दत्तं तेन मे किं प्रयोजनम् । देहि मे निश्चलां भक्तिं भक्तानामभयप्रद ॥
 अणिमादिकसिद्धिषु योगेषु मुक्तिषु प्रभो । ज्ञानतत्त्वेऽमरत्वे वा किञ्चिन्नास्ति स्पृहा मम ॥
 इन्द्रत्वे वा मनुत्वे वा स्वर्गलोकफले चिरम् । नास्ति मे मनसो वाञ्छा त्वत्पादसेवनं विना ॥
 सालोक्यं सार्ष्टिसारूप्ये सामीप्यैकत्वमीप्सितम् । नाहं गृह्णामि ते ब्रह्मंस्त्वत्पादसेवनं विना ॥
 गोलोके वापि पाताले वासे नास्ति मनोरथः । किं तु ते चरणाम्भोजे संततं स्मृतिरस्तु मे ॥
 त्वन्मन्त्रं शंकरात् प्राप्य कतिजन्मफलोदयात् । सर्वज्ञोऽहं सर्वदर्शी सर्वत्र गतिरस्तु मे ॥
 कृपां कुरु कृपासिन्धो दीनबन्धो पदाम्बुजे । रक्ष मामभयं दत्त्वा मृत्युर्मे किं करिष्यति ॥
 सर्वेषामीश्वरः शर्वस्त्वत्पादाम्भोजसेवया । मृत्युञ्जयोऽन्तकारश्च बभूव योगिनां गुरुः ॥
 ब्रह्मा विधाता जगतां त्वत्पादाम्भोजसेवया । यस्यैकदिवसे ब्रह्मन् पतन्तीन्द्राश्चतुर्दश ॥
 त्वत्पादसेवया धर्मः साक्षी च सर्वकर्मणाम् । पाता च फलदाता च जित्वा कालं सुदुर्जयम् ॥
 सहस्रवदनः शेषो यत्पादाम्बुजसेवया । धत्ते सिद्धार्थवद् विश्वं शिवः कण्ठे विषं यथा ॥
 सर्वसम्पद्धिधात्री या देवीनां च परात्परा । करोति सततं लक्ष्मीः केशैस्त्वत्पादमार्जनम् ॥
 प्रकृतिबीजरूपा सा सर्वेषां शक्तिरूपिणी । स्मरं स्मरं त्वत्पदाब्जं बभूव तत्परा वरा ॥
 पार्वती सर्वरूपा सा सर्वेषां बुद्धिरूपिणी । त्वत्पादसेवया कान्तं ललाभ शिवमीश्वरम् ॥
 विद्याधिष्ठात्री देवी या ज्ञानमाता सरस्वती । पूज्या बभूव सर्वेषां सम्पूज्य त्वत्पदाम्बुजम् ॥
 सावित्री वेदजननी पुनाति भुवनत्रयम् । ब्रह्मणो ब्राह्मणानां च मतिस्त्वत्पादसेवया ॥
 क्षमा जगद् विभर्तुं च रत्नगर्भा वसुन्धरा । प्रसूतिः सर्वशस्यानां त्वत्पादपद्मसेवया ॥
 राधा समांशसम्भूता तव तुल्या च तेजसा । स्थित्वा वक्षसि ते पादं सेवतेऽन्यस्य का कथा ॥
 यथा शर्वादयो देवा देव्यः पद्मादयो यथा । सनाथं कुरु मामीश ईश्वरस्य समा कृपा ॥
 न यास्यामि गृहं नाथ न गृह्णामि धनं तव । कृत्वा मां रक्ष पादाब्जसेवायां सेवकं रतम् ॥
 इति स्तुत्वा साश्रुनेत्रः पपात चरणे हरेः । रुरोद च भृशं भक्त्या पुलकाञ्चितविग्रहः ॥
 गर्गस्य वचनं श्रुत्वा जहास भक्तवत्सलः । उवाच तं स्वयं कृष्णो मयि ते भक्तिरस्त्विति ॥
 इदं गर्गकृतं स्तोत्रं त्रिसंध्यं यः पठेन्नरः । दुष्टां भक्तिं हरेर्दास्यं स्मृतिं च लभते ध्रुवम् ॥
 जन्ममृत्युजरारोगशोकमोहादिसङ्कटात् । तीर्णो भवति श्रीकृष्णदाससेवनतत्परः ॥
 कृष्णस्य सह कालं च कृष्णसार्थं च मोदते । कदाचिन्न भवेत् तस्य विच्छेदो हरिणा सह ॥

इति श्रीब्रह्मवैवर्ते गर्गकृतं श्रीकृष्णस्तोत्रं सम्पूर्णम् ।

(श्रीकृष्णजन्मखण्ड १३। १९३—२१८)

~~~~~

## विप्रपत्नीकृतं श्रीकृष्णस्तोत्रम्

विप्रपत्न्य ऊचुः

त्वं ब्रह्म परमं धाम निरीहो निरहंकृतिः । निर्गुणश्च निराकारः साकारः सगुणः स्वयम् ॥  
साक्षिरूपश्च निर्लिप्तः परमात्मा निराकृतिः । प्रकृतिः पुरुषस्त्वं च कारणं च तयोः परम् ॥  
सृष्टिस्थित्यन्तविषये ये च देवास्त्रयः स्मृताः । ते त्वदंशाः सर्वबीजा ब्रह्मविष्णुमहेश्वराः ॥  
यस्य लोभां च विवरे चाखिलं विश्वमीश्वर । महाविराड् महाविष्णुस्त्वं तस्य जनको विभो ॥  
तेजस्त्वं चापि तेजस्वी ज्ञानं ज्ञानी च तत्परः । वेदेऽनिर्वचनीयस्त्वं कस्त्वां स्तोतुमिहेश्वरः ॥  
महदादि सृष्टिसूत्रं पञ्चतन्मात्रमेव च । बीजं त्वं सर्वशक्तीनां सर्वशक्तिस्वरूपकः ॥  
सर्वशक्तीश्वरः सर्वः सर्वशक्त्याश्रयः सदा । त्वमनीहः स्वयंन्योतिः सर्वानन्दः सनातनः ॥  
अहोऽप्याकारहीनस्त्वं सर्वविग्रहवानपि । सर्वेन्द्रियाणां विषयं जानासि नेन्द्रियी भवान् ॥  
सरस्वती जडीभूता यत्स्तोत्रे यन्निरूपणे । जडीभूतो महेशश्च शेषो धर्मो विधिः स्वयम् ॥  
पार्वती कमला राधा सावित्री वेदसूरपि । वेदश्च जडतां याति के वा शक्ता विपश्चितः ॥  
वयं किं स्तवनं कुर्मः स्त्रियः प्राणेश्वरेश्वर । प्रसन्नो भव नो देव दीनबन्धो कृपां कुरु ॥  
इति पेतुश्च ता विप्रपत्न्यस्तच्चरणाम्बुजे । अभयं प्रददौ ताभ्यः प्रसन्नवदनेक्षणः ॥  
विप्रपत्नीकृतं स्तोत्रं पूजाकाले च यः पठेत् । स गतिं विप्रपत्नीनां लभते नात्र संशयः ॥

इति श्रीब्रह्मवैवर्ते विप्रपत्नीकृतं श्रीकृष्णस्तोत्रं सम्पूर्णम् ।

(श्रीकृष्णजन्मखण्ड १८। ३६-४८)

## नागपत्नीकृतं श्रीकृष्णस्तोत्रम्

सुरसोवाच

हे जगत्कान्त कान्तं मे देहि मानं च मानद । पतिः प्राणाधिकः स्त्रीणां नास्ति बन्धुश्च तत्परः ॥  
अयि सुरवरनाथ प्राणनाथ मदीयं न कुरु वधमनन्तप्रेमसिन्धो सुबन्धो ।  
अखिलभुवनबन्धो राधिकाप्रेमसिन्धो पतिमिह कुरु दानं मे विधातुर्विधातः ॥  
त्रिनयनविधिशेषाः षण्मुखश्चास्यसङ्घैः स्तवनविषयजाड्याः स्तोतुमीशा न वाणी ।  
न खलु निखिलवेदाः स्तोतुमन्येऽपि देवाः स्तवनविषयशक्ताः सन्ति सन्तस्तवैव ॥  
कुमतिरहमविज्ञा योषितां क्राधमा वा क्व भुवनगतिरीशश्चक्षुषोऽगोचरोऽपि ।  
विधिहरिहरशेषैः स्तूयमानश्च यस्त्वमतनुमनुजमीशं स्तोतुमिच्छामि तं त्वाम् ॥  
स्तवनविषयभीता पार्वती यस्य पद्या श्रुतिगणजनयित्री स्तोतुमीशा न यं त्वाम् ।  
कलिकलुषनिमग्ना वेदवेदाङ्गशास्त्रश्रवणविषयमूढा स्तोतुमिच्छामि किं त्वाम् ॥  
शयानो रत्नपर्यङ्के रत्नभूषणभूषितः । रत्नभूषणभूषाङ्गो राधावक्षसि संस्थितः ॥  
चन्दनोक्षितसर्वाङ्गः स्मेराननसरोरुहः । प्रोद्यत्प्रेमरसाम्भोधी निमग्नः सततं सुखात् ॥  
मल्लिकामालतीमालाजालैः शोभितशेखरः । पारिजातप्रसूनानां गन्धामोदितमानसः ॥  
पुंस्कोकिलकलध्वानैर्भ्रमरध्वनिसंयुतैः । कुसुमेषु विकारेण पुलकाङ्कितविग्रहः ॥  
प्रियाप्रदत्तताम्बूलं भुक्तवान् यः सदा मुदा । वेदा अशक्ता यं स्तोतुं जडीभूता विचक्षणाः ॥  
तमनिर्वचनीयं च किं स्तौमि नागवज्रभा । वन्देऽहं त्वत्पदाम्भोजं ब्रह्मेशशेषसेवितम् ॥

संक्षिप्त ब्रह्मवैवर्तपुराण

लक्ष्मीसरस्वतीदुर्गाजाह्नवीवेदमातृभिः । सेवितं सिद्धसङ्घैश्च मुनीन्द्रैर्मनुभिः सदा ॥  
 निष्कारणायाखिलकारणाय सर्वेश्वरायापि परात्पराय ।  
 स्वयम्प्रकाशाय परावराय परावराणामधिपाय ते नमः ॥  
 हे कृष्ण हे कृष्ण सुरासुरेश ब्रह्मेश शेषेश प्रजापतीश ।  
 मुनीश मन्वीश चराचरेश सिद्धीश सिद्धेश गुणेश पाहि ॥  
 धर्मेश धर्मीश शुभाशुभेश वेदेश वेदेष्वनिरूपितश्च ।  
 सर्वेश सर्वात्मक सर्वबन्धो जीवीश जीवेश्वर पाहि मत्प्रभुम् ॥

इत्येवं स्तवनं कृत्वा भक्तिनप्राप्तकन्धरा । विधृत्य चरणाम्भोजं तस्थी नागेशवल्लभा ॥  
 नागपत्नीकृतं स्तोत्रं त्रिसंध्यं यः पठेन्नरः । सर्वपापात् प्रमुक्तस्तु यात्यन्ते श्रीहरेः पदम् ॥  
 इहलोके हरेर्भक्तिमन्ते दास्यं लभेद् ध्रुवम् । लभते पार्षदो भूत्वा सालोक्यादिचतुष्टयम् ॥  
 इति श्रीब्रह्मवैवर्ते नागपत्नीकृतं श्रीकृष्णस्तोत्रं सम्पूर्णम् ।

(श्रीकृष्णजन्मखण्ड १९।१७—३४)

संक्षिप्त ब्रह्मवैवर्तपुराण

## कालियकृतं श्रीकृष्णस्तवनम्

कालिय उवाच

वरेऽन्यस्मिन् मम विभो वाञ्छा नास्ति वरप्रद ॥

भक्तिं स्मृतिं त्वत्पदाब्जे देहि जन्मनि जन्मनि । जन्म ब्रह्मकुले वापि तिर्यग्योनिषु वा समम् ॥  
 तद् भवेत् सफलं यत्र स्मृतिस्त्वच्चरणाम्बुजे । स निष्फलः स्वर्गवासो नास्ति चेत् त्वत्पदस्मृतिः ॥  
 त्वत्पादध्यानयुक्तस्य यत्तत् स्थानं च तत्परम् । क्षणं वा कोटिकल्पं वा पुरुषायुः क्षयोऽस्तु वा ॥  
 यदि त्वत्सेवया याति सफलो निष्फलोऽन्यथा । तेषां चायुर्व्ययो नास्ति ये त्वत्पादाब्जसेवकाः ॥  
 न सन्ति जन्ममरणरोगशोकार्तिभीतयः । इन्द्रत्वे वामरत्वे वा ब्रह्मत्वे चातिदुर्लभे ॥  
 वाञ्छा नास्त्येव भक्तानां त्वत्पादसेवनं विना । सुजीर्णपटखण्डस्य समं नूतनमेव च ॥  
 पश्यन्ति भक्ताः किं चान्यत् सालोक्यादिचतुष्टयम् । सम्प्राप्तस्त्वन्मनुर्ब्रह्मन्ननन्ताद् यावदेव हि ॥  
 तावत् त्वद्भावनेनैव त्वद्गुणोऽहमनुग्रहात् । मां च भक्तमपक्वं वा विज्ञाय गरुडः स्वयम् ॥  
 देशाद् दूरं च न्यक्कारं चकार दृढभक्तिमान् । भवता च दृढा भक्तिर्दत्ता मे वरदेश्वर ॥  
 स च भक्तश्च भक्तोऽहं न मां त्यक्तुं क्षमोऽधुना । त्वत्पादपद्मचिह्नाक्तं दृष्ट्वा श्रीमस्तकं मम ॥  
 सद्गुणं गुणयुक्तं मां सोऽधुना त्यक्तुमक्षमः । ममाराध्याश्च नागेन्द्रा न तद्वध्योऽहमीश्वर ॥  
 भयं न केभ्यः सर्वत्र तमनन्तं गुरुं विना । यं देवेन्द्राश्च देवाश्च मुनयो मनवो नराः ॥  
 स्वप्ने ध्यानेन पश्यन्ति चक्षुषो गोचरः स मे । भक्तानुरोधात् साकारः कुतस्ते विग्रहो विभो ॥  
 सगुणस्त्वं च साकारो निराकारश्च निर्गुणः । स्वेच्छामयः सर्वधाम सर्वबीजं सनातनम् ॥  
 सर्वेषामीश्वरः साक्षी सर्वात्मा सर्वरूपधृक् । ब्रह्मेशशेषधर्मेन्द्रा वेदवेदाङ्गपारगाः ॥  
 स्तोतुं यमीशा नो जाड्यात् सर्पस्तोष्यति तं कथम् । हे नाथ करुणासिन्धो दीनबन्धो क्षमाधमम् ॥  
 खलस्वभावादज्ञानात् कृष्ण त्वं चर्वितो मया । नास्त्रलक्ष्यो यथाकाशो न दृश्यान्तो न लङ्घ्यकः ॥  
 न स्पृश्यो हि न चावर्यस्तथा तेजस्त्वमेव च । इत्येवमुक्त्वा नागेन्द्रः पपात चरणाम्बुजे ॥

इति श्रीब्रह्मवैवर्ते कालियकृतं श्रीकृष्णस्तवनं सम्पूर्णम् ।

(श्रीकृष्णजन्मखण्ड १९।७३—९१)

संक्षिप्त ब्रह्मवैवर्तपुराण

## ब्रह्मणा कृतं श्रीकृष्णस्तोत्रम्

ब्रह्मोवाच

सर्वस्वरूपं सर्वेशं सर्वकारणकारणम् । सर्वानिर्वचनीयं तं नमामि शिवरूपिणम् ॥  
 नवीनजलदाकारं श्यामसुन्दरविग्रहम् । स्थितं जन्तुषु सर्वेषु निर्लिप्तं साक्षिरूपिणम् ॥  
 स्वात्मारामं पूर्णकामं जगद्गुहापि जगत्परम् । सर्वस्वरूपं सर्वेषां बीजरूपं सनातनम् ॥  
 सर्वाधारं सर्ववरं सर्वशक्तिसमन्वितम् । सर्वाराध्यं सर्वगुरुं सर्वमङ्गलकारणम् ॥  
 सर्वमन्त्रस्वरूपं च सर्वसम्पत्करं वरम् । शक्तियुक्तमयुक्तं च स्तौमि स्वेच्छामयं विभुम् ॥  
 शक्तीशं शक्तिबीजं च शक्तिरूपधरं वरम् । संसारसागरे घोरे शक्तिनौकासमन्वितम् ॥  
 कृपालुं कर्णधारं च नमामि भक्तवत्सलम् । आत्मस्वरूपमेकान्तं लिप्तं निर्लिप्तमेव च ॥  
 सगुणं निर्गुणं ब्रह्म स्तौमि स्वेच्छास्वरूपिणम् । सर्वेन्द्रियाधिदेवं त्वामिन्द्रियालयमेव च ॥  
 सर्वेन्द्रियस्वरूपं च विराड्रूपं नमाम्यहम् । वेदं च वेदजनकं सर्ववेदाङ्गरूपिणम् ॥  
 सर्वमन्त्रस्वरूपं च नमामि परमेश्वरम् । सारात् सारतरं द्रव्यमपूर्वमनिरूपणम् ॥  
 स्वतन्त्रमस्वतन्त्रं च यशोदानन्दनं भजे । शान्तं सर्वशरीरेषु तमदृष्टमनूहकम् ॥  
 ध्यानासाध्यं विद्यमानं योगीन्द्राणां गुरुं भजे । रासमण्डलमध्यस्थं रासोल्लाससमुत्सुकम् ॥  
 गोपीभिः सेव्यमानं च तं राधेशं नमाम्यहम् । सतां सदैव सन्तं तमसन्तमसतामपि ॥  
 योगीशं योगसाध्यं च नमामि शिवसेवितम् । मन्त्रबीजं मन्त्रराजं मन्त्रदं फलदं फलम् ॥  
 मन्त्रसिद्धिस्वरूपं तं नमामि च परात्परम् । सुखं दुःखं च सुखदं दुःखदं पुण्यमेव च ॥  
 पुण्यप्रदं च शुभदं शुभबीजं नमाम्यहम् । इत्येवं स्तवनं कृत्वा दत्त्वा गाश्च सबालकान् ॥  
 निपत्य दण्डवद् भूमौ रुरोद प्रणनाम च । ददर्श चक्षुरुन्मील्य विधाता जगतां मुने ॥  
 ब्रह्मणा च कृतं स्तोत्रं नित्यं भक्त्या च यः पठेत् । इह लोके सुखं भुक्त्वा यात्यन्ते श्रीहरेः पदम् ॥  
 लभते दास्यमतुलं स्थानमीश्वरसंनिधौ । लब्ध्वा च कृष्णसांनिध्यं पार्यदप्रवरो भवेत् ॥  
 इति श्रीब्रह्मवैवर्ते ब्रह्मणा कृतं श्रीकृष्णस्तोत्रं सम्पूर्णम् ।

(श्रीकृष्णजन्मखण्ड २०। ३७-५५)

## इन्द्रकृतं परमेश्वरश्रीकृष्णस्तोत्रम्

इन्द्र उवाच

अक्षरं परमं ब्रह्म ज्योतीरूपं सनातनम् । गुणातीतं निराकारं स्वेच्छामयमनन्तकम् ॥  
 भक्तध्यानाय सेवायै नानारूपधरं वरम् । शुक्लरक्तपीतश्यामं युगानुक्रमणेन च ॥  
 शुक्लतेजःस्वरूपं च सत्ये सत्यस्वरूपिणम् । त्रेतायां कुङ्कुमाकारं ज्वलन्तं ब्रह्मतेजसा ॥  
 द्वापरे पीतवर्णं च शोभितं पीतवाससा । कृष्णवर्णं कलौ कृष्णं परिपूर्णतमं प्रभुम् ॥  
 नवधाराधरोत्कृष्टश्यामसुन्दरविग्रहम् । नन्दैकनन्दनं वन्दे यशोदानन्दनं प्रभुम् ॥  
 गोपिकाचेतनहरं राधाप्राणाधिकं परम् । विनोदमुरलीशब्दं कुर्वन्तं कौतुकेन च ॥  
 रूपेणाप्रतिमेनैव रत्नभूषणभूषितम् । कंदर्पकोटिसौन्दर्यं विभ्रतं शान्तमीश्वरम् ॥

(श्रीकृष्णजन्मखण्ड २१। १७६-१९६)

अतिसूक्ष्मस्वरूपाय स्थूलात् स्थूलतमाय च । सर्वेश्वराय सर्वाय तेजोरूपाय ते नमः ॥  
अतिसूक्ष्मस्वरूपाय ध्यानासाध्याय योगिनाम् । ब्रह्मविष्णुमहेशानां वन्द्याय नित्यरूपिणे ॥  
धात्रे चतुर्णां वर्णानां युगेष्वेव चतुर्भु च । शुक्लरक्तपीतश्यामाभिधानगुणशालिने ॥  
योगिने योगरूपाय गुरवे योगिनामपि । सिद्धेश्वराय सिद्धाय सिद्धानां गुरवे नमः ॥  
यं स्तोतुमक्षमो ब्रह्मा विष्णुर्यं स्तोतुमक्षमः । यं स्तोतुमक्षमो रुद्रः शेषो यं स्तोतुमक्षमः ॥  
यं स्तोतुमक्षमो धर्मो यं स्तोतुमक्षमो रविः । यं स्तोतुमक्षमो लम्बोदरश्चापि षडाननः ॥  
यं स्तोतुमक्षमाः सर्वे मुनयः सनकादयः । कपिलो न क्षमः स्तोतुं सिद्धेन्द्राणां गुरोर्गुरुः ॥  
न शक्तौ स्तवने कर्तुं नरनारायणावृषी । अन्ये जडधियः के वा स्तोतुं शक्ताः परात्परम् ॥  
वेदा न शक्ता नो वाणी न च लक्ष्मीः सरस्वती । न राधा स्तवने शक्ता किं स्तुवन्ति विपश्चितः ॥  
क्षमस्य निखिलं ब्रह्मन्नपराधं क्षणे क्षणे । रक्ष मां करुणासिन्धो दीनबन्धो भवार्णवे ॥  
परा तीर्थे तपस्तप्त्वा पुत्रः प्राप्तः सनातनः । स्वकीयचरणाम्भोजे भक्तिं दास्यं च देहि मे ॥



ब्रह्मत्वममरत्वं वा सालोक्यादिकमेव वा । त्वत्पदाम्भोजदास्यस्य कलां नाहंति षोडशीम् ॥  
 इन्द्रत्वं वा सुरत्वं वा सम्प्राप्तिं सिद्धिस्वर्गयोः । राजत्वं चिरजीवित्वं सुधियो गणयन्ति किम् ॥  
 एतद् यत् कथितं सर्वं ब्रह्मत्वादिकमीश्वर । भक्तसङ्गक्षणार्थस्य नोपमा ते किमर्हति ॥  
 त्वद्भक्तो यस्त्वत्सदृशः कस्त्वां तर्कितुमीश्वरः । क्षणार्धालापमात्रेण पारं कर्तुं स चेश्वरः ॥  
 भक्तसङ्गाद् भवत्येव भक्त्यङ्कुरमनेकधा । त्वद्भक्तजलदालापजलसेकेन वर्धते ॥  
 अभक्तालापतापात्तु शुष्कतां याति तत्क्षणम् । तद्गुणस्मृतिसेकाच्च वर्धते तत्क्षणे स्फुटम् ॥  
 त्वद्भक्त्यङ्कुरमुद्भूतं स्फीतं मानसजं परम् । न नश्यं वर्धनीयं च नित्यं नित्यं क्षणे क्षणे ॥  
 ततः सम्प्राप्य ब्रह्मत्वं भक्तस्य जीवनाय च । ददात्येव फलं तस्मै हरिदास्यमनुत्तमम् ॥  
 संप्राप्य दुर्लभं दास्यं यदि दासो बभूव ह । सुनिश्चयेन तेनैव जितं सर्वं भयादिकम् ॥  
 इत्येवमुक्त्वा भक्त्या च नन्दस्तस्थौ हरेः पुरः । प्रसन्नवदनः कृष्णो ददौ तस्मै तदीप्सितम् ॥  
 एवं नन्दकृतं स्तोत्रं नित्यं भक्त्या च यः पठेत् । सुदुर्गा भक्तिमाप्नोति सद्यो दास्यं लभेद्धरेः ॥

इति श्रीब्रह्मवैवर्ते नन्दकृतं श्रीकृष्णस्तवनं सम्पूर्णम् ।

(श्रीकृष्णजन्मखण्ड २१।२००-२२३)

धेनुकभीतैर्गोपबालकैः कृतं श्रीकृष्णस्तवनम्

तं दृष्ट्वा रुरुदुः सर्वे फलानि तत्पुत्रिभ्या । कृष्ण कृष्णेति शब्दं च प्रचक्षुर्बहुधा भृशम् ॥  
अस्मान् रक्ष समागच्छ हे कृष्ण करुणानिधे । हे संकर्षण नो रक्ष प्राणा नो यान्ति दानवात् ॥

हे कृष्ण हे कृष्ण हरे मुरारे गोविन्द दामोदर दीनबन्धो ।

गोपीश गोपेश भवार्णवेऽस्माननन्त नारायण रक्ष रक्ष ॥

भयेऽभये वाथ शूभेऽशूभे वा सुखेषु दुःखेषु च दीननाथ ।

त्वया विनान्यं शरणं भवार्णवे न नोऽस्ति हे माधव रक्ष रक्ष ॥

जय जय गुणसिन्धो कृष्ण भक्तैकबन्धो बहुतरभययुक्तान् बालकान् रक्ष रक्ष ।

जहि दनुजकुलानामीशमस्माकमन्तं सुरकुलबलदर्पं वर्धयेमं निहत्य ॥

इति श्रीब्रह्मवैवर्ते गोपबालकैः कृतं श्रीकृष्णस्तवनं सम्पूर्णम् ।

(श्रीकृष्णजन्मखण्ड २२। २०—२४)

दानवकृतं श्रीकृष्णस्तोत्रम्

कृष्णदर्शनमात्रेण बभूवास्य पुरा स्मृतिः । आत्मानं बुबुधे कृष्णं जगतां कारणं परम् ॥

तेजःस्वरूपमीशं तं दृष्ट्वा तुष्टाव दानवः । यथागमं यथाजन्म गुणातीतं श्रुतेः परम् ॥

दानव उवाच

वामनोऽसि त्वमंशेन मत्पितुर्यज्ञभिक्षुकः । राज्यहर्ता च श्रीहर्ता सुतलस्थलदायकः ॥

बलिभक्तिवशो वीरः सर्वेशो भक्तवत्सलः । शीघ्रं त्वं हिंस मां पापं शापाद् गर्दभरूपिणम् ॥

मुनेर्दुर्वाससः शापादीदृशं जन्म कुत्सितम् । मृत्युरुक्तश्च मुनिना त्वत्तो मम जगत्पते ॥



(श्रीकृष्णजन्मखण्ड २२। ३५—६०)

राधिकौवाच

गोलोकनाथ गोपीश मदीश प्राणवल्लभ । हे दीनबन्धो दीनेश सर्वेश्वर नमोऽस्तु ते ॥  
गोपेश गोकमूहेश यशोदानन्दवर्धन । नन्दात्मज सदानन्द नित्यानन्द नमोऽस्तु ते ॥  
शतमन्योर्मन्युभग ब्रह्मदर्पविनाशक । कालीयदमन प्राणनाथ कृष्ण नमोऽस्तु ते ॥  
शिवाननेश ब्रह्मेश ब्राह्मणेश परात्पर । ब्रह्मस्वरूप ब्रह्मज्ञ ब्रह्मबीज नमोऽस्तु ते ॥  
चराचरतरोर्बीज गुणातीत गुणात्मक । गुणबीज गुणाधार गुणेश्वर नमोऽस्तु ते ॥  
आणिमादिकसिद्धीश सिद्धेः सिद्धिस्वरूपक । तपस्तपस्विंस्तपसां बीजरूप नमोऽस्तु ते ॥  
यदनिर्वचनीयं च वस्तु निर्वचनीयकम् । तत्स्वरूप तयोर्बीज सर्वबीज नमोऽस्तु ते ॥  
अहं सरस्वती लक्ष्मीर्दुर्गा गङ्गा श्रुतिप्रसूः । यस्य पादार्चनात्रित्यं पूज्या तस्मै नमो नमः ॥  
स्पर्शने यस्य भूत्यानां ध्याने चापि दिवानिशम् । पवित्राणि च तीर्थानि तस्मै भगवते नमः ॥

=====

इत्येवमुक्त्वा सा देवी जले संन्यस्य विग्रहम् । मनःप्राणांश्च श्रीकृष्णो तस्थौ स्थाणुसमा सती ॥ १० ॥  
 राधाकृतं हरेः स्तोत्रं त्रिसंध्यं यः पठेन्नरः । हरिभक्तिं च दास्यं च लभेद् राधागतिं ध्रुवम् ॥ ११ ॥  
 विपत्तौ यः पठेद् भक्त्या सद्यः सम्पत्तिमाप्नुयात् । चिरकालगतं द्रव्यं हतं नष्टं च लभ्यते ॥ १२ ॥  
 बन्धुवृद्धिर्भवेत्तस्य प्रसन्नं मानसं परम् । चिन्ताग्रस्तः पठेद् भक्त्या परां निर्वृतिमाप्नुयात् ॥ १३ ॥  
 पतिभेदे पुत्रभेदे मित्रभेदे च संकटे । मासं भक्त्या यदि पठेत्सद्यः संदर्शनं लभेत् ॥ १४ ॥  
 भक्त्या कुमारी स्तोत्रं च शृणुयाद् वत्सरं यदि । श्रीकृष्णसदृशं कान्तं गुणवन्तं लभेद् ध्रुवम् ॥ १५ ॥

इति श्रीब्रह्मवैवर्ते राधाकृतं श्रीकृष्णस्तोत्रं सम्पूर्णम् ।

(श्रीकृष्णजन्मखण्ड २७। १००—११४)

=====

## अष्टावक्रकृतं श्रीकृष्णस्तोत्रम्

अष्टावक्र उवाच

गुणातीत गुणाधार गुणबीज गुणात्मक । गुणीश गुणिनां बीज गुणायन नमोऽस्तु ते ॥  
 सिद्धिस्वरूप सिद्ध्यंश सिद्धिबीज परात्पर । सिद्धिसिद्धगणाधीश सिद्धानां गुरवे नमः ॥  
 हे वेदबीज वेदज्ञ वेदिन् वेदविदां वर । वेदाज्ञातोऽसि रूपेश वेदज्ञेश नमोऽस्तु ते ॥  
 ब्रह्मानन्तेश शेषेन्द्र धर्मादीनामधीश्वर । सर्व सर्वेश शर्वेश बीजरूप नमोऽस्तु ते ॥  
 प्रकृते प्राकृत प्राज्ञ प्रकृतीश परात्पर । संसारवृक्ष तद्बीज फलरूप नमोऽस्तु ते ॥  
 सृष्टिस्थित्यन्तबीजेश सृष्टिस्थित्यन्तकारण । महाविराट् तरोर्बीज राधिकेश नमोऽस्तु ते ॥  
 अहो यस्य त्रयः स्कन्धा ब्रह्मविष्णुमहेश्वराः । शाखा प्रशाखा वेदाद्यास्तपांसि कुसुमानि च ॥  
 संसारविफला एव प्रकृत्यङ्कुरमेव च । तदाधार निराधार सर्वाधार नमोऽस्तु ते ॥  
 तेजोरूप निराकार प्रत्यक्षानूहमेव च । सर्वाकारातिप्रत्यक्ष स्वेच्छामय नमोऽस्तु ते ॥

इति श्रीब्रह्मवैवर्ते अष्टावक्रकृतं श्रीकृष्णस्तोत्रं सम्पूर्णम् ।

(श्रीकृष्णजन्मखण्ड २९। ४०—४८)

=====

## श्रीकृष्णं द्रष्टुमुत्सुकेनाक्रूरेण तदीयमहिम्नो गानम्

अक्रूर उवाच

सुप्रभाताद्य रजनी बभूव मे शुभं दिनम् । तुष्टाश्च गुरवो विप्रा देवा मामिति निश्चितम् ॥  
 कोटिजन्मार्जितं पुण्यं मम स्वयमुपस्थितम् । बभूव मे समुत्पन्नं यद् यत्कर्म शुभाशुभम् ॥  
 चिच्छेद बन्धनिगडं मम बद्धस्य कर्मणा । कारागाराश्च संसारान्मुक्तो यामि हरेः पदम् ॥  
 सुहृदर्थी कृतोऽहं च कंसेन विदुषा रुषा । वरेण तुल्यो देवस्य क्रोधो मम बभूव ह ॥  
 ब्रजराजं समाहर्तुं व्रजं यास्यामि साम्प्रतम् । द्रक्ष्यामि परमं पूज्यं भुक्तिमुक्तिप्रदायिनम् ॥



## राधाकृतं श्रीकृष्णस्तवनम्

राधिकोवाच

प्रफुल्लाहं त्वया नाथ मृता म्लाना च त्वां विना । यथा महौषधिगणः प्रभाते भाति भास्करे ॥  
नक्तं दीपशिखेवाहं त्वया सार्धं त्वया विना । दिने दिने यथा क्षीणा कृष्णपक्षे विधोः कला ॥  
तव वक्षसि मे दीप्तिः पूर्णचन्द्रप्रभासमा । सद्यो मृता त्वया त्यक्ता कुह्नां चन्द्रकला यथा ॥  
ज्वलदग्निशिखेवाहं घृताहुत्या त्वया सह । त्वया विनाहं निर्वाणा शिशिरे पद्मिनी यथा ॥  
चिन्ताज्वरजराग्रस्ता मत्तस्त्वयि गतेऽप्यहम् । अस्तं गते रवौ चन्द्रे ध्वान्तग्रस्ता धरा यथा ॥  
भ्रष्टो वेषस्त्वां विना मे रूपं यौवनचेतनम् । तारावली परिभ्रष्टा सूर्यसूतोदये यथा ॥  
त्वमेवात्मा च सर्वेषां मम नाथो विशेषतः । तनुर्यथाऽऽत्मना त्यक्ता तथाहं च त्वया विना ॥  
पञ्चप्राणात्मकस्त्वं मे मृताहं च त्वया विना । दृष्टेऽश्च गोलकौ यद्दृद् दृष्टिपुत्तलिकां विना ॥  
स्थलं यथा चित्रयुक्तं त्वया सार्धमहं तथा । असंस्कृता त्वया हीना तृणच्छन्ना यथा मही ॥  
त्वया सार्धमहं कृष्ण चित्रयुक्तेव मृण्मयी । त्वां विना जलधौताहं विरूपा मृण्मयीव च ॥  
गोपाङ्गनानां शोभा च त्वया रासेश्वरेण च । हारे स्वर्णविकारे च श्वेतेन मणिना सह ॥  
व्रजराज त्वया सार्धं राजन्ते राजराजयः । यथा चन्द्रेण नभसि ताराराजिर्विराजते ॥  
त्वया शोभा यशोदाया नन्दस्य नन्दनन्दन । यथा शाखाफलस्कन्धैस्तरुाराजिर्विराजते ॥  
त्वया सार्धं गोकुलेश शोभा गोकुलवासिनाम् । यथा सर्वा लोकराजी राजेन्द्रेण विराजते ॥  
रासस्यापि च रासेश त्वया शोभा मनोहरा । राजते देवराजेन यथा स्वर्गेऽमरावती ॥  
वृन्दावनस्य वृक्षाणां त्वं च शोभा पतिर्गतिः । अन्येषां च वनानां च बलवान् केसरी यथा ॥  
त्वया विना यशोदा च निमग्ना शोकसागरे । अप्राप्य वत्सं सुरभिः क्रोशन्ती व्याकुला यथा ॥  
आन्दोलयन्ति नन्दस्य प्राणा दग्धं च मानसम् । त्वया विना तप्तपात्रे यथा धान्यसमूहकः ॥

इति श्रीब्रह्मवैवर्ते राधाकृतं श्रीकृष्णस्तवनं सम्पूर्णम् ।

(श्रीकृष्णजन्मखण्ड ६७।७—२४)

## ब्रह्मकृतं श्रीकृष्णस्तोत्रम्

ब्रह्मोवाच

जय जय जगदीश वन्दितचरण निर्गुण निराकार स्वेच्छामय भक्तानुग्रहनित्यविग्रह गोपवेष  
मायया मायेश सुवेष सुशील शान्त सर्वकान्त दान्त नितान्तज्ञानानन्द परात्परतर प्रकृतेः पर  
सर्वान्तरात्परूप निर्लिप्त साक्षिस्वरूप व्यक्ताव्यक्त निरञ्जन भारवतारण करुणार्णव शोकसंतापग्रसन  
जराभृत्युभयादिहरण शरणपञ्जर भक्तानुग्रहकातर भक्तवत्सल भक्तसंचितधन ॐ नमोऽस्तु ते ॥  
सर्वाधिष्ठातृदेवायेत्युक्त्वा वै प्रीणनाय च । पुनः पुनरुवाचेदं मूर्च्छितश्च बभूव ह ॥  
इति ब्रह्मकृतं स्तोत्रं यः शृणोति समाहितः । तत्सर्वाभीष्टसिद्धिश्च भवत्येव न संशयः ॥  
अपुत्रो लभते पुत्रं प्रियाहीनो लभेत् प्रियाम् । निर्धनो लभते सत्यं परिपूर्णतमं धनम् ॥  
इह लोके सुखं भुक्त्वा चान्ते दास्यं लभेद्धरेः । अचलां भक्तिमाप्नोति मुक्तेरपि सुदुर्लभाम् ॥

इति श्रीब्रह्मवैवर्ते ब्रह्मकृतं श्रीकृष्णस्तोत्रं सम्पूर्णम् ।

(श्रीकृष्णजन्मखण्ड ६९।२३—२७)

## अक्रूरकृतं श्रीकृष्णस्तोत्रम्

अक्रूर उवाच

नमः कारणरूपाय परमात्मस्वरूपिणे । सर्वेषामपि विश्वानामीश्वराय नमो नमः ॥  
 पराय प्रकृतेरीश परात्परतराय च । निर्गुणाय निरीहाय नीरूपाय स्वरूपिणे ॥  
 सर्वदेवस्वरूपाय सर्वदेवेश्वराय च । सर्वदेवाधिदेवाय विश्वादिभूतरूपिणे ॥  
 असंख्येषु च विश्वेषु ब्रह्मविष्णुशिवात्मकः । स्वरूपायादिबीजाय तदीशविश्वरूपिणे ॥  
 नमो गोपाङ्गनेशाय गणेशेश्वररूपिणे । नमः सुरगणेशाय राधेशाय नमो नमः ॥  
 राधारमणरूपाय राधारूपधराय च । राधाराध्याय राधायाः प्राणाधिकतराय च ॥  
 राधासाध्याय राधाधिदेवप्रियतमाय च । राधाप्राणाधिदेवाय विश्वरूपाय ते नमः ॥  
 वेदस्तुतात्मवेदज्ञरूपिणे वेदिने नमः । वेदाधिष्ठातृदेवाय वेदबीजाय ते नमः ॥  
 यस्य लोमसु विश्वानि चासंख्यानि च नित्यशः । महद्विष्णोरीश्वराय विश्वेशाय नमो नमः ॥  
 स्वयं प्रकृतिरूपाय प्रकृताय नमो नमः । प्रकृतीश्वररूपाय प्रधानपुरुषाय च ॥  
 इत्येवं स्तवनं कृत्वा मूर्च्छामाप सभातले । पपात सहसा भूमौ पुनरीशं ददर्श सः ॥  
 बहिःस्थं हृदयस्थं च परमात्मानमीश्वरम् । परितः श्यामरूपं च विश्वस्थं विश्वमेव च ॥  
 अक्रूरं मूर्च्छितं दृष्ट्वा नन्दः सादरपूर्वकम् । रत्नसिंहासने रम्ये वासयामास नारद ॥  
 पप्रच्छ सर्ववृत्तान्तं किञ्चिद् दृष्टमिति त्वया । मिष्टान्नं भोजयामास कुशलं च पुनः पुनः ॥  
 अक्रूरः कथयामास कंसवृत्तान्तमीप्सितम् । स्वपित्रोर्मोक्षणार्थं च गमनं रामकृष्णयोः ॥  
 इत्यक्रूरकृतं स्तोत्रं यः पठेत् सुसमाहितः । अपुत्रो लभते पुत्रमभार्यो लभते प्रियाम् ॥  
 अधनो धनमाप्नोति निर्भूमिरुर्वरां महीम् । हतप्रजः प्रजां लेभे प्रतिष्ठां चाप्रतिष्ठितः ॥

इति श्रीब्रह्मवैवर्ते अक्रूरकृतं श्रीकृष्णस्तोत्रं सम्पूर्णम् ।

(श्रीकृष्णजन्मखण्ड ७०। ५६—७२)

## कंसबान्धवजनकृता श्रीकृष्णस्तुतिः

ब्रह्मादिस्तम्बपर्यन्तमसंख्यं विश्वमेव च । सर्वं चराचराधारं यः सृजत्येव लीलया ॥  
 ब्रह्मेशशेषधर्माश्च दिनेशश्च गणेश्वरः । मुनीन्द्रवर्गो देवेन्द्रो ध्यायते यमहर्निशम् ॥  
 वेदाः स्तुवन्ति यं कृष्णं स्तौति भीता सरस्वती । स्तौति यं प्रकृतिर्दृष्टा प्राकृतं प्रकृतेः परम् ॥  
 स्वेच्छामयं निरीहं च निर्गुणं च निरञ्जनम् । परात्परतरं ब्रह्म परमात्मानमीश्वरम् ॥  
 नित्यं ज्योतिःस्वरूपं च भक्तानुग्रहविग्रहम् । नित्यानन्दं च नित्यं च नित्यमक्षरविग्रहम् ॥  
 सोऽवतीर्णो हि भगवान् भारवतरणाय च । गोपालबालवेषश्च मायेशो मायया प्रभुः ॥  
 स यं हन्ति च सर्वेशो रक्षिता तस्य कः पुमान् । स यं रक्षति सर्वात्मा तस्य हन्ता न कोऽपि च ॥

इति श्रीब्रह्मवैवर्ते कंसबान्धवजनकृता श्रीकृष्णस्तुतिः सम्पूर्णा ।

(श्रीकृष्णजन्मखण्ड ७२। ९९—१०५)



## ब्रह्मादिदेवगणैः कृतं श्रीकृष्णस्तोत्रम्

ब्रह्मोवाच

नाथानिर्वचनीयोऽसि भक्तानुग्रहविग्रह । वेदानिर्वचनीयं च कस्त्वां स्तोतुमिहेश्वरः ॥

श्रीमहादेव उवाच

देहेषु देहिनं शशत् स्थितं निर्लिप्तमेव च । कर्मिणां कर्मणां शुद्धं साक्षिणं साक्षतं विभुम् ।  
किं स्तौमि रूपशून्यं च गुणशून्यं च निर्गुणम् ॥

अनन्त उवाच

किं वा जानाम्यहं नाथ त्वामज्ञोऽनन्तमीश्वरम् । अनन्तकोटिब्राह्माण्डकारणं दुःखतारणम् ॥  
महाविष्णोश्च लोप्तां च विवरेषु जलेषु च । सन्ति विश्वान्यसंख्यानि चित्राणि कृत्रिमाणि च ॥  
सन्ति सन्तश्च देवाश्च ब्रह्मविष्णुशिवात्मकाः । त्वदंशाः प्रतिबिम्बेषु तीर्थानि भारतं तथा ॥  
ब्रह्माण्डैकस्थितोऽहं च सूक्ष्मनागस्वरूपकः । स्थापितश्च त्वया कूर्मे गजेन्द्रे मशको यथा ॥  
परमाणुपरं सूक्ष्मं विश्वेषु नास्ति कुत्रचित् । महाविष्णोः परं स्थूलं समो नास्ति च कुत्रचित् ॥  
महाविष्णोः परस्त्वं च तत्परो नास्ति कश्चन । स्थूलात् स्थूलतरो देवः सूक्ष्मात् सूक्ष्मतमो महान् ॥  
आधारश्च महाविष्णोर्जलरूपो भवान् स्वयम् । जलाधारो हि गोलोकस्त्वं च स्थावररूपधृक् ॥  
सर्वाधारो महान् वायुः श्वासनिःश्वासरूपकः । भक्तानुग्रहदेहस्य नित्यस्य भवतो विभोः ॥  
वक्त्रैर्वहुतरैर्वाथ त्वया दत्तैः पुरैश्च च । स्तोतुमिच्छामि त्वद्योगं न दत्तं ज्ञानमैश्वरम् ॥

देवा ऊचुः

त्वामनन्तं यदि स्तोतुं देवोऽनन्तो न हीश्वरः । न हि स्वयं विधाता च न हि ज्ञानात्मकः शिवः ।

सरस्वती जडीभूता किं कुर्मः स्तवनं वयम् ॥

मुनीन्द्रा ऊचुः

वेदा न शक्ताः स्तोतुं चेत्त्वां चैव ज्ञातुमीश्वरम् । वयं वेदविदः सन्तः किं कुर्मः स्तवनं तव ॥  
इदं स्तोत्रं महापुण्यं देवैश्च मुनिभिः कृतम् । यः पठेत्संयतः शुद्धः पूजाकाले च भक्तितः ॥  
इह लोके सुखं भुक्त्वा लब्ध्वा ज्ञानं निरञ्जनम् । रत्नयानं समारुह्य गोलोकं स च गच्छति ॥

इति श्रीब्रह्मवैवर्ते ब्रह्मादिदेवगणैः कृतं श्रीकृष्णस्तोत्रं सम्पूर्णम् ।

(श्रीकृष्णजन्मखण्ड १००।१९-३३)

## सान्दीपनिना तत्पत्न्या च कृता श्रीकृष्णस्तुतिः

सान्दीपनिरुवाच

परं ब्रह्म परं धाम परमीश परात्पर । स्वेच्छामयं स्वयं ज्योतिर्निर्लिप्तैको निरङ्कुशः ॥  
भक्तैकनाथ भक्तेष्ट भक्तानुग्रहविग्रह । भक्तवाञ्छाकल्पतरो भक्तानां प्राणवल्लभ ॥  
मायया बालरूपोऽसि ब्रह्मेशशेषवन्दितः । मायया भुवि भूपालो भुवो भारक्षयाय च ॥  
योगिनो यं विदन्त्येवं ब्रह्मज्योतिः सनातनम् । ध्यायन्ते भक्तनिवहा ज्योतिरभ्यन्तरे मुदा ॥  
द्विभुजं मुरलीहस्तं सुन्दरं श्यामरूपकम् । चन्दनोक्षितसर्वाङ्गं सस्मितं भक्तवत्सलम् ॥  
पीताम्बरधरं देवं वनमालाविभूषितम् । लीलापाङ्गतरङ्गैश्च निन्दितानङ्गं मूर्च्छितम् ॥  
अलक्तभवनं तद्वत्पादपद्मं सुशोभनम् । कौस्तुभोद्भासिताङ्गं च दिव्यमूर्तिं मनोहरम् ॥



ईषद्धास्यप्रसन्नं च सुवेषं प्रस्तुतं सुरैः । देवदेवं जगन्नाथं त्रैलोक्यमोहनं परम् ॥  
कोटिकन्दर्पलीलाभं कमनीयमनीश्वरम् । अमूल्यरत्ननिर्माणभूषणौघेन भूषितम् ।  
वरं वरेण्यं वरदं वरदानामभीप्सितम् ॥

चतुर्णामपि वेदानां कारणानां च कारणम् । पाठार्थं मत्प्रियस्थानमागतोऽसि च मायया ॥  
पाठं ते लोकशिक्षार्थं रमणं गमनं रणम् । स्वात्मारामस्य च विभोः परिपूर्णतमस्य च ॥  
गुरुपत्न्युवाच

अद्य मे सफलं जन्म सफलं जीवनं मम । पातिव्रत्यं च सफलं सफलं च तपोवनम् ॥  
महश्चहस्तः सफलो दत्तं येनात्रमीप्सितम् । मदाश्रमस्तीर्थपरस्तीर्थपादपदाङ्कितः ।

तत्पादरजसा पूता गृहाः प्राङ्गणमुत्तमम् ॥

यस्य त्वत्पादपद्मं चैवावयोरजन्मखण्डनम् । तावद् दुःखं च शोकश्च तावद् भोगश्च रोगकः ॥  
तावज्जन्मानि कर्माणि क्षुत्पिपासादिकानि च । यावत् त्वत्पादपद्मस्य भजनं नास्ति दर्शनम् ॥  
हे कालकाल भगवन् स्वष्टुः संहर्तुरीश्वर । कृपां कुरु कृपानाथ मायामोहनिकुन्तन ॥

इति श्रीब्रह्मवैवर्ते सान्दीपनिना तत्पत्न्या च कृता श्रीकृष्णस्तुतिः सम्पूर्णा ।

(श्रीकृष्णजन्मखण्ड १०२। ६-२१)

## भीष्मककृतं श्रीकृष्णस्तोत्रम्

भीष्मक उवाच

सर्वान्तरात्मा सर्वेषां साक्षी निर्लिप्त एव च । कर्मिणां कर्मणामेव कारणानां च कारणम् ॥  
केचिद् वदन्ति त्वामेकं ज्योतीरूपं सनातनम् । केचिच्च परमात्मानं जीवो यत्प्रतिबिम्बकः ॥  
केचित् प्राकृतिकं जीवं सगुणं भान्तबुद्ध्यः । केचित्रित्यशरीरं च बुद्धाश्च सूक्ष्मबुद्ध्यः ॥  
ज्योतिरभ्यन्तरे नित्यं देहरूपं सनातनम् । कस्मात्तेजः प्रभवति साकारमीश्वरं विना ॥  
एवं स्तुत्वा स वाचान्तः स्मरन् विष्णुं च नारद । पाद्यं पद्माक्षिते पादपद्मे चायं ददौ मुदा ॥

इति श्रीब्रह्मवैवर्ते भीष्मककृतं श्रीकृष्णस्तोत्रं सम्पूर्णम् ।

(श्रीकृष्णजन्मखण्ड १०७। ८८-९२)

## दुर्वासःकृतं श्रीकृष्णस्तोत्रम्

दुर्वासा उवाच

जय जय जगतां नाथ जितसर्व जनार्दन सर्वात्मक सर्वेश सर्वबीज पुरातन निर्गुण निरीह निर्लिप्त  
निरञ्जन निराकार भक्तानुग्रहविग्रह सत्यस्वरूप सनातन निःस्वरूप नित्यनूतन ब्रह्मेशशेषधनेशवन्दित  
पद्मया सेवितपादपद्म ब्रह्मज्योतिरनिर्वचनीय वेदाविदितगुणरूप महाकाशसम्माननीय परमात्मज्ञमोऽस्तु ते ॥  
इत्येवमुक्त्वा मनसा हरेरनुमतेन च । प्रणम्य तस्थौ विप्रेन्द्रस्तत्रैव पुरतो हरेः ॥  
तमुवाच जगन्नाथो हितं सत्यं पुरातनम् । ज्ञानं च वेदविहितं सर्वेषां च सतां मतम् ॥

इति श्रीब्रह्मवैवर्ते दुर्वासःकृतं श्रीकृष्णस्तोत्रं सम्पूर्णम् ।

(श्रीकृष्णजन्मखण्ड ११२। ५१-५३)

## शिशुपालस्य जीवात्मना कृतं श्रीकृष्णस्तोत्रम्

शिशुपाल उवाच

वेदानां जनकोऽसि त्वं वेदाङ्गानां च माधव । सुराणामसुराणां च प्राकृतानां च देहिनाम् ॥  
सूक्ष्मां विधाय सृष्टिञ्च कल्पभेदं करोषि च । मायया च स्वयं ब्रह्मा शंकरः शेष एव च ॥  
मनवो मुनयश्चैव वेदाश्च सृष्टिपालकाः । कलांशेनापि कलया दिक्पालाश्च ग्रहादयः ॥  
स्वयं पुमान् स्वयं स्त्री च स्वयमेव नपुंसकः । कारणं च स्वयं कार्यं जन्यश्च जनकः स्वयम् ॥  
यन्त्रस्य च गुणो दोषो यन्त्रिणश्च श्रुतौ श्रुतम् । सर्वे यन्त्रा भवान् यन्त्री त्वयि सर्वं प्रतिष्ठितम् ॥  
मम क्षमस्वापराधं मूढस्य द्वारिणस्तव । ब्रह्मशापात् कुबुद्धेश्च रक्ष रक्ष जगद्गुरो ॥  
इति श्रीब्रह्मवैवर्ते शिशुपालस्य जीवात्मना कृतं श्रीकृष्णस्तोत्रं सम्पूर्णम् ।

(श्रीकृष्णजन्मखण्ड ११३।२८—३३)

## बलिकृतं श्रीकृष्णस्तोत्रम्

बलिरुवाच

अदित्याः प्रार्थनेनैव मातुर्देव्या व्रतेन च । पुरा वामनरूपेण त्वयाहं वञ्चितः प्रभो ॥  
सम्पद्रूपा महालक्ष्मीर्दत्ता भक्ताय भक्तितः । शक्राय मत्तो भक्ताय भ्रात्रे पुण्यवते ध्रुवम् ॥  
अधुना मम पुत्रोऽयं बाणः शंकरकिङ्कूरः । आराध्य रक्षितः सोऽपि तेनैव भक्तबन्धुना ॥  
परिपुष्टश्च पार्वत्या यथा मात्रा सुतस्तथा । गृहीतवांश्च तत्कन्यां बलेन युवतीं सतीम् ॥  
समुद्यतश्च तं हन्तुं कार्तिकेनापि वारितः । आगतोऽसि पुनर्हन्तुं पौत्रस्य दमने क्षमम् ॥  
सर्वात्मनश्च सर्वत्र समभावः श्रुतौ श्रुतः । करोषि जगतां नाथ कथमेवं व्यतिक्रमम् ॥  
त्वया च निहतो यो हि तस्य को रक्षिता भुवि । सुदर्शनस्य तेजो हि सूर्यकोटिनिभं परम् ॥  
केषां सुराणामस्त्रेण तदेवमनिवारितम् । यथा सुदर्शनं चैवमस्त्राणां प्रवरं वरम् ॥  
तथा भवश्च देवानां सर्वेषामीश्वरः परः । यथा भवस्तथा कृष्णो विधाता वेधसामपि ॥  
विष्णुः सत्त्वगुणाधारः शिवः सत्त्वाश्रयस्तथा । स्वयं विधाता रजसः सृष्टिकर्ता पितामहः ॥  
कालाग्निरुद्रो भगवान् विश्वसंहारकारकः । तमसश्चाश्रयः सोऽपि रुद्राणां प्रवरो महान् ॥  
स एव शंकरांशश्चाप्यन्ये रुद्राश्च तत्कलाः । भवांश्च निर्गुणस्तेषां प्रकृतेश्च परस्तथा ॥  
सर्वेषां परमात्मा वै प्राणा विष्णुस्वरूपिणः । मानसं च स्वयं ब्रह्मा स्वयं ज्ञानात्मकः शिवः ॥  
प्रवरा सर्वशक्तीनां बुद्धिः प्रकृतिरीश्वरी । स्वात्मनः प्रतिबिम्बस्ते जीवः सर्वेषु देहिषु ॥  
जीवः स्वकर्मणां भोगी स्वयं साक्षी भवांस्तथा । सर्वे यान्ति त्वयि गते नरदेवे यथानुगाः ॥  
सद्यः पतति देहश्च शवोऽस्पृश्यस्त्वया विना । बुद्ध्याः सन्तो न जानन्ति वञ्चितास्तव मायया ॥  
त्वां भजन्त्येव ये सन्तो मायामेतां तरन्ति ते । त्रिगुणा प्रकृतिर्दुर्गा वैष्णवी च सनातनी ॥  
परा नारायणीशानी तव माया दुरत्यया । त्वदंशाः प्रतिविश्वेषु ब्रह्मविष्णुशिवात्मकाः ॥  
सर्वेषामपि विश्वेषामाश्रयो यो महान् विराट् । स शेते च जले योगाद् विश्वेशो गोकुले यथा ॥  
स एव वासुर्भगवान् तस्य देवो भवान् परः । वासुदेव इति ख्यातः पुराविद्धिः प्रकीर्तितः ॥

संक्षिप्त ब्रह्मवैवर्तपुराण

त्वमेव कलया सूर्यस्त्वमेव कलया शशी । कलया च हुताशश्च कलया पवनः स्वयम् ॥  
 कलया वरुणश्चैव कुबेरश्च यमस्तथा । कलया त्वं महेन्द्रश्च कलया धर्म एव च ॥  
 त्वमेव कलया शेष ईशानो निर्ऋतिस्तथा । मुनयो मनवश्चैव ग्रहाश्च फलदायकाः ॥  
 कलाकलायाश्चांशेन सर्वे जीवाश्चराचराः । त्वं ब्रह्म परमं ज्योतिर्ध्यायन्ते योगिनस्तथा ॥  
 तत्त्वाद्विद्यन्ते भक्तास्ते ध्यायन्ते च तदन्तरे । नवीननीरदश्यामं पीतकौशेयवाससम् ॥  
 ईषद्धास्यप्रसन्नास्यं भक्तेशं भक्तवत्सलम् । चन्दनोक्षितसर्वाङ्गं द्विभुजं मुरलीधरम् ॥  
 मयूरपिच्छचूडं च मालतीमाल्यभूषितम् । अमूल्यरत्ननिर्माणकेयूरवलयान्वितम् ॥  
 मणिकुण्डलयुग्मेन गण्डस्थलविराजितम् । रत्नसाराङ्गुलीयं च कृष्णन्मङ्गीररञ्जितम् ॥  
 कोटिकन्दर्पलीलाभं शरत्कमललोचनम् । शरत्पूर्णन्दुनिन्द्यास्यं चन्द्रकोटिसमप्रभम् ॥  
 वीक्षितं सस्मिताभिश्च गोपीनां कोटिकोटिभिः । वयस्यैः पार्षदैर्गोपैः सेवितं श्वेतचामरैः ॥  
 गोपबालकवेषं च राधावक्षःस्थलस्थितम् । ध्यानासाध्यं दुराराध्यं ब्रह्मेशशेषवन्दितम् ॥  
 सिद्धेन्द्रैश्च मुनीन्द्रैश्च योगीन्द्रैः प्रणतं स्तुतम् । वेदानिर्वचनीयं च परं स्वेच्छामयं विभुम् ॥  
 स्थूलात् स्थूलतमं रूपं सूक्ष्मात् सूक्ष्मतमं परम् । सत्यं नित्यं प्रशस्तं च प्रकृतेः परमीश्वरम् ॥  
 निर्लिप्तं च निरीहं च भगवन्तं सनातनम् । एवं ध्यात्वा च ते पूताः स्निग्धदूर्वाक्षताञ्जलम् ॥  
 पद्मापद्मार्चिते पादपद्मे च दातुमुत्सुकाः । वेदाः स्तोतुमशक्तास्त्वामशक्ता सा सरस्वती ॥  
 शेषः स्तोतुमशक्तश्च स्वयम्भूः शम्भुरीश्वरम् । गणेशश्च दिनेशश्च महेन्द्रश्चन्द्र एव च ॥  
 स्तोतुं नालं धनेशश्च किमन्ये जडबुद्धयः । गुणातीतमनीहं च किं स्तौमि निर्गुणं परम् ॥  
 अपण्डितोऽहमसुरो न सुरः क्षन्तुमर्हसि ।

इति श्रीब्रह्मवैवर्ते बलिकृतं श्रीकृष्णस्तोत्रं सम्पूर्णम् ।

(श्रीकृष्णजन्मखण्ड ११९। २३-५९ १/२)

## राधाकृतं श्रीकृष्णस्तोत्रम्

राधिकोवाच

अद्य मे सफलं जन्म जीवितं च सुजीवितम् । यद् दृष्ट्वा मुखचन्द्रं ते सुस्निग्धं लोचनं मनः ॥  
 पञ्च प्राणाश्च स्निग्धाश्च परमात्मा च सुप्रियः । उभयोर्हर्षबीजं च दुर्लभं बन्धुदर्शनम् ॥  
 शोकार्णवे निमग्राहं प्रदग्धा विरहानलैः । त्वद्दृष्ट्यामृतवृष्ट्या च सुषिक्ताद्य सुशीतला ॥  
 शिवा शिवप्रदाहं च शिवबीजा त्वया सह । शिवस्वरूपा निश्चेष्टाप्यदृष्टा च त्वया विना ॥  
 त्वयि तिष्ठति देहे च देही श्रीमाञ्जुचिः स्वयम् । सर्वशक्तिस्वरूपश्च शवरूपो गते त्वयि ॥  
 स्त्रीपुंसोर्विरहो नाथ सामान्यश्च सुदारुणः । यान्त्येव शक्तिभिः प्राणा विच्छेदात् परमात्मनः ॥  
 इत्युक्त्वा राधिका देवी परमात्मानमीश्वरम् । स्वासने वासयामास कृत्वा पादार्चनं मुदा ॥

इति श्रीब्रह्मवैवर्ते राधाकृतं श्रीकृष्णस्तोत्रं सम्पूर्णम् ।

(श्रीकृष्णजन्मखण्ड १२५। १५-२१)

## ब्रह्माण्डपावनं श्रीकृष्णकवचम्

शौनक उवाच

किं स्तोत्रं कवचं विष्णोर्मन्त्रपूजाविधिः पुरा । दत्तो वसिष्ठस्ताभ्यां च तं भवान् वक्तुमर्हति ॥  
द्वादशाक्षरमन्त्रं च शूलिनः कवचादिकम् । दत्तं गन्धर्वराजाय वसिष्ठेन च किं पुरा ॥  
तदपि ब्रूहि हे सौते श्रोतुं कौतूहलं मम । शंकरस्तोत्रकवचं मन्त्रं दुर्गतिनाशनम् ॥

सौतिरुवाच

तुष्टाव येन स्तोत्रेण मालती परमेश्वरम् । तदेव स्तोत्रं दत्तं च मन्त्रं च कवचं शृणु ॥  
ॐ नमो भगवते रासमण्डलेशाय स्वाहा । इमं मन्त्रं कल्पतरुं प्रददी षोडशाक्षरम् ॥  
पुरा दत्तं कुमाराय ब्रह्मणा पुष्करे हरेः । पुरा दत्तं च कृष्णेन गोलोके शंकराय च ॥  
ध्यानं च विष्णोर्वेदोक्तं शाश्वतं सर्वदुर्लभम् । मूलेन सर्वं देयं च नैवेद्यादिकमुत्तमम् ॥  
अतीवगुप्तं कवचं पितुर्वक्त्रान्मया श्रुतम् । पित्रे दत्तं पुरा विप्र गङ्गायां शूलिना ध्रुवम् ॥  
शूलिने ब्रह्मणे दत्तं गोलोके रासमण्डले । धर्माय गोपीकान्तेन कृपया परमाद्भुतम् ॥

ब्रह्मोवाच

राधाकान्त महाभाग कवचं यत् प्रकाशितम् । ब्रह्माण्डपावनं नाम कृपया कथय प्रभो ॥  
मां महेशं च धर्मं च भक्तं च भक्तवत्सल । त्वत्प्रसादेन पुत्रेभ्यो दास्यामि भक्तिसंयुतः ॥

श्रीकृष्ण उवाच

शृणु वक्ष्यामि ब्रह्मेश धर्मेदं कवचं परम् । अहं दास्यामि युष्मभ्यं गोपनीयं सुदुर्लभम् ॥  
यस्मै कस्मै न दातव्यं प्राणतुल्यं ममैव हि । यत्तेजो मम देहेऽस्ति तत्तेजः कवचेऽपि च ॥  
कुरु सृष्टिमिदं धृत्वा धाता त्रिजगतां भव । संहर्ता भव हे शम्भो मम तुल्यो भवे भव ॥  
हे धर्म त्वमिदं धृत्वा भव साक्षी च कर्मणाम् । तपसां फलदाता च यूयं भवत मद्वरात् ॥  
ब्रह्माण्डपावनस्यास्य कवचस्य हरिः स्वयम् । ऋषिश्छन्दश्च गायत्री देवोऽहं जगदीश्वरः ॥  
धर्मार्थकाममोक्षेषु विनियोगः प्रकीर्तितः । त्रिलक्षवारपठनात् सिद्धिदं कवचं विधे ॥  
यो भवेत् सिद्धकवचो मम तुल्यो भवेत्तु सः । तेजसा सिद्धियोगेन ज्ञानेन विक्रमेण च ॥  
प्रणवो मे शिरः पातु नमो रासेश्वराय च । भालं पायात्रेत्रयुग्मं नमो राधेश्वराय च ॥  
कृष्णः पायाच्छेत्रयुग्मं हे हरे घ्राणमेव च । जिह्विकां वह्निजाया तु कृष्णायेति च सर्वतः ॥  
श्रीकृष्णाय स्वाहेति च कण्ठं पातु षडक्षरः । ह्रीं कृष्णाय नमो वक्त्रं क्लीं पूर्वश्च भुजद्वयम् ॥  
नमो गोपाङ्गनेशाय स्कन्धावष्टाक्षरोऽवतु । दन्तपंक्तिमोष्ठयुग्मं नमो गोपीश्वराय च ॥  
ॐ नमो भगवते रासमण्डलेशाय स्वाहा । स्वयं वक्षःस्थलं पातु मन्त्रोऽयं षोडशाक्षरः ॥  
ऐं कृष्णाय स्वाहेति च कर्णयुग्मं सदावतु । ॐ विष्णवे स्वाहेति च कपोलं सर्वतोऽवतु ॥  
ॐ हरये नम इति पृष्ठं पादं सदावतु । ॐ गोवर्धनधारिणे स्वाहा सर्वशरीरकम् ॥  
प्राच्यां मां पातु श्रीकृष्ण आग्नेय्यां पातु माधवः । दक्षिणे पातु गोपीशो नैर्ऋत्यां नन्दनन्दनः ॥  
वारुण्यां पातु गोविन्दो वायव्यां राधिकेश्वरः । उत्तरे पातु रासेश ऐशान्यामच्युतः स्वयम् ॥

\*\*\*\*\*

संततं सर्वतः पातु परो नारायणः स्वयम् । इति ते कथितं ब्रह्मन् कवचं परमाद्भुतम् ॥  
मम जीवनतुल्यं च युष्मभ्यं दत्तमेव च । अश्वमेधसहस्राणि वाजपेयशतानि च ।  
कलां नार्हन्ति तान्येव कवचस्यैव धारणात् ॥

गुरुमभ्यर्च्य विधिवद् वस्त्रालंकारचन्दनैः । स्नात्वा तं च नमस्कृत्य कवचं धारयेत् सुधीः ॥  
कवचस्य प्रसादेन जीवन्मुक्तो भवेन्नरः । यदि स्यात् सिद्धकवचो विष्णुरेव भवेद् द्विज ॥  
इति श्रीब्रह्मवैवर्ते ब्रह्माण्डपावनं श्रीकृष्णकवचं सम्पूर्णम् ।

(ब्रह्मखण्ड १९।८-३८)

\*\*\*\*\*

## त्रैलोक्यविजयं नाम श्रीकृष्णकवचम्

महादेव उवाच

त्रैलोक्यविजयस्यास्य कवचस्य प्रजापतिः । ऋषिश्छन्दश्च गायत्री देवो राधेश्वरः स्वयम् ॥  
त्रैलोक्यविजयप्राप्तौ विनियोगः प्रकीर्तितः । परात्परं च कवचं त्रिषु लोकेषु दुर्लभम् ॥  
प्रणवो मे शिरः पातु श्रीकृष्णाय नमः सदा । पायात् कपालं कृष्णाय स्वाहा पञ्चाक्षरः स्मृतः ॥  
कृष्णोति पातु नेत्रे च कृष्णस्वाहेति तारकम् । हरये नम इत्येवं भूलतां पातु मे सदा ॥  
ॐ गोविन्दाय स्वाहेति नासिकां पातु संततम् । गोपालाय नमो गण्डौ पातु मे सर्वतः सदा ॥  
ॐ नमो गोपाङ्गनेशाय कर्णौ पातु सदा मम । ॐ कृष्णाय नमः शश्वत् पातु मेऽधरयुग्मकम् ॥  
ॐ गोविन्दाय स्वाहेति दन्तार्त्ती मे सदावतु । ॐ कृष्णाय दन्तरन्ध्रं दन्तोर्ध्वं क्लीं सदावतु ॥  
ॐ श्रीकृष्णाय स्वाहेति जिह्विकां पातु मे सदा । राधेश्वराय स्वाहेति तालुकं पातु मे सदा ॥  
राधिकेशाय स्वाहेति कण्ठं पातु सदा मम । नमो गोपाङ्गनेशाय वक्षः पातु सदा मम ॥  
ॐ गोपेशाय स्वाहेति स्कन्धं पातु सदा मम । नमः किशोरवेशाय स्वाहा पृष्ठं सदावतु ॥  
उदरं पातु मे नित्यं मुकुन्दाय नमः सदा । ॐ ह्रीं क्लीं कृष्णाय स्वाहेति करौ पातु सदा मम ॥  
ॐ विष्णवे नमो बाहुयुग्मं पातु सदा मम । ॐ ह्रीं भगवते स्वाहा नखरं पातु मे सदा ॥  
ॐ नमो नारायणायेति नखरन्ध्रं सदावतु । ॐ ह्रीं ह्रीं पद्मनाभाय नाभिं पातु सदा मम ॥  
ॐ सर्वेशाय स्वाहेति कङ्कालं पातु मे सदा । ॐ गोपीरमणाय स्वाहा नितम्बं पातु मे सदा ॥  
ॐ गोपीरमणनाथाय पादौ पातु सदा मम । ॐ ह्रीं श्रीं रसिकेशाय स्वाहा सर्वं सदावतु ॥  
ॐ केशवाय स्वाहेति मम केशान् सदावतु । नमः कृष्णाय स्वाहेति ब्रह्मरन्ध्रं सदावतु ॥  
ॐ माधवाय स्वाहेति लोमानि मे सदावतु । ॐ ह्रीं श्रीं रसिकेशाय स्वाहा सर्वं सदावतु ॥  
परिपूर्णतमः कृष्णः प्राच्यां मां सर्वदावतु । स्वयं गोलोकनाथो मामाग्नेय्यां दिशि रक्षतु ॥  
पूर्णब्रह्मस्वरूपश्च दक्षिणे मां सदावतु । नैऋत्यां पातु मां कृष्णः पश्चिमे पातु मां हरिः ॥  
गोविन्दः पातु मां शश्वद् वायव्यां दिशि नित्यशः । उत्तरे मां सदा पातु रसिकानां शिरोमणिः ॥  
ऐशान्यां मां सदा पातु वृन्दावनविहारकृत् । वृन्दावतीप्राणनाथः पातु मामूर्ध्वदेशतः ॥  
सदैव माधवः पातु बलिहारी महाबलः । जले स्थले चान्तरिक्षे नृसिंहः पातु मां सदा ॥  
स्वप्ने जागरणे शश्वत् पातु मां माधवः सदा । सर्वान्तरात्मा निर्लिप्तः पातु मां सर्वतो विभुः ॥  
इति ते कथितं वत्स सर्वमन्त्रौघविग्रहम् । त्रैलोक्यविजयं नाम कवचं परमाद्भुतम् ॥  
मया श्रुतं कृष्णकवचात् प्रवक्तव्यं न कस्यचित् । गुरुमभ्यर्च्य विधिवत् कवचं धारयेत्तु यः ॥  
कण्ठे वा दक्षिणे बाहौ सोऽपि विष्णुर्न संशयः । स च भक्तो वसेद् यत्र लक्ष्मीर्वाणी वसेत्ततः ॥



(गणपतिखण्ड ३१। २३-५७)

(श्रीकृष्णजन्मखण्ड १२।१७-३६)



## श्रीराधास्तोत्राणि

### श्रीराधायाः परीहारस्तोत्रम्

त्वं देवी जगतां माता विष्णुमाया सनातनी । कृष्णप्राणाधिदेवी च कृष्णप्राणाधिका शुभा ॥  
 कृष्णप्रेममयी शक्तिः कृष्णसौभाग्यरूपिणी । कृष्णभक्तिप्रदे राधे नमस्ते मङ्गलप्रदे ॥  
 अद्य मे सफलं जन्म जीवनं सार्धकं मम । पूजितासि मया सा च या श्रीकृष्णेन पूजिता ॥  
 कृष्णवक्षसि या राधा सर्वसौभाग्यसंयुता । रासे रासेश्वरीरूपा वृन्दा वृन्दावने वने ॥  
 कृष्णप्रिया च गोलोके तुलसी कानने तु या । चम्पावती कृष्णसंगे क्रीडा चम्पककानने ॥  
 चन्द्रावली चन्द्रवने शतशृङ्गे सतीति च । विरजादर्पहन्त्री च विरजातटकानने ॥  
 पद्मावती पद्मवने कृष्णा कृष्णसरोवरे । भद्रा कुञ्जकुटीरे च काम्या च काम्यके वने ॥  
 वैकुण्ठे च महालक्ष्मीर्वाणी नारायणोरसि । क्षीरोदे सिन्धुकन्या च मर्त्ये लक्ष्मीर्हरिप्रिया ॥  
 सर्वस्वर्गे स्वर्गलक्ष्मीर्देवदुःखविनाशिनी । सनातनी विष्णुमाया दुर्गा शंकरवक्षसि ॥  
 सावित्री वेदमाता च कलया ब्रह्मवक्षसि । कलया धर्मपत्नी त्वं नरनारायणप्रसूः ॥  
 कलया तुलसी त्वं च गङ्गा भुवनपावनी । लोमकूपोद्भवा गोप्यः कलांशा रोहिणी रतिः ॥  
 कलाकलांशरूपा च शतरूपा शची दितिः । अदितिर्देवमाता च त्वत्कलांशा हरिप्रिया ॥  
 देव्यश्च मुनिपत्न्यश्च त्वत्कलाकलया शुभे । कृष्णभक्तिं कृष्णदास्यं देहि मे कृष्णपूजिते ॥  
 एवं कृत्वा परीहारं स्तुत्वा च कवचं पठेत् । पुरा कृतं स्तोत्रमेतद् भक्तिदास्यप्रदं शुभम् ॥

इति श्रीब्रह्मवैवर्ते श्रीराधायाः परीहारस्तोत्रं सम्पूर्णम् ।

(प्रकृतिखण्ड ५५।४४-५७)

### श्रीकृष्णकृतं श्रीराधास्तोत्रम्

श्रीकृष्ण उवाच

एवमेव प्रियोऽहं ते प्रमोदश्चैव ते मयि । सुख्यक्तमद्य कापट्यवचनं ते वरानने ॥  
 हे कृष्ण त्वं मम प्राणा जीवात्मेति च संततम् । ब्रूषे नित्यं तु यत् प्रेम्णा साम्प्रतं तद् गतं द्रुतम् ॥  
 अस्माकं वचनं सत्यं यद् ब्रवीमीति तद् ध्रुवम् । पञ्चप्राणाधिदेवी त्वं राधा प्राणाधिकेति मे ॥  
 शक्तो न रक्षितुं त्वां च यान्ति प्राणास्त्वया विना । विनाधिष्ठातृदेवीं च को वा कुत्र च जीवति ॥  
 महाविष्णोश्च माता त्वं मूलप्रकृतिरीश्वरी । सगुणा त्वं च कलया निर्गुणा स्वयमेव तु ॥  
 ज्योतीरूपा निराकारा भक्तानुग्रहविग्रहा । भक्तानां रुचिर्वैचित्र्यान्नानामूर्तीश्च विभ्रती ॥  
 महालक्ष्मीश्च वैकुण्ठे भारती च सतां प्रसूः । पुण्यक्षेत्रे भारते च सती त्वं पार्वती तथा ॥  
 तुलसी पुण्यरूपा च गङ्गा भुवनपावनी । ब्रह्मलोके च सावित्री कलया त्वं वसुन्धरा ॥  
 गोलोके राधिका त्वं च सर्वगोपालकेश्वरी । त्वया विनाहं निर्जीवो ह्यशक्तः सर्वकर्मसु ॥  
 शिवः शक्तस्त्वया शक्त्या शवाकारस्त्वया विना । वेदकर्ता स्वयं ब्रह्मा वेदमात्रा त्वया सह ॥  
 नारायणस्त्वया लक्ष्म्या जगत्पाता जगत्पतिः । फलं ददाति यज्ञश्च त्वया दक्षिणया सह ॥  
 विभर्ति सृष्टिं शेषश्च त्वां कृत्वा मस्तके भुवम् । विभर्ति गङ्गारूपां त्वां मूर्ध्नि गङ्गाधरः शिवः ॥  
 शक्तिमच्च जगत् सर्वं शवरूपं त्वया विना । वक्ता सर्वस्त्वया वाण्या सूतो मूकस्त्वया विना ॥

(प्रकृतिखण्ड ५५। ७३—१०१)

ब्रह्मोवाच

सुदुर्लभं च सर्वेषां भारते च विशेषतः । षष्टिवर्षसहस्राणि तपस्तप्तं पुरा मया ॥  
 भास्करो पुष्करो तीर्थे कृष्णस्य परमात्मनः । आजगाम वरं दातुं वरदाता हरिः स्वयम् ॥  
 वरं वृणीष्वेत्युक्ते च स्वाभीष्टं च वृतं मुदा । राधिकाचरणाभ्योजं सर्वेषामपि दुर्लभम् ॥  
 हे गुणातीत मे शीघ्रमधुनैव प्रदर्शय । मयेत्युक्तो हरिरयमुवाच मां तपस्विनम् ॥  
 दर्शयिष्यामि काले च वत्सेदानीं क्षमेति च । न हीश्वराज्ञा विफला तेन दृष्टं पदाम्बुजम् ॥  
 सर्वेषां वाञ्छितं मातर्गोलोके भारतेऽधुना । सर्वा देव्यः प्रकृत्यंशा जन्याः प्राकृतिका ध्रुवम् ॥  
 त्वं कृष्णाङ्गार्धसम्भूता तुल्या कृष्णेन सर्वतः । श्रीकृष्णस्त्वमयं राधा त्वं राधा वा हरिः स्वयम् ॥  
 न हि वेदेषु मे दृष्ट इति केन निरूपितम् । ब्रह्माण्डाद् बहिरूर्ध्वं च गोलोकोऽस्ति यथाम्बिके ॥  
 वैकुण्ठश्चाप्यजन्यश्च त्वमजन्या तथाम्बिके । यथा समस्तब्रह्माण्डे श्रीकृष्णांशांशजीविनः ॥  
 तथा शक्तिस्वरूपा त्वं तेषु सर्वेषु संस्थिता । पुरुषाश्च हरेरंशास्त्वदंशा निखिलाः स्त्रियः ॥  
 आत्मनो देहरूपा त्वमस्याधारस्त्वमेव हि । अस्या नु प्राणैस्त्वं मातस्त्वत्प्राणैरयमीश्वरः ॥  
 किमहो निर्मितः केन हेतुना शिल्पकारिणा । नित्योऽयं च यथा कृष्णस्त्वं च नित्या तथाम्बिके ॥  
 अस्यांशा त्वं त्वदंशो वाप्ययं केन निरूपितः । अहं विधाता जगतां वेदानां जनकः स्वयम् ॥  
 तं पठित्वा गुरुमुखाद् भवन्त्येव यथा जनाः । गुणानां वा स्तवानां ते शतांशं वक्तुमक्षमः ॥



.....

इदं स्तोत्रं महापुण्यं तुभ्यं दत्तं मया मुने । निन्दकायावैष्णवाय न दातव्यं महामुने ॥  
यावज्जीवमिदं स्तोत्रं त्रिसंध्यं यः पठेन्नरः । राधामाधवयोः पादपद्मे भक्तिर्भवेदिह ॥  
अन्ते लभेत्तयोर्दास्यं शश्वत्सहचरो भवेत् । अणिमादिकसिद्धिं च सम्प्राप्य नित्यविग्रहम् ॥  
व्रतदानोपवासैश्च सर्वैर्नियमपूर्वकैः । चतुर्णां चैव वेदानां पाठैः सर्वार्थसंयुतैः ॥  
सर्वेषां यज्ञतीर्थानां करणैर्विधिबोधितैः । प्रदक्षिणेन भूमेश्च कृत्स्नाया एव सप्तधा ॥  
शरणागतरक्षायामज्ञानां ज्ञानदानतः । देवानां वैष्णवानां च दर्शनेनापि यत् फलम् ॥  
तदेव स्तोत्रपाठस्य कलां नार्हति षोडशीम् । स्तोत्रस्यास्य प्रभावेण जीवन्मुक्तो भवेन्नरः ॥  
इति श्रीब्रह्मवैवर्ते श्रीनारायणकृतं राधाषोडशनामवर्णनम् ।

(श्रीकृष्णजन्मखण्ड १७। २२०—२४६)

उद्धवकृतं श्रीराधास्तोत्रम्

उद्भव उवाच

वन्दे राधापदाम्भोजं ब्रह्मादिसुरवन्दितम् । यत्कीर्तिकीर्तनेनैव पुनाति भुवनत्रयम् ॥  
 नमो गोकुलवासिन्यै राधिकायै नमो नमः । शतशृङ्गनिवासिन्यै चन्द्रावत्यै नमो नमः ॥  
 तुलसीवनवासिन्यै वृन्दारण्यै नमो नमः । रासमण्डलवासिन्यै रासेश्वर्यै नमो नमः ॥  
 विरजातीरवासिन्यै वृन्दायै च नमो नमः । वृन्दावनविलासिन्यै कृष्णायै च नमो नमः ॥  
 नमः कृष्णप्रियायै च शान्तायै च नमो नमः । कृष्णवक्षःस्थितायै च तत्प्रियायै नमो नमः ॥  
 नमो वैकुण्ठवासिन्यै महालक्ष्म्यै नमो नमः । विद्याधिष्ठातृदेव्यै च सरस्वत्यै नमो नमः ॥  
 सर्वेश्वर्याधिदेव्यै च कमलायै नमो नमः । पद्मनाभप्रियायै च पद्मायै च नमो नमः ॥  
 महाविष्णोश्च मात्रे च पराद्यायै नमो नमः । नमः सिन्धुसुतायै च मर्त्यलक्ष्म्यै नमो नमः ॥  
 नारायणप्रियायै च नारायण्यै नमो नमः । नमोऽस्तु विष्णुमायायै वैष्णव्यै च नमो नमः ॥  
 महामायास्वरूपायै सम्पदायै नमो नमः । नमः कल्याणरूपिण्यै शुभायै च नमो नमः ॥  
 मात्रे चतुर्णां वेदानां सावित्र्यै च नमो नमः । नमो दुर्गविनाशिन्यै दुर्गादेव्यै नमो नमः ॥  
 तेजःसु सर्वदेवानां पुरा कृतयुगे मुदा । अधिष्ठानकृतायै च प्रकृत्यै च नमो नमः ॥  
 नमस्त्रिपुरहारिण्यै त्रिपुरायै नमो नमः । सुन्दरीषु च रम्यायै निर्गुणायै नमो नमः ॥  
 नमो निद्रास्वरूपायै निर्गुणायै नमो नमः । नमो दक्षसुतायै च नमः सत्यै नमो नमः ॥  
 नमः शैलसुतायै च पार्वत्यै च नमो नमः । नमो नमस्तपस्विन्यै ह्युमायै च नमो नमः ॥  
 निराहारस्वरूपायै ह्यपर्णायै नमो नमः । गौरीलोकविलासिन्यै नमो गौर्यै नमो नमः ॥  
 नमः कैलासवासिन्यै माहेश्वर्यै नमो नमः । निद्रायै च दयायै च श्रद्धायै च नमो नमः ॥  
 नमो धृत्यै क्षमायै च लज्जायै च नमो नमः । तृष्णायै क्षुत्स्वरूपायै स्थितिकर्त्र्यै नमो नमः ॥  
 नमः संहाररूपिण्यै महामार्यै नमो नमः । भयायै चाभयायै च मुक्तिदायै नमो नमः ॥  
 नमः स्वधायै स्वाहायै शान्त्यै कान्त्यै नमो नमः । नमस्तुष्ट्यै च पुष्ट्यै च दयायै च नमो नमः ॥  
 नमो निद्रास्वरूपायै श्रद्धायै च नमो नमः । क्षुत्पिपासास्वरूपायै लज्जायै च नमो नमः ॥  
 नमो धृत्यै क्षमायै च चेतनायै नमो नमः । सर्वशक्तिस्वरूपिण्यै सर्वमात्रे नमो नमः ॥  
 अग्नौ दाहस्वरूपायै भद्रायै च नमो नमः । शोभायै पूर्णचन्द्रे च शरत्पद्मे नमो नमः ॥  
 नास्ति भेदो यथा देवि दुग्धधावत्ययोः सदा । यथैव गन्धधूम्योश्च यथैव जलशैत्ययोः ॥  
 यथैव शब्दनभसोज्योतिःसूर्यकयोर्यथा । लोके वेदे पुराणे च राधामाधवयोस्तथा ॥

\*\*\*\*\*

चेतनं कुरु कल्याणि देहि मामुत्तरं सति । इत्युक्त्वा चोद्धवस्तत्र प्रणनाम पुनः पुनः ॥  
इत्युद्धवकृतं स्तोत्रं यः पठेद् भक्तिपूर्वकम् । इह लोके सुखं भुक्त्वा यात्यन्ते हरिमन्दिरम् ॥  
न भवेद् बन्धुविच्छेदो रोगः शोकः सुदारुणः । प्रोषिता स्त्री लभेत् कान्तं भार्याभेदी लभेत् प्रियाम् ॥  
अपुत्रो लभते पुत्रान् निर्धनो लभते धनम् । निर्भूमिलभते भूमिं प्रजाहीनो लभेत् प्रजाम् ॥  
रोगाद् विमुच्यते रोगी बद्धो मुच्येत बन्धनात् । भयान्मुच्येत भीतस्तु मुच्येतापन्न आपदः ॥

अस्पष्टकीर्तिः सुयशा मूर्खो भवति पण्डितः ॥

इति श्रीब्रह्मवैवर्ते उद्धवकृतं श्रीराधास्तोत्रं सम्पूर्णम् ।

(श्रीकृष्णजन्मखण्ड ९२।६३—९३)

\*\*\*\*\*

## उद्धवकृता श्रीराधाप्रार्थना

उद्धव उवाच

चेतनं कुरु कल्याणि जगन्मातर्नमोऽस्तु ते । त्वमेव प्राक्तनं सर्वं कृष्णं द्रक्ष्यसि साम्प्रतम् ॥  
त्वन्नो विश्वं पवित्रं च त्वत्पादरजसा मही । सुपवित्रं त्वद्ददनं पुण्यवत्यश्च गोपिकाः ॥  
लोकास्त्वामेव गायन्ति गीतैर्मङ्गलसंस्तवैः । त्वत्सुकीर्तिं च वेदाश्च सनकाद्याश्च संततम् ॥  
कृतपापहरां पुण्यां तीर्थपूजां च निर्मलाम् । हरिभक्तिप्रदां भद्रां सर्वविघ्नविनाशिनीम् ॥  
त्वमेव राधा त्वं कृष्णस्त्वं पुमान् प्राकृतिः परा । राधामाधवयोर्भेदो न पुराणे श्रुतौ तथा ॥  
इति श्रीब्रह्मवैवर्ते उद्धवकृता श्रीराधाप्रार्थना सम्पूर्णा ।

(श्रीकृष्णजन्मखण्ड ९४।३—७)

\*\*\*\*\*

## गणेशकृतं श्रीराधास्तवनम्

श्रीगणेश उवाच

तव पूजा जगन्मातर्लोकशिक्षाकरी शुभे । ब्रह्मस्वरूपा भवती कृष्णवक्षःस्थलस्थिता ॥  
यत्पादपद्ममनुलं ध्यायन्ते ते सुदुर्लभम् । सुरा ब्रह्मेशशेषाद्या मुनीन्द्राः सनकादयः ॥  
जीवन्मुक्ताश्च भक्ताश्च सिद्धेन्द्राः कपिलादयः । तस्य प्राणाधिदेवी त्वं प्रिया प्राणाधिका परा ॥  
यामाङ्गनिर्मिता राधा दक्षिणाङ्गश्च माधवः । महालक्ष्मीर्जगन्माता तव वामाङ्गनिर्मिता ॥  
वसोः सर्वनिवासस्य प्रसूस्त्वं परमेश्वरी । वेदानां जगतामेव मूलप्रकृतिरीश्वरी ॥  
सर्वाः प्राकृतिका मातः सृष्ट्यां च त्वद्विभूतयः । विश्वानि कार्यरूपाणि त्वं च कारणरूपिणी ॥  
प्रलये ब्रह्मणः पाते तन्निमेषो हरेरपि । आदौ राधां समुच्चार्य पश्चात् कृष्णं परात्परा ॥  
स एव पण्डितो योगी गोलोकं याति लीलया । व्यतिक्रमे महापापी ब्रह्महत्यां लभेद् ध्रुवम् ॥  
जगतां भवती माता परमात्मा पिता हरिः । पितुरेव गुरुर्माता पूज्या बन्धा परात्परा ॥  
भजते देवमन्यं वा कृष्णं वा सर्वकारणम् । पुण्यक्षेत्रे महामूढो यदि निन्दति राधिकाम् ॥  
वंशहानिर्भवेत्तस्य दुःखशोकमिहैव च । पच्यते निरये घोरे यावच्चन्द्रदिवाकरौ ॥  
गुरुश्च ज्ञानोद्गिरणाज्ज्ञानं स्यान्मन्त्रतन्त्रयोः । स च मन्त्रश्च तत्तन्त्रं भक्तिः स्याद् युवयोर्यतः ॥  
निषेव्य मन्त्रं देवानां जीवा जन्मनि जन्मनि । भक्ता भवन्ति दुर्गायाः पादपद्मे सुदुर्लभे ॥  
निषेव्य मन्त्रं शम्भोश्च जगतां कारणस्य च । तदा प्राप्नोति युवयोः पादपद्मं सुदुर्लभम् ॥





\*\*\*\*\*

ॐ रां रासेश्वरीडेन्तं स्कन्धं पातु नमोऽन्तकम् । ॐ रां रासविलासिन्यै स्वाहा पृष्ठं सदावतु ॥  
 वृन्दावनविलासिन्यै स्वाहा वक्षः सदावतु । तुलसीवनवासिन्यै स्वाहा पातु नितम्बकम् ॥  
 कृष्णप्राणाधिकाडेन्तं स्वाहान्तं प्रणवादिकम् । पादयुग्मं च सर्वाङ्गं संततं पातु सर्वतः ॥  
 राधा रक्षतु प्राच्यां च बह्वी कृष्णप्रियावतु । दक्षे रासेश्वरी पातु गोपीशा नैर्ऋतेऽवतु ॥  
 पश्चिमे निर्गुणा पातु वायव्ये कृष्णपूजिता । उत्तरे संततं पातु मूलप्रकृतिरीश्वरी ॥  
 सर्वेश्वरी सदृशान्यां पातु मां सर्वपूजिता । जले स्थले चान्तरिक्षे स्वप्ने जागरणे तथा ॥  
 महाविष्णोश्च जननी सर्वतः पातु संततम् । कवचं कथितं दुर्गं श्रीजगन्मङ्गलं परम् ॥  
 यस्मै कस्मै न दातव्यं गूढाद् गूढतरं परम् । तव स्नेहान्मयाख्यातं प्रवक्तव्यं न कस्यचित् ॥  
 गुरुमभ्यर्च्य विधिवद् वस्त्रालंकारचन्दनैः । कण्ठे वा दक्षिणे बाहौ धृत्वा विष्णुसमो भवेत् ॥  
 शतलक्षजपेनैव सिद्धं च कवचं भवेत् । यदि स्यात् सिद्धकवचो न दग्धो वह्निना भवेत् ॥  
 एतस्मात् कवचाद् दुर्गं राजा दुर्योधनः पुरा । विशारदो जलस्तम्भे वह्निस्तम्भे च निश्चितम् ॥  
 मया सनत्कुमाराय पुरा दत्तं च पुष्करे । सूर्यपर्वणि मेरौ च स सान्दीपनये ददौ ॥  
 बलाय तेन दत्तं च ददौ दुर्योधनाय सः । कवचस्य प्रसादेन जीवन्मुक्तो भवेन्नरः ॥  
 नित्यं पठति भक्त्येदं तन्मन्त्रोपासकश्च यः । विष्णुतुल्यो भवेन्नित्यं राजसूयफलं लभेत् ॥  
 स्नानेन सर्वतीर्थानां सर्वदानेन यत्फलम् । सर्वव्रतोपवासे च पृथिव्याश्च प्रदक्षिणे ॥  
 सर्वयज्ञेषु दीक्षायां नित्यं च सत्यरक्षणे । नित्यं श्रीकृष्णसेवायां कृष्णनैवेद्यभक्षणे ॥  
 पाठे चतुर्णां वेदानां यत्फलं च लभेन्नरः । तत्फलं लभते नूनं पठनात् कवचस्य च ॥  
 राजद्वारे श्मशाने च सिंहव्याघ्रान्विते वने । दावाग्री संकटे चैव दस्युचौरान्विते भये ॥  
 कारागारे विपद्ग्रस्ते घोरं च दुष्टबन्धने । व्याधियुक्तो भवेन्मुक्तो धारणात् कवचस्य च ॥  
 इत्येतत्कथितं दुर्गं तवैवेदं महेश्वरि । त्वमेव सर्वरूपा मां माया पृच्छसि मायया ॥

श्रीनारायण उवाच

इत्युक्त्वा राधिकाख्यानं स्मरं स्मरं च माधवम् । पुलकाङ्कितसर्वाङ्गः साश्रुनेत्रो बभूव सः ॥  
 न कृष्णसदृशो देवो न गङ्गासदृशी सरित् । न पुष्करसमं तीर्थं न वर्णो ब्राह्मणात् परः ॥  
 परमाणुपरं सूक्ष्मं महाविष्णोः परो महान् । नभःपरं च विस्तीर्णं यथा नास्त्येव नारद ॥  
 तथा न वैष्णवाञ्जानी योगीन्द्रः शंकरात् परः । कामक्रोधलोभमोहा जितास्तेनैव नारद ॥  
 स्वप्ने जागरणे शश्वत् कृष्णध्यानरतः शिवः । यथा कृष्णस्तथा शम्भुर्न भेदो माधवेशयोः ॥  
 यथा शम्भुर्वैष्णवेषु यथा देवेषु माधवः । तथेदं कवचं वत्स कवचेषु प्रशस्तकम् ॥

इति श्रीब्रह्मवैवर्ते श्रीराधिकाकवचं सम्पूर्णम् ।

(प्रकृतिखण्ड ५६। २८—६२)

\*\*\*\*\*

## ब्रह्मादिकृतं श्रीराधाकृष्णस्तोत्रम्

ब्रह्मोवाच

तव चरणसरोजे मन्मनश्चञ्चरीको भ्रमतु सततमीश प्रेमभक्त्या सरोजे ।  
 जननमरणरोगात् पाहि शान्त्यौषधेन सुदुष्टसुपरिपक्वां देहि भक्तिं च दास्यम् ॥

शंकर उवाच

भवजलनिधिमग्नश्चित्तमीनो मदीयो भ्रमति सततमस्मिन् घोरसंसारकूपे ।

विषयमतिविनिन्द्यं सृष्टिसंहाररूपमपनय तव भक्तिं देहि पादारविन्दे ॥

धर्म उवाच

तव निजजनसार्धं संगमो मे सदैव भवतु विषयबन्धच्छेदने तीक्ष्णखड्गः ।

तव चरणसरोजस्थानदानैकहेतुर्जनुषि जनुषि भक्तिं देहि पादारविन्दे ॥

इति श्रीब्रह्मवैवर्ते ब्रह्मादिकृतं श्रीराधाकृष्णस्तोत्रं सम्पूर्णम् ।

(श्रीकृष्णजन्मखण्ड ६।२१—२३)

## सरस्वतीध्यानम्

यद् दृष्टं च श्रुतौ ध्यानं प्रशस्यं श्रुतिसुन्दरम् । तन्निबोध महाभाग भ्रमभञ्जनकारणम् ॥

सरस्वतीं शुक्लवर्णां सस्मितां सुमनोहराम् । कोटिचन्द्रप्रभाजुष्टपुष्टश्रीयुक्तविग्रहाम् ॥

वह्निशुद्धांशुकाधानां वीणापुस्तकधारिणीम् । रत्नसारेन्द्रनिर्माणवरभूषणभूषिताम् ॥

सुपूजितां सुरगणैर्ब्रह्मविष्णुशिवादिभिः । वन्दे भक्त्या वन्दितां तां पुनीन्द्रमनुमानवैः ॥

(प्रकृतिखण्ड ४।४५—४८)

## सरस्वतीमन्त्रः

सर्वोपयुक्तो मूलश्च वैदिकाष्टाक्षरः परः । येषां येनोपदेशो वा तेषां स मूल एव च ।

सरस्वतीचतुर्थ्यन्तो वह्निजायान्त एव च ॥

श्रीं ह्रीं सरस्वत्यै स्वाहा । लक्ष्मीमायादिकश्चैव मन्त्रोऽयं कल्पपादपः ॥

(प्रकृतिखण्ड ४।५१—५२)

## सरस्वतीकवचम्

कवचस्यास्य विप्रेन्द्र ऋषिरेव प्रजापतिः । स्वयं च बृहतीच्छन्दो देवता शारदाम्बिका ॥

सर्वतत्त्वपरिज्ञाने सर्वार्थसाधनेषु च । कवितासु च सर्वासु विनियोगः प्रकीर्तितः ॥

ॐ ह्रीं सरस्वत्यै स्वाहा शिरो मे पातु सर्वतः । श्रीं वाग्देवतायै स्वाहा भालं मे सर्वदावतु ॥

ॐ सरस्वत्यै स्वाहेति श्रोत्रं पातु निरन्तरम् । ॐ श्रीं ह्रीं भारत्यै स्वाहा नेत्रयुग्मं सदावतु ॥

ऐं ह्रीं वाग्वादिन्यै स्वाहा नासां मे सर्वतोऽवतु । ह्रीं विद्याधिष्ठातृदेव्यै स्वाहा ओष्ठं सदावतु ॥

ॐ श्रीं ह्रीं ब्राह्मण्यै स्वाहेति दन्तपङ्क्तीः सदावतु । ऐमित्येकाक्षरो मन्त्रो मम कण्ठं सदावतु ॥

ॐ श्रीं ह्रीं पातु मे ग्रीवां स्कन्धं मे श्रीं सदावतु । श्रीं विद्याधिष्ठातृदेव्यै स्वाहा वक्षः सदावतु ॥

ॐ ह्रीं विद्यास्वरूपायै स्वाहा मे पातु नाभिकाम् । ॐ ह्रीं ह्रीं वाण्यै स्वाहेति मम पृष्ठं सदावतु ॥

ॐ सर्ववर्णात्मिकायै पादयुग्मं सदावतु । ॐ रागाधिष्ठातृदेव्यै सर्वाङ्गं मे सदावतु ॥

ॐ सर्वकण्ठवासिन्यै स्वाहा प्राच्यां सदावतु । ॐ ह्रीं जिह्वाग्रवासिन्यै स्वाहाग्निदिशि रक्षतु ॥

ॐ ऐं ह्रीं श्रीं सरस्वत्यै बुधजनन्यै स्वाहा । सततं मन्त्रराजोऽयं दक्षिणे मां सदावतु ॥

ॐ ह्रीं श्रीं त्र्यक्षरो मन्त्रो नैर्ऋत्यां मे सदावतु । कविजिह्वाग्रवासिन्यै स्वाहा मां वारुणेऽवतु ॥